

Nogen at 'snakke' med –

Rådgivning af børn og unge på internettet er i vækst. Mange, der søger chatrådgivning, ville sandsynligvis ikke have søgt hjælp ad anden vej.

Vi har en vision –

”Dansk Psykolog Forening sikrer psykologers vilkår og kompetencer og arbejder for samfundets udvikling og menneskers psykiske velfærd og trivsel.”

Og hvorfor nu anførelsestegn om den sætning? Fordi den ikke alene er beskrivelsen af, hvad vi allerede gør, men en formulering, der nu er nedfældet som foreningens *vision*. Ordene er i fortættet form, hvordan bestyrelsen ser retningen for Dansk Psykolog Forening.

Viljen og modet til at sætte retning er alt-afgørende for vores resultater – ja, hele vores eksistensberettigelse. Vi er her, fordi vi har et mål med at være her. Visionen er imidlertid vigtig, for ved ikke at have *formuleret*, hvor vi vil hen, risikerer vi at blive ofre for sidevind og understrømme. Den defensive eller diffuse tilgang fører til isolation, og til at vi risikerer at satse på det såkaldt ’sikre’.

Dansk Psykolog Forening er i tæt samvirke med sin omverden. Vores identitet kommer i spil, den må vi ikke kaste over bord. Og det bliver en nærmest uundgåelighed, hvis vi i samarbejdet med andre ikke er bevidste om vores egen retning. Visionen skal derfor øge bevidstheden om, hvem vi er, og hvad vi er til for.

Danske psykologer har i kraft af foreningsfællesskabet i mange år været markante spillere i de politiske sammenhænge på Christiansborg, i Danske Regioner og i kommunerne. Vi har daglig kontakt til alle relevante medier. Og vi har først og fremmest fået skabt en dyb kontakt til borgerne i Danmark.

I min egen hverdag med et mylder af kontakter og relationer oplever jeg ganske stor respekt for vores troværdighed. Det gælder ikke først og fremmest medierne – dog bestemt også dem – men myndigheder og politiske beslutningstagere. De tror på os, når vi skal rådgive om retningen inden for både

det offentlige og det private, det være sig i enkelttilfælde, eller når det gælder mere komplekse størrelser som fx lovgivning.

Når vi er nået så langt, skyldes det naturligvis den bagvedliggende faglighed, altså den ydelse, psykologerne leverer i deres dagligdag. Afgørende er også den troværdighed, vi optræder med – enkeltvis og som forening. Man kan stole på os. Og så skyldes det, at vi som forening ikke siksakker, men holder fast i vores overordnede mål og den retning, der fører mod målet.

I visionsarbejdet har bestyrelsen formuleret de overordnede mål således: Dansk Psykolog Forening vil sikre psykologer attraktive indkomst-, arbejds- og uddannelsesvilkår. Dansk Psykolog Forening vil være en respekteret og offensiv stemme i samfunds- og sundhedsdebatten. Dansk Psykolog Forening vil have tilfredse og engagerede medlemmer. Dansk Psykolog Forening vil være en stærk forening.

Bag ved dette ligger igen vores formålsparagraf, nedfældet i lovene. Og suppleret af en række understøttende perspektiver gående på fx den service, man som medlem efterspørger, de samarbejdsformer, vi indgår i med andre organisationer mv. for at øve maksimal politisk indflydelse, borgernes oplevelse af, at psykologerne gør en forskel i forhold til trivsel og sundhed. Også vores struktur er i spil, idet vi ønsker at sikre legitimiteten i den interne politiske beslutningstagning.

Det skal ikke blive ved ordene, men ordene er gode at tage udgangspunkt i. Bestyrelsen bruger dem som ledetråd, nu hvor opgaven med at udarbejde forslag til handlingsprogram 2010-2012 tager sin begyndelse. Om et halvt år mødes vi alle til generalforsamling og tager hinanden i ed på, hvilken retning vi stikker ud.

Medlemsblad for
Dansk Psykolog Forening

Dansk Psykolog Forening

Stockholmsgade 27,
2100 København Ø.
Tlf. 35 26 99 55.
E-mail: dp@dp.dk
www.danskspsykologforening.dk

Psykolog Nyt

Stockholmsgade 27,
2100 København Ø.
Tlf. 35 26 99 55.
E-mail: p-nyt@dp.dk
Fax/Psykolog Nyt: 35 25 97 07.

Redaktion:

Arne Grønborg Johansen, ansv. redaktør
Jørgen Carl, redaktør
Heidi Strehmel, bladsekretær/annoncer

DK ISSN: 0901-7089

Produceret af:

Elbo Grafisk A/S, Fredericia
Trykt med vegetabiliske farver
på miljøgodkendt papir

Oplag:

Kontrolleret oplag (FMK): 8.169 ex.
Trykoplæg: 8.700 ex.

Medlem af
Danske Specialmedier

Indsendt stof: Indsendte artikler dækker ikke nødvendigvis redaktionens eller foreningens holdninger. Redaktionen forbeholder sig ret til at afvise, forkorte eller redigere indsendte artikler. Redaktionen påtager sig ikke ansvar for artikler, der indsendes uopfordret.

Forside: BAM/Scanpix, modellfoto

Jobannoncer 2009

Psykolog Nyt + www.psykologjob.dk

	Ved manus	Ved reproklar
Helsider:	Kr. 11.570,-	Kr. 9.985,-
176 x 237 mm:		

Halvsider:	Kr. 6.665,-	Kr. 5.835,-
86 x 237 mm eller 176 x 118 mm:		
Priserne gælder jobannoncer med 1 stilling.		
Prisliste: www.danskspsykologforening.dk		

Farvetillæg (CMYK):

Sort + 1, 2 eller 3 farver: **Kr. 1.400,-**

Alle priser ekskl. moms.

Abonnement/2009: 1.150 kr. + moms.

Deadline (kl. 12)

Nr.	Deadline	Udgivelse
18	21/9	9/10
19	5/10	23/10
20	19/10	6/11

Online ■ Af Trine Natasja Sindahl og Esben Geist

Chat med udsatte børn

Anonym chatrådgivning får kontakt med de mest udsatte børn og unge. Det viser aktuel analyse af rådgivningen i Børns Vilkår.

■ Rådgivning af børn og unge på internettet er i vækst. Hos Børns Vilkår er der i dag dobbelt så mange børn og unge, der får rådgivning på chat som for fem år siden, og organisationen har kun kapacitet til at rådgive en brøkdel af dem, der søger hjælp.

Det er karakteristisk for den anonyme chatrådgivning med børn og unge, at den særligt appellerer til piger med alvorlige og komplekse psykosociale problemer, og at mange af dem sandsynligvis ikke ville have søgt hjælp ad anden vej.

Børns Vilkår gennemfører via BørneTelefonen, BørneChatten og BørneBrevkassen, hvert år 10.000 rådgivninger

med børn og unge. Igennem denne kontakt får vi løbende et indblik i, hvilke betingelser børn i Danmark lever under, og hvordan det danske samfund ser ud i et børneperspektiv. Chatrådgivningen, som åbnede i 2001, har siden 2007 været omfattet af et særligt analyse- og udviklingsprojekt med formål at bibringe viden om denne særlige rådgivningsforms potentialer.

Omsorgssvigtede børn kontakter chatten

Resultaterne fra undersøgelser af Børns Vilkårs anonyme chatrådgivning, hollandske studier af *De Kindertelefoon* og studier af det australske *Kids Help Line* peger samstemmen-

>

- > de på, at brugere af chatrådgivning er karakteriseret ved mere komplekse og alvorlige problemstillinger end brugere af tilsvarende telefonrådgivning.

Et hollandsk studie konstaterer, at 'chatbørnene' gennemsnitligt har haft deres problem længere end 'telefonbørnene', og at en ud af fire chatbørn modtager professionel hjælp tre måneder efter kontakten med *De Kindertelefoons* chatrådgivning (Fukkink & Hermanns, 2007). Den australske rådgivning ser flere tilfælde af omsorgssvigt, selvmordsrisiko og psykisk sygdom blandt deres chatbrugere end blandt deres telefonbrugere (Reid & Caswell, 2005).

Tilsvarende resultater ses på Børns Vilkårs rådgivning, hvor hver samtale systematisk registreres på en række variable. Her er selvmordstanker det tredjehyppigste emne på BørneChatten, mens det ikke forekommer i de ti hyppigste emner på BørneTelefonen. Hvor der på BørneTelefonen er tale om omsorgssvigtede børn i 7 % af rådgivningssamtalerne, gælder det for 12 % af henvendelserne på BørneChatten. Alle de registrerede krænkelserområder (forsømmelse/vanrøgt, fysisk vold, psykisk vold og seksuelt misbrug/krænkelser) ses hyppigere på chatrådgivningen end på telefonrådgivningen (Sindahl, 2009).

Når brugere af chatrådgivningerne således adskiller sig fra de brugere, som typisk benytter sig af de tilsvarende te-

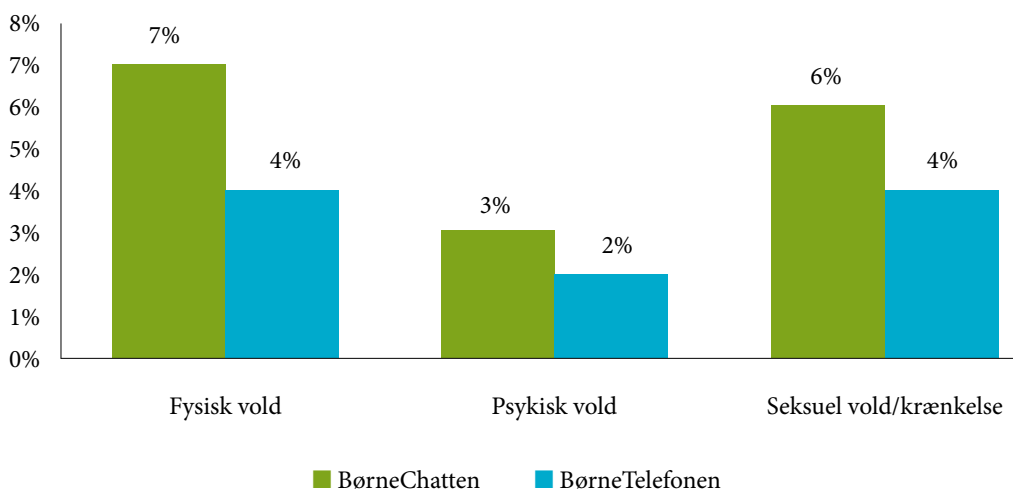
lefonrådgivninger, tyder det på, at man via chatmediet opnår kontakt til dele af målgruppen, som ikke tidligere er nået via telefonrådgivning. I en rundspørge blandt *Kids Help Lines* elektroniske brugere fortæller 24 %, at de ikke ville søge hjælp andetsteds, hvis ikke Kids Help Line's chat- eller e-mail-rådgivning eksisterede, og 70 % af dem fortæller, at de vil foretrække kun at have online-hjælp (Reid & Caswell, 2005).

Chatmediets fordele

Telefonrådgivning har altid haft sin styrke i form af tilgængelighed og anonymitet. Disse faktorer er også gældende for chatrådgivning. Langt de fleste danske børn har adgang til internettet – hvis ikke på deres værelse, så i hjemmet i øvrigt, via skolen, biblioteket, fritidsordningen, på internet-cafeen eller hos venner. Danske børn (10-15 år) tilbringer gennemsnitligt 2,1 time om dagen på internettet. (Rattleff, 2007)

Der foreligger ingen undersøgelser af danske børns brug af internettet til at søge hjælp til psykosociale eller sundhedsmæssige problemstillinger, men udenlandske studier peger på, at internettet er børns og unges *primære* kilde til sundhedsinformation, og at flere børn og unge bruger internettet til sådanne formål end at downloade musik eller

Hvilken type krænkelser fortæller børnene om? (andel af alle samtaler)

spille (Gray et al., 2005; Santor et al., 2007). Tilsvarende studier viser, at det især er unge med psykosociale problemstillinger, der vil benytte internettet til at finde vej til hjælp (i Sindahl, 2008a).

Når børn og unge vælger at kontakte en chatrådgivning frem for en anden type rådgivning skyldes det blandt andet, at mange børn oplever kontakten via en chat som mere anonym end via fx telefonen. Der er ingen stemme til at afsløre dem eller deres følelsesmæssige tilstand.

Men nok lige så væsentligt er, at rådgiveren også er uden ansigt og stemme. For nogle børn er det en lettelse. De skal ikke forholde sig til, hvem de snakker med, de hører ikke det kvalte gab, som kan indikere, at rådgiveren keder sig, eller den kritiske undertone, der fortæller dem, at rådgiveren står noget skeptisk over for det, barnet fortæller. De skal ikke tænke på, om rådgiveren mon er ung, gammel, mand eller kvinde. De skal kun forholde sig til formidlingen af deres egne problemer. Derfor fremhæver flere forfattere, at de ser potentialer i chatrådgivning/-terapi for klienter med angstproblemer, sociale fobier, koncentrationsvanskeligheder eller problematikker forbundet med skam eller pinlighed (i Sindahl, 2008b).

Fraværet af stemme betyder også, at barnet ikke kan blive overhørt, som når det modtager rådgivning over telefo-

Cand.psych. Trine Natasja Sindahl er ansat som leder af et treårigt analyse- og udviklingsprojekt om chatrådgivning i Børns Vilkår. Projektet er finansieret af TrygFonden. Artiklen bygger på Sindahl, T.N. (2009): *Chatrådgivning sammenlignet med telefonrådgivning – En komparativ analyse af samtaler på BørneChatten og på BørneTelefonen i 2008. Børns Vilkår: www.bornsvilkar.dk/upload/chatrapport.pdf*

nen. Muligheden for at sidde på sit eget værelse, hvor man måske føler sig tryggest, kan også have en positiv betydning for kontakten (Mallen et al., 2005). Tilgængeligheden og anonymiteten betyder, at der på internettet er meget få barrierer for kontakten (Weisshaupt, 2004).

Der ser også ud til at være en tendens til, at den chatmedierede kommunikation er med til at magtudligne relationen mellem barn/ung og voksen rådgiver. Barnets oplevelse af kontrol i samtalen øges, og det virker angstreducerende på barnet. Barnet har mere kontrol over, hvordan han eller hun vil præsenteres for rådgiveren. (Valaitis, 2005; Mallen et al., 2005)

Endelig har skriftligheden en væsentlig betydning for chatrådgivningen. Barnet kan bruge tid på at formulere sit bidrag, før det sendes af sted i chatten. Modsat mailudvekslingen oplever barnet stadig en høj grad af tilstedeværelse af den anden, idet både rådgiver og barn sidder og kommunikerer sammen her og nu (også kaldet ”co-presence” eller ”tele-presence” (Lombard & Ditton, 1997; Argyle & Shields, 1996; Stofle, 2002). At skrive, læse, redigere sine bidrag giver oplevelse af kontrol og selvrefleksion (eksternalisering) (Rimehaug, 2002). Det kan på mange måder have en effekt i sig selv.

Chat tager tid. Samtaler på BørneChatten varer gennemsnitligt ca. en halv time længere end samtaler på BørneTelefonen. Systematiske undersøgelser peger på, at det tager mellem tre og fem gange så lang tid at sige det samme på en chat som i en telefon (Tidwell & Walther, 2002). Derfor er chatrådgivning langt mere ressourcekrævende end telefonrådgivning. Samtidig peges der på, at den træghed, der ligger i samtalen, kan have en gunstig effekt for modtagelsen af rådgivning. Dels giver det plads til refleksion, dels betyder det at samtalepartnerne – for at kompensere for den

Hyppigste emner på BørneChatten

1	Konflikter med andre (12 %)
2	Forelskelse (9 %)
3	Selv mordstanker (7 %)
4	Seksualitet (7 %)
5	Selvmutilerende adfærd (7 %)
6	Fysisk vold (7 %)
7	Seksuelt misbrug/krænkelser (6 %)
8	Mobning (6 %)
9	Forælderrollen (5 %)
10	Vægt og/eller mad (5 %)

- > forlængede samtaletid – vil være hurtigere til at komme med selvfølgende og kunne stille direkte spørgsmål, som i en mundtlig kommunikation ville virke uhøflige eller intimiderende. Fænomenet kaldes ”accelereret intimitet” eller ”ikke hæmmende effekt” (Tidwell & Walther, 2002; Barak, 2004; Dobbins, 2007; King & Bambling, 2005).

Chatrådgivningens potentialer

Det foreløbige analyse- og udviklingsarbejde peger på, at Børns Vilkårs chatrådgivning er et vigtigt supplement til BørneTelefonen. Det viser også, at selv om rådgiveren i stort omfang trækker på samme kompetencer, som han anvender i telefonrådgivningen, kalder chatsamtalen på endnu mere strukturerende samtalemetoder. Derfor har rådgivningen i 2009 gennemført et metodeudviklingsprojekt, og de nye erfaringer er p.t. ved at blive implementeret i større skala.

Et andet område, vi arbejder på at udvikle, er muligheden for at integrere forskellige online ressourcer i chatrådgivningen – fx at rådgiver og barn sammen kan se på hjemmesider, selvhjælpsmateriale etc. undervejs i samtalen.

Chatrådgivningens potentialer er af både forskningsmæssigt og praktisk art. Digitaliseringen rummer nye muligheder for forskning i rådgivningsmetodik og giver nye muligheder og udfordringer for alle, som arbejder med truede børn og unge, eftersom grænsen mellem ”det virkelige” og ”det virtuelle” brydes. Chatrådgivningen viser, at der er nye muligheder for at få kontakt med især børn, der lever under betingelser, som kan beskrives som truende.

Flere får chatrådgivning

BørneTelefonen og BørneChatten er bemandet af ca. 120 frivillige, som alle har eller er i gang med en børnefaglig uddannelse. Det vil typisk være som lærer, psykolog eller pædagog. De frivillige skal have praktiske erfaringer med at arbejde professionelt med børn. Alle rådgivere deltager i et praktisk oplæringsforløb, hvor de introduceres for både BørneTelefonen og BørneChatten.

Rådgiverne arbejder ud fra principper om anonymitet, tavshedspligt, om at tage udgangspunkt i barnets perspektiv og at rådgive på barnets betingelser. Børn, der kontakter BørneTelefonen eller BørneChatten, vil typisk møde en anerkendende voksen, der kan lytte og udtrykke forståelse for barnets situation, der kan spørge på en måde, så barnets situation og muligheder udfoldes, der kan give faktuelle svar på de spørgsmål, som barnet måtte have, eller guide barnet derhen, hvor den relevante information findes, og som endelig kan vejlede og eventuelt henvise barnet.

En stikprøveundersøgelse gennemført i uge 4, 2009, viste, at der er ca. fem gange så mange børn, der forsøger at komme igennem til rådgivningen, som der får rådgivning. De mange forgæves henvendelser skyldes alene mangel på rådgivere.

Fra 2003 til 2008 er antallet af børn og unge, der får rådgivning på BørneChatten hos Børns Vilkår, fordoblet. I 2003 fik 913 børn og unge rådgivning på chat, mens der i 2008 var 1.846 børn og unge på chatten.

Trine Natasja Sindahl, cand.psych.

Esben Geist, cand.scient.soc.

Begge ansat i Børns Vilkår

LITTERATUR ■

- Argyle, K. & Shields, R. (1996): "Is there a Body in the Net?" I: Shields, R. (ed.): Cultures of Internet virtual spaces, real histories, living bodies. SAGE Publications Ltd. Pp. 58-69.
- Barak, A. (2004). "Internet counselling". I: Spielberger, C.E. (Ed.): *Encyclopedia of applied psychology*. San Diego, CA: Academic Press.
- Dobbins, J.F. (2007): "Connections of care: Relationships and family caregiver narratives". I: Josselson, R., Lieblich, A. & McAdams, D.P.: *The meaning of others: Narrative studies of relationships*. American Psychological Association. Pp.189-211.
- Fukkink, R. & Hermanns, J. (2007): *Children's Experiences with the Kindertelefoon; Telephone Support Compared to Chat Support*. SCO-Kohnstamm Instituut.
- Gray, N.J., Klein, J.D., Noyce, P.R., Sesselberg, T.S. & Cantrill, J.A. (2005): "Health information-seeking behaviour in adolescence: The place of the Internet". *Social Science and Medicine*, 60, 1467-1478
- King, R. & Bambling, M. (2005): "Evaluating Online Counselling" *Kidshelpline - newsletter, oktober 2005*, 5-6.
- Lombard, M. & Ditton, T. (1997): "At the heart of it all: the concept of presence". *Journal of Computer Mediated Communication*. 3(2)
- Mallen, M.J., Vogel, D.L., Rochlen, A.B., Day, S.X. (2005): "Online Counseling: Reviewing the Literature From a Counseling Psychology Framework". *The Counseling Psychologist*; 33(6): 819-871.
- Rattleff, P. (2007): *Børn og unges brug af internettet i fritiden*. Medierådet.
- Reid, W. & Caswell, D. (2005): "A National Telephone and Online Counselling Service for Young Australians". I: Batch, J. & Wootton, R. (Ed): *Telepediatrics: Telemedicine and child health*. 169-187, London, Royal Society of Medicine Press.
- Rimehaug, T. (2002): "Brukervennlige egenskaper eller uforsvarlig lettvinhet?" *Tidsskrift for Norsk Psykologforening*. 2002 – 39(6), 507-513.
- Santor, D.A., Poulin, C., LeBlanc, J.C. & Kusumakar, V. (2007): "Health Promotion, Early Identification of Difficulties, and Help Seeking in Young People". *Journal of the American Academy of Child and Adolescent Psychiatry* vol. 46(1) Jan 2007, 50-59.
- Sindahl, T.N. (2008a): "Anonym chatrådgivning af børn og unge". *Nordisk Sosialt Arbeid*,28(3-4). 194-206.
- Sindahl, T.N. (2008b): "Anonym online chatrådgivning af børn og unge". *Pædagogisk Psykologisk Tidsskrift*, 5-6. 440-447.
- Sindahl, T.N. (2009): *Chatrådgivning sammenlignet med telefonrådgivning - En komparativ analyse af samtaler på BørneChatten og på BørneTelefonen i 2008*. Børns Vilkår: www.bornsvilkar.dk/upload/chatrapport.pdf
- Stofle, G. S. (2002): "Chat room therapy". I: Hsiung, R.C. (Ed.): *e-Therapy: Case studies, guiding principles and the clinical potential of the Internet* (pp. 92-135). New York: Norton.
- Tidwell, L.C., & Walther, J.B. (2002): "Computer-mediated communication effects on disclosure, impressions, and interpersonal evaluations; Getting to know one another a bit at a time". *Human Communication Research*, 28(3), 317-348.
- Valaitis, R.K. (2005): "Computers and the internet: tools for youth empowerment". *Journal of Medical Internet Research*. 7(5): e51 www.pubmedcentral.nih.gov/articlerender.fcgi?tool=pubmed&pubmedid=16403715 (d. 27.2.2008)
- Weissaupt, U. (2004): "Die virtuelle Beratungsstelle: Hilfe für Jugendliche online / Virtual counselling: Online help for adolescents". *Praxis der Kinderpsychologie und Kinderpsychiatrie* vol. 53(8) Oct 2004, 573-586.

Portræt ■ Af redaktør Jørgen Carl

Står inde for projektet

Jytte Freisleben er i den grad nuværende. Også selv om hun den 1. januar 2010 holder op med at være formand for MP Pension

■ Om mindre end fire måneder kan psykolog Jytte Freisleben kalde sig *forhenværende*. Ved årsskiftet stopper hun som formand for MP Pension, og hermed slutter ikke alene hendes formandsperiode, men reelt en epoke: Hun har i hele 20 år været medlem af MP Pensions bestyrelse, og fra 1993 til 2007 været pensionskassens næstformand. Nu træder hun ud af det politiske liv.

Alligevel er det hverken lettelsens eller vemodens smil, der den ene gang efter den anden maler hendes ansigt. Snarere skyldes det glæden ved at have været med til at løse en opgave, hun betragter som afgørende, kombineret med en iboende ubekymrethed. Hun kan stå inde for sit projekt, tror på den kurs, hun selv har været med til at stikke ud, og konstaterer, at tingene bevæger sig i den rigtige retning. Så er smilet ikke til at holde nede.

Stadig sidder hun dog for bordenden og hopper ikke på sentimentale spørgsmål om den mere tilbagelænedes tilværelse, der venter. Tværtimod er hun i usvækket grad hooked på, hvad hun er i her og nu – og så på at overlevere ordentligt til den ny bestyrelse og formand, der skal drive pensionskassen videre efter 1. januar 2010.

Det går faktisk godt –

Men hvad er så tilstanden for den pensionskasse, hun overleverer? Og er timingen ikke uheldig netop nu, hvor den finansielle krise udhuler pensionerne og gør det usikkert at være pensionskunde?

- Der er altid usikkerhed forbundet med at planlægge ind i fremtiden, og selvfølgelig har den voldsomme finansuro været hård også ved os. Vi har i 2008 haft et negativt afkast, men kan alligevel glæde os over at være kommet bedre ud end så mange andre i vores verden. I første halvår af 2009 ligger vi så rigtig godt på afkastet, vores egenkapital vokser støt, og vi står ikke med store problemer. Så hvad de økonomiske retningspile angår, er timingen rigtig god, fastslår Jytte Freisleben.

- Hertil kommer, at det store omvalgsprojekt er ved at være i mål. Det har mere end noget andet præget organisationen i min formandstid og indebåret store forandringer både indadtil og for medlemmerne. Engagementet har været kolossalt, og jeg kan kun være tilfreds med, at så mange af pensionskassens medlemmer har sagt ja til den ny ordning.

PRIVATFOTOS

FAKTA ■ Valg til MP Pension

Allerede den 15. september 2009 er der frist for opstilling til bestyrelsesvalget i MP Pension. Selve valgproceduren finder sted senere i efteråret. I en valgavis, som udsendes medio oktober, vil medlemmerne blive holdt nærmere orienteret.

- Vores vigtigste opgave er at skaffe medlemmerne så høje pensioner som muligt, det må være enhver pensionskasses primære mål. Så at det er lykkedes at få opbakning til en friere investeringspolitik, som igen sikrer bedre afkast for psykologerne og de andre medlemmer, kan jeg kun være tilfreds med.

Det må også have været hårdt. Der har undervejs været skarp kritik?

- Arbejdsmæssigt har det været krævende, og personligt selvfølgelig også. Den kritik, der fra nogle sider har lydt over omvalgsprojektet, har imidlertid mest været lærerig. Det skal nødvendigvis skabe uro, når man piller ved folks penge, og vi må have forståelse for den kritiske indstilling, vi møder hos nogle. Jeg kan vel tillade mig at sige, at jeg i de hedeste stunder har trukket på min psykologfaglighed, så kritikken trods alt ikke overskyggede den kæmpe succes, det samtidig var. For det er jo sandheden: at langt de fleste har taget godt mod omvalgsmuligheden.

- Imidlertid stopper jeg jo nu, fordi tiden er moden. Efter tyve år håber jeg at kunne overdrage bestyrelsesposten til min psykologkollega Susan Svensson, der har været min suppleant i ni år og nu stiller op til det kommende valg. Hun og jeg har haft tæt kontakt, og der har i det hele taget været et fint samarbejde i bestyrelsen, så min fratræden indebærer jo ikke, at kontinuiteten nu går fløjten!

Slet ikke så langt endnu

Hvordan det har været at sidde i MP Pensions bestyrelse, har undergået store forandringer. Fra tidligere tiders 'stille og roligt' er kravene til nærvær og professionalisme steget. En af

Jytte Freislebens kæphest har da også været at styrke professionaliseringen. Dermed kom hun så at sige Finanstilsynet i forkøbet, idet det nu bliver et krav, at der skal sidde mindst én regnskabskyndig i pensionskassernes bestyrelse.

- Den finansielle verden er blevet overordentlig kompliceret, kravene til dokumentation vokser hele tiden, og skal bestyrelsen kunne levere et brugbart modspil til administrationen, er det ikke nok med den gode vilje. Vi skal kunne matche administrationen, gennemskue mekanismerne, stille krav. Det er derfor kun rimeligt, at vi professionaliserer os.

- Samtidig skal vi ikke glemme de muligheder og fordele, der er ved at være en medlemsejet pensionskasse. Forhold som ensartetheden i medlemsskaren og fraværet af aktionærer, der skal tjene på forretningen, har større betydning for pensionen, end mange forestiller sig. Et plus på 10-15 % kan nemt blive resultatet af at måtte undvære aktionærer og arbejde på et demokratisk grundlag, når det kombineres med professionel drift, anfører Jytte Freisleben.

De ekstra procent kan den afgangende formand snart begynde at trække på selv. Men skønt der står en ødegård i Sverige et sted og ligger en sejlbad og lokker i en havn ud til Øresund, er det ikke den kommende pensionist, Psykolog Nyt har fanget til et interview. Andre faglige opgaver skal have mere tid efter den 1. januar.

Spørger man: *Glæder du dig?* – lyder det drilske svar: - Nej, så langt er jeg slet ikke endnu. Jeg er i MP Pension og bliver også resten af min tid ved med at arbejde for, at vi sikrer vores medlemmer bedst muligt.

jc

MATHILDE

– en psykoanalyse

Et forløb – ■ Af Gudrun Bodin

Mathilde var godt syv år, da hendes alkoholiserede mor døde. Hos psykologen udvikledes et omsorgssvigtet barns evne til at mentalisere gennem børnepsykoanalyse.

■ Evnen at mentalisere handler om at danne 'teorier om psyken' og indebærer, at børn får en opfattelse af andre menneskers tanker, forestillinger, ønsker, følelser, intentioner, planer og handlinger (Fonagy et al., 2004). Den gør det muligt for børn at læse og forstå andre mennesker. Forståelsen af andres psyke kommer, inden børn bliver i stand til at beskrive og forstå meningen af deres egne psykologiske oplevelser. Evnen til at mentalisere (den refleksive funktion) er fundamentet for, at børn kan blive i stand til at regulere egne affekter, udvikle impuls kontrol og selvbeherskelse. Den er en af de vigtigste byggesten i organiseringen af 'selvet'.

Udviklingen af denne evne sker i samspillet med de omsorgsgivende forældre. Et spædbarn, hvis forældrene er i stand til at forstå og fornemme dets ordløse kommunikation og reagere adækvat i forhold til denne form for kommunikation, integrerer forældrenes evne til 'reading minds'.

Evnen kommer så at sige ind med modermælken. Forældre, som ikke er i stand til at læse deres spædbarn, vil ikke kunne tilfredsstille dets infantile behov på en hensigtsmæssig måde, hvorved spædbarnet føler sig frustreret, negligeret eller misforstået. Et spædbarn, som ikke har haft forældre, der har kunnet læse det, vil få begrænsninger i sin evne til at mentalisere, fordi det ikke har fået den mentale næring, det har haft brug for.

I tilfælde af omsorgssvigtende eller traumatiserende forældre beskytter barnet sig selv mod at tage den andens perspektiv, undgår at danne teorier om forældrenes psyke, fordi det kan indebære erkendelsen af ondskab, fjendtlighed og dødstrusler. Ved at undgå mentalisering forbliver den refleksive funktion uudviklet. Et barn, som ikke kan læse andre, vil heller ikke kunne forstå sine egne oplevelser og følelser.

MODELFOTO: BAM/SCANPIX

Den refleksive funktion er nøglen til, at vi er i stand til at udvikle os, tilpasse os, indgå i sociale relationer, forholde os til forandringer også af traumatisk art. Med en begrænset reflektiv funktion bliver evnen at klare udfordringer og håndtere livets problemer og konflikter ringere og ifølge Fonagy et al. (2004) er resultatet ofte psykopatologiske tilstande.

For ethvert barn er oplevelsen af en moders død traumatisk og vil indebære et krævendende sorgarbejde. Når dertil kommer, at barnet i forvejen er faderløs, og efter mors død må flytte til en plejefamilie, stilles der særligt store krav til evnen til at mentalisere for at kunne mærke sine følelser, arbejde sorgen igennem og tilpasse sig en ny familie.

Pigen Mathilde

Jeg vil her beskrive en børnepsykoanalyse med en omsorgsvigtet pige i en psykopatologisk udvikling. "Mathilde" var

7½ år gammel, da hendes mor døde. Fonagy ville måske betegne arbejdet som 'mentaliseringsbaseret psykoterapi'.

Pigen var vokset op i et miljø svarende til det, filminstruktøren Per Fly har skildret i "Bænken". Moderen var alkoholiker og døde af leversvigt. Pigen havde boet alene med sin mor og moderens skiftende kærestes og havde ikke haft kontakt med sin biologiske far, efter at han havde forladt dem, da hun var to år. Faderen var også alkoholiker.

Mathilde optrådte lige efter moderens død, som om moderen ingen betydning havde haft for hende, og hun talte aldrig om moderen. Til at begynde med så det ud, som om hun faldt til i den plejefamilie, hun kom til efter moderens død, men snart begyndte hun at isolere sig, sidde inaktiv og se ud i luften. Hun blev mere og mere selvdestruktiv, nev sig selv, så hendes krop var fuld af blå mærker, bed sine negle og neglesække, så de var deforme. Spisning blev et stort

>

”

For ethvert barn er oplevelsen af en moders død traumatisk og vil indebære et krævende sorgarbejde. ”

- > problem, fordi hun ikke mere kunne synke maden. Hun blev derfor indlagt på hospital og kom senere til et børnepsykiatrisk ambulatorium. Herfra blev hun, ti år gammel, henvist til børnepsykoanalyse.

'Du er en container -'

Mathilde sagde i en time efter to års psykoanalytisk arbejde med sessioner fire gange om ugen, hvor vi talte om den rolle, hun placerer analytikerens i: 'Du er en beholder, nej en container'. (Ordet *container* var helt hendes eget, jeg har aldrig brugt det sammen med hende). Emnet var kommet op, fordi analytikerens undrede sig over, hvorfor hun skulle blive ved med at tage hånd om papir, emballage og andet affald, Mathilde ville af med – som om hun betragtede analytikerens som en slags skraldespand. Igennem et stykke tid havde hun også leget med modellervoks, forment det som klumper, dyppet dem i vand og herefter lagt dem i mine hænder, så at jeg skulle holde dem. Klumperne var slimede og farvede mine hænder. Pigen ville ikke selv holde dem, fordi hun syntes, de var ulækre. Jeg havde sagt, at de lignede klumper af lort, og den sammenligning morede hende, ligesom det gjorde at se mig blive snavset til og smurt ind i slimet fra klumperne. Analytikerens opgave var tilsyneladende at tage hånd om det, som kom fra Mathilde, og som hun selv ikke ville have at gøre med.

Bion (1959) beskrev allerede 1959 udviklingen af den reflektive funktion, men med andre begreber end dem, Fonagy bruger. Bion indførte begrebet 'analytikerens containing function' for at beskrive analytikerens opgave med at rumme analysandens projektioner. Han var også opmærk-

som på de tidlige relationers betydning og sammenlignede analytikerens funktion med moderens nærvær i forhold til sin baby. Den mentale tilstand, moderen er i, sætter babyen i stand til at projicere sin angst og terror ind i hende. Bion benævner denne tilstand som 'rêverie'/ drømmerier, og moderens evne til at fantasere/drømme om sin baby betyder, at hun bliver i stand til at rumme og forstå, hvad der foregår inden i babyen og dermed hjælpe babyen med følelser af angst og terror. Han benævnte dette for 'moderens alfa-funktion'. Det er gennem denne, barnet kommer til at føle sig tryk og en grundlæggende følelse af sikkerhed udvikles. Moderens evne til at tænke og forstå følelser og mentale tilstand vil babyen gradvis internalisere, og barnet udvikler dermed selv med tiden sin egen evne til at tænke. Bion mente, at barnet hermed udviklede et 'apparat til at tænke' gennem introjektion af moderens 'alfa-funktion'.

Mathildes 'apparat til tænkning' havde efter to års psykoanalytisk arbejde altså udviklet sig, så at hun nu kunne benævne med ord, at hun var bevidst om analytikerens funktion som container. Ligesom jeg skulle holde hendes affald, skrald og slimede klumper, var det analytikerens opgave også at tage hånd om de følelser, hun måtte komme af med, og som hun ikke selv kunne have med at gøre. Udtrykt i Fonagys terminologi: hendes evne til mentalisering var vokset.

Mathilde havde i virkeligheden allerede ved vores første møde fortalt om sit behov for en container. Den gang dog ikke i ord, men gennem handlinger. Jeg havde spurgt, hvad hun kunne ønske at jeg hjalp hende med, og som svar tog hun fra en kasse med legetøj en togvogn op og lagde den på siden. Hun nikkede, da jeg sagde, at ligesom togvognen lå væltet, var hun også væltet og havde brug for hjælp til at komme på ret køl igen. Nu rettede hun blikket mod et stort legetøjstog oven på et skab, og efter at hun havde fået det ned på bordet, placerede hun den lille togvogn inde i den

FAKTA ■ Brug af fotos

Psykolog Nyt bruger til denne og mange andre artikler modellfotos, dvs. billeder, som udelukkende skal understøtte tekstens tematik, men som er uden sammenhæng med de afbildede personers identitet.

Red.

store togvogn. Men lige så hurtigt som hun havde sat den ind, tog hun den ud igen. Det var, som om Mathilde følte, at hun havde sagt og afsløret for meget om sig selv.

Jeg havde en formulering på tungen, men undlod at komme med den. Jeg ville ikke træde i det ved at tale om hendes savn og længsel efter at høre sammen med en anden og blive passet på og beskyttet af en, som var større og stærkere end hun selv.

At hun netop havde brug for en container, bekræftede Mathilde ved hurtigt at få det bedre, efter at hun var begyndt i psykoanalyse. Plejeforældrene beskrev hende som gladere, mindre kontrolleret, hun begyndte at lege og holdt op med at være selvdestruktiv.

Det første halve år af analysen brugte hun på at bygge huler i terapirummet og viste således konkret sin længsel efter en container. Hvert hjørne og møbel kunne udnyttes som udgangspunkt for ved hjælp af tæpper at bygge en hule stor nok til at rumme hende og dække hele hendes krop. Imens prøvede jeg hele tiden at sætte ord på, hvad hun foretog sig, og reflekterede højt over, hvorfor hun mon gjorde det. Jeg introducerede tanken, at der var en 'Baby-Pige' inden i rummet som længtes efter at blive taget hånd om og passet på, men det afviste hun kraftigt. Hun sagde at hun hadede babyer. Hun påstod først, at hun ikke havde nogle følelser, men senere sagde hun, at hun hadede at tale om

dem, og hvis der var noget, som gjorde ondt, skulle man i hvert tilfælde ikke tale om det, 'for så bliver det bare værre'. Hvad hun her fortalte, var altså, at mentalisering for hende var forbundet med smerte og derfor skulle undgås.

Hvor Mathilde indledningsvist havde været meget forsigtig og tilsyneladende blufærdig, begyndte hun snart at optræde omnipotent. Som hulekonstruktør agerede hun, som om hun var kejser eller general, og hun tildelte analytikerens rollen som slave. I en hård og befalende tone dirigerede hun arbejdet, og jeg skulle være hendes underordnede, som udførte de ting, hun ikke selv kunne gøre. Så længe jeg accepterede den rolle, var hun tilfreds, men når jeg insisterede på rollen som analytiker, at jeg ville tale og tænke over det, hun foretog sig, blev hun rasende på mig og måtte gemme sig i sin hule. Det var, som om hun gemte sig for sin egen vrede – men også for at beskytte analytikerens. Hun gemte sig dog også fra at erkende og få indsigt i, at analytikerens var en separat person som tænkte sine egne selvstændige tanker. Hun gemte sig fra at mentalisere.

At rumme et omsorgsvigtet barn

Det blev et mønster. Mathilde har mange gange vendt mig ryggen og tilbragt timen liggende på briksen under et tæppe eller demonstreret ligegladhed ved at være fordybet i et tegneserieblad, en bog eller sin mobiltelefon, hvor hun lod, som om hun

>

MODELFOTO: BAM/SCANPIX

- > ikke hørte, hvad jeg sagde. Når hun endelig sagde noget, gav hun udtryk for, at hun oplevede analytikeren som 'ligeså værdiløs som en orm eller edderkop, som man kan træde på'.

I en periode kom hun med favnen fuld af spiselige ting: kager, is, slik, tyggegummi, yoghurtbægre og madpakker. Herefter brugte hun sessionen til demonstrativt at vise mig, hvor godt det smagte, hvor meget hun kunne proppe i sin mund, og hvor meget der skulle til, inden hun begyndte føle sig mæt. Papiraffaldet var det min opgave at tage hånd om. Det var, som ville hun demonstrere, hvor meget hun havde brug for, men også at hun kunne klare sig selv og skaffe sig sine egne forsyninger. Analytikeren var kun en skraldespand. Hvad jeg sagde, og hvordan jeg tænkt højt om hendes adfærd, lod hun, som om hun ikke hørte. Under spise-excesserne kunne hun af og til hæve armen på bedste værthusmaner og hilse på mig med et 'skål i skibet'.

Meltzer (1967) har beskrevet, at når en psykoanalyse er godt i gang, sker der massive projektive identifikationer, og barn-voksen relationen kan vendes om. Analytikeren bliver her behandlet som det afviste, omsorgssvigtede barn og kan mærke de følelser, som opstår, når man bliver behandlet som luft, som ingenting, som ikke-eksisterende. Lanyado (1985) har benævnt terapeutens forsøg på at forestille sig barnets traumatiske oplevelser som 'terapeutisk rêverie', og hun mener at der er en nonverbal kommunikation i overføringen, som virker helende.

I mit 'terapeutiske rêverie' forestillede jeg mig fx, at Mathilde kommunikerede til mig, hvordan det er at være barn af forældre, som drikker dagen lang og siger 'skål i skibet'. Ligesom Mathilde konkret behandlede mig som en skraldespand, projicerede hun de følelser, hun ikke selv kunne have med at gøre, dvs. af afvisning og at være overset, og evakuerede dem ind i analytikeren.

Hoxter (1983) skriver, at det gennemgående tema i psykotrapier med omsorgssvigtede børn er afvisning og genafvisning, og det skaber hos terapeuten følelser af håbløshed, vrede og en lyst til at afslutte terapien. Når Mathilde har behandlet mig lige så værdiløs som 'en orm, man kan træde på', har min modoverføring også været en lyst til at afvise. Spørgsmål er dukket op som: Nyttet analysen noget? Har den nogen værdi? Spilder vi ikke blot tiden? Der har været sessioner, hvor pigens arrogante og provokerende behandling af analytikeren har fremkaldt stærk vrede, impulsen til at slå, men også oplevelsen af, at det var netop den følelse, Mathilde ville fremprovokere hos mig. Hun ville at vi skulle komme op at slås.

I kraft af en indre dialog med erfarne kolleger har det dog i sessionen været muligt at reflektere over disse impulser og følelser, og det har givet mening at tænke på dem som projicerede følelser fra det vrede, omsorgssvigtede barn. Analytikeren er container for et barn, som føler sig værdiløs, uden betydning, uden magt til at ændre på en utilfredsstillende, frustrerende og håbløs situation.

Det har også hjulpet at kunne rumme følelserne af afvisning, at tænke på de øjeblikke, når Mathilde har vist, at hun også har kærlige følelser, og at analytikeren har en betydning. Det er også opmuntrende at høre de rapporter som kommer fra Mathildes omverden. Plejefamilie og skole beskriver store forandringer hos hende, efter at hun er kommet i behandling, og at hun uden for terapirummet er social, lægger planer for sin fremtid, klarer sig godt og fremtræder som en normal, velfungerende pige.

Uden for terapirummet viser hun således sin voksende evne til at mentalisere, og at en psykopatologisk udvikling er vendt i retning af en mere normal ...

Guðrun Bodin, privatpraktiserende psykolog og psykoanalytiker (IPA)

LITTERATUR ■

Bion, W. (1959): Attacks on linking. In: *Second Thought*. London. Karnac Books.

Bodin, Guðrun (in press): Om at rumme tab og omsorgssvigt – en beretning om en børnepsykoanalyse. *Matrix: Nordisk Tidsskrift for Psykoterapi*.

Fonagy, P. et al. (2004): *Affect Regulation, Mentalization and the Development of the Self*. London: Karnac Books.

Hoxter, S. (1983): Some feelings aroused in working with severely deprived children. In: Boston, M. & Szur, R. (ed.): *Psychotherapy with Severely Deprived Children*, London: Karnac Books.

Meltzer, D. (1967): *The Psychoanalytical Process*, Perthshire: Clunie Press.

Lanyado, M. (1985): 'Surviving trauma: dilemmas in the psychotherapy of traumatised children', *British Journal of Psychotherapy* 2(1): 50-62.

Xdont til psykologer

- enkel og effektiv administration

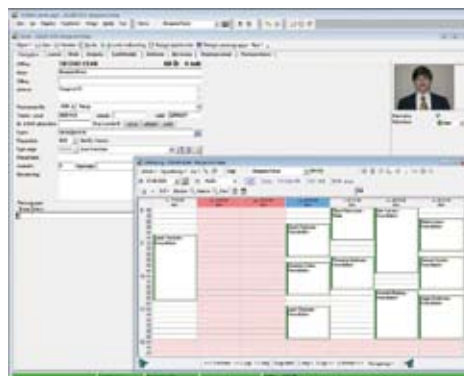

Xdont indeholder alle de faciliteter, der kan mindske det administrative arbejde, og give dig mere tid til dine klienter.

Xdont indeholder bla.:

- Alle relevante funktioner omkring klientoprettelse.
- Elektronisk underskrift med sygesikringskort
- E-fakturering - direkte til modtager. Mulighed for opdeling af faktura til flere betalere
- Afregning med sygesikringen og sygeforsikringen Danmark
- Henvvisninger fra Refhost
- Online booking i forbindelse med henvisningshotel

Desuden flere tilbydes tilkøbsmoduler f.eks. finans og elektronisk aftalebog.

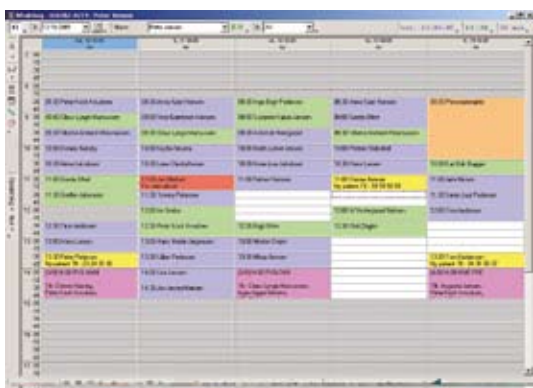
Xdont er et komplet administrations- og journalprogram, der er udviklet til at håndtere de daglige rutiner på klinikker i sundhedssektoren. Xdont til psykologer er tilpasset jeres behov og udviklet i samarbejde med psykologer.

Vi arbejder således hver dag på at udvikle brugervenlige løsninger til glæde for vores brugere, og vores support er alle hverdage klar med hjælp, når du har spørgsmål til brugen af programmet.

Er du blevet inspireret?

... så ring til os på tlf. 8861 2000*1 eller send os en mail på alg@profdoc.dk, så kontakter vi dig for en aftale om en nærmere præsentation af fremtidens IT-løsning til psykologer.

Du bestemmer når du er klar til at tage næste skridt.

EVIDENS

– et etisk valg

Det er indlysende, at flere psykologiske behandlingsmetoder er virksomme. Frem for at diskutere, hvad der virker bedst, skal vi som faggruppe forene os bag en anerkendelse af evidensbegrebet.

Synspunkt ■ Af Stefan Czartoryski

■ Psykologisk praksis er i høj grad en etisk funderet praksis. Som psykologer vedkender vi os de nordiske etiske principper for psykologer, der indeholder en række retningslinjer for vores arbejde som psykologer (Dansk Psykolog Forening, 2000). Vi forpligter os til at arbejde kompetent ud fra videnskabeligt underbyggede metoder med respekt for klientens holdninger og behov. Vi har ansvar for at beskytte klienten i terapien og ikke udsætte denne for teknikker, der mangler videnskabelig underbygning.

For at følge disse retningslinjer er vi nødt til som faggruppe at forholde os til vores psykoterapeutiske metode. Uanset hvordan vi er inspirerede fagligt, og hvad vi som enkeltpersoner synes om af terapeutiske skoler, må vi forholde os til den specifikke psykoterapeutiske metodes grundlag. Er metoden udtryk for en god historie, der er hævdvunden over årtier, eller er dens berettigelse funderet i videnskabeligt velundersøgte metoder? Som kliniker er det min holdning, at man må vise ydmyghed over for sit eget metodiske ståsted, og ikke som Ikaros flyve højere end vingerne bærer.

Man må forholde sig til, om ens metode opfylder de ovennævnte etiske principper, så man med respekt for klienten og egen integritet praktiserer ud fra det bedst mulige grundlag. Netop i den sammenhæng er det vigtigt at overveje, hvordan man som psykolog kan kvalificere sin metodiske praksis. Her vil jeg argumentere for, at evidensbegrebet er det hidtil bedste redskab, vi som faggruppe har til rådighed.

Den vigtige diskussion

Der foregår en vigtig diskussion inden for psykologverdenen for og imod evidensbaseret psykologisk behandling (se

fx Hougaard, 2007, Möhl & la Cour, 2008, Søndergaard, 2009 og Zachariae, 2007). Denne diskussion er vigtig at forholde sig til, da vi som faggruppe har interesse i at tilbyde den bedst kvalificerede behandling til vores patienter.

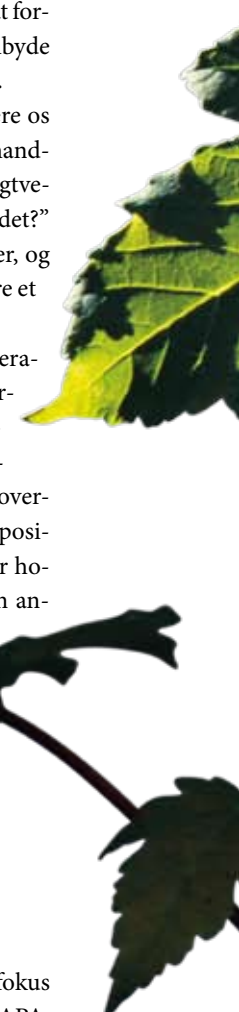
Endvidere har vi som faggruppe brug for at markere os sundhedsøkonomisk for at få tildelt ressourcer til behandling. Her er evidensbegrebet efterhånden blevet et tungtvæjende argument i forhandlinger om budgetter. ”Virker det?” er typisk første spørgsmål, man møder som behandler, og derfor er det rart, når man med ro i stemmen kan svare et sikkert ”Ja, det er velundersøgt”.

Samtidig er det vigtigt at diskutere, hvordan vores terapeutiske metoder virker – psykoterapi generelt og særlige metoder specifikt. Desværre ender disse diskussioner ofte med en enten-eller-position, hvor evidensbegrebet enten afvises som en umulig konstruktion, der overser den unikke, hermeneutiske proces. Eller med en position, hvor evidens for manualbaserede metoder bliver hovedargumentet, der berettiger én metode frem for en anden.

Jeg vil gerne argumentere for en nuancering af evidensbegrebet, da jeg mener, det er en kompleks størrelse, som kan og bør berige vores faglige praksis. En række fordomme omkring evidensbegrebet bør diskuteres.

En videnskabelig disciplin

Siden 1896 har der med Witmer været et fortløbende fokus på at kvalificere psykologiske metoder videnskabeligt (APA,

2005). Ideen om evidensbaseret medicinsk behandling blev overraskende sent formuleret i 1992, og siden har man set udviklingen af Cochrane-samarbejdet, referenceprogrammer og hele ideen om evidensbaseret behandling (Hougaard, 2008a).

I 2005 formulerede den amerikanske psykologforening American Psychological Association (APA), som er toneangivende for mange landes psykologer, en række betænkninger vedrørende evidensbegrebet for at vejlede den bedst mulige psykologiske praksis (APA, 2005).

Siden 1992 har APA nedsat flere udvalg, som over en årrække har diskuteret evidensbegrebet. Kort sagt er deres anbefaling at anerkende begrebet som en vigtig guideline i terapi. Ifølge APA (ibid.) er psykologisk evidensbaseret behandling (EBPP) et spørgsmål om, at psykoterapien befinder sig i et tredelt spændingsfelt mellem: forskningsresultater, klinikerens vurdering og patientens præferencer. Det er inden for denne metodiske ramme, en psykolog må arbejde for at kunne påberåbe sig en evidensbaseret praksis.

En almindelig fordom mod EBPP er, at det bliver manualterapi, hvor psykologen lige så godt kunne udskiftes med en computer, der stod for terapien. Som det ses af APA's definition af evidensbegrebet, er det netop meningen, at klinikerens individuelle vurderinger har en central rolle for evidensen i behandlingen. Ligesom patientens værdier og behov, der skal høres. Der er altså ingen modsætning mellem individuel klinisk vurdering, opmærksomhed på den aktuelle dynamik, forvrængninger eller diskurs i terapien og så den vedtagne definition af evidensbegrebet (ibid.).

>

- > Det ene forudsætter det andet. Man er nødt til som terapeut at have fokus på de førnævnte begreber for at kunne påberåbe sig evidensbaseret praksis. Samtidig med et fokus på tilgængelig forskningsbaseret viden og patientens præferencer.

Manualterapi?

Endvidere går kritikken på, at der vil ske en ensretning af psykoterapi mod det strikt evidensbaserede med en følgende udelukkelse af metoder, der ikke beror på evidens.

Her er det vigtigt at understrege, at der er mange former for anerkendt forskning, der er værdifulde. APA (ibid.) beskriver hen ved ti forskellige metoder, der alle har deres berettigelse. Sagen er, at deres anvendelighed er forskellig. Af relevante forskningsmetoder kan nævnes: Kliniske observationer, kvalitative undersøgelser, casestudier, ekspertvurderinger, befolkningsundersøgelser, processtudier, stringente empiriske undersøgelser, herunder quasiekspiriment og randomiserede kontrollerede trials (RCT) samt metaanalyser af RCT's.

Alle disse metoder er anerkendte og værdifulde. Enten for at generere viden eller for at teste den i forskellige sammenhænge.

Det er efter min opfattelse synd at afvise evidensbegrebet som en uanvendelig størrelse i psykoterapi, da dette kriterium netop er med til at berige vores praksis. Evidens for effekt i forskningssammenhænge benævnes *treatment efficacy*, mens brugbarhed uden for laboratoriet i hverdagens praksis benævnes *clinical utility*. Der er forskel på de to størrelser, og der er stor opmærksomhed og ydmyghed omkring dette i forskningsverdenen. Det kan godt være, at der findes manualer for terapeutisk praksis, men de er primært rettet mod stringente forskningsforsøg, hvor man skal være sikker på, at forsøgspersonerne får den samme intervention (Hougaard, 2008b). Personligt arbejder jeg ud fra et kognitivt adfærdsterapeutisk grundlag, og jeg har aldrig brugt en manual i klinikken.

Velundersøgte metoder

Forskning i psykoterapi er et kompliceret og vigtigt felt, som fortjener almen psykologinteresse. Studier af interventioner tager mange år at udvikle og undersøge, og ofte er resultaterne flere år gamle, når de publiceres. Forskningsmetoder udvikler sig hele tiden, og det er derfor svært at lave

stringente, aktuelle undersøgelser, hvor man ikke bliver nødt til at udelukke mange resultater på grund af frafald eller andre fejlkilder.

Kognitiv adfærdsterapi er på det foreliggende en af de bedst undersøgte psykologiske metoder, og der sker en fortsat metodisk udvikling af de studier, der skal evaluere denne behandlingsform (Czartoryski, in press og 2009). En anden indvending mod kognitiv adfærdsterapi er, at metoden efterhånden har bredt sig over så forskellige domæner, at det er svært at afgøre, hvad der egentligt er kognitiv adfærdsterapi. Interesserede kan med fordel begynde med at læse om de grundlæggende ideer og teknikker i Beck (2007) og Padesky & Greenberger (2008). Gennemgående er der fokus på eksponering, omstrukturering og response prevention, men kognitiv adfærdsterapi er dog meget mere end det og fortjener efter min mening interesse som en etisk og metodisk velfunderet praksis.

Det er således glædeligt som tilhænger af evidensbegrebet at forstå, at Bateman og Fonagys mentalisering (2007) som behandlingsmetode er velundersøgt empirisk (Bateman & Fonagy, 2008). I forhold til behandling af emotionelt ustabile personlighedsforstyrrelser, impulsiv og borderline type F60.3 findes der i dag et parallelt tiltag i den kognitive adfærdsterapeutiske lejr, nemlig DAT – Dialektisk Adfærdsterapi, der bygger på Marsha Linehans forskningsbaserede metode fra USA. Metoden er blevet tilpasset til skandinaviske forhold af svenskerne med Kåver og Nilsson (2004) som hovedpersoner.

En opgave for foreningen

Evidensbegrebet er lidt uheldigt blevet brugt til at fremhæve den ene metode frem for den anden, hvor jeg i stedet synes, at vi med psykologien som videnskabeligt funderet disciplin bør bryste os af, at vi i det hele taget har god dokumentation for, at noget så komplekst som psykoterapi virker (Hougaard, 2008a).

Jeg finder det indlysende, at flere psykologiske behandlingsmetoder er virksomme, og frem for at diskutere, hvad der virker bedst, synes jeg, at vi som faggruppe skal forene os bag en anerkendelse af evidensbegrebet, og arbejde for at dokumentere, hvilke terapeutiske teknikker der uanset metode er virksomme.

Efter min mening er det oplagt, at Dansk Psykolog Forening påtager sig opgaven med at formulere en fælles fag-

lig holdning til evidensbegrebet i stil med APA. Det vil styrke etikken i vores arbejde.

*Cand.psych.aut. Stefan Czartoryski
Psykiatrisk Center Sct. Hans, Afd. L*

LITTERATUR ■

APA/American Psychological Association (2005). Report of the 2005 Presidential Task Force on Evidence-Based Practice.

Download fra www.apa.org.

Bateman, A. & Fonagy, P. (2007). *Mentaliseringsbaseret behandling af borderline-personlighedsforstyrrelse: en praktisk guide*. Akademisk Forlag.

Bateman, A. & Fonagy, P. (2008). 8-year Follow-Up of Patients Treated for Borderline Personality Disorder: Mentalization-Based Treatment Versus Treatment as Usual. *American Journal of Psychiatry* 165: 631-638.

Beck, J. (2007). *Kognitiv terapi – teori, udøvelse og refleksion*. Akademisk Forlag.

Czartoryski, S. (2009). At tale med stemmerne. *Psykolog Nyt* 12: 16-21.

Czartoryski, S. (in press). At svare stemmerne: Kognitiv adfærdsterapi ved hørehallucinationer. *Matrix: Nordisk Tidsskrift for Psykoterapi*.

Dansk Psykolog Forening (2000). Etiske principper for nordiske psykologer.

Hougaard, E. (2007). Evidens: Noget for psykologer? *Psykolog Nyt* 20: 15-21.

Hougaard, E. (2008a). Evidenskravet i psykoterapi. *Psyke & Logos* 1: 100-125.

Hougaard, E. et al. (2008b). Hvad virker i psykoterapi? *Psykolog Nyt* 17: 18-25.

Kåver, A. & Nilsson, Å. (2004). *Grundbog i dialektisk adfærdsterapi – teori, strategi og teknik*. Dansk psykologisk Forlag.

Møhl, B. & la Cour, P. (2008). Nogle kritiske vinkler på EBM-logikken. *Psyke & Logos* 1: 126-151.

Padesky, C.A. & Greenberger, D. (2008). *Følelser med fornuft: at styre hvad du føler ved at styre hvad du tænker*. Klim.

Søndergaard, P. (2009). Kritik af evidenskravet i psykoterapi. *Psykolog Nyt* 8: 20-23.

Zachariae, B. (2007). Evidensbaseret psykologisk praksis. *Psykolog Nyt* 12: 16-25.

Den lille Prins og Ræven

At skabe bånd i psykoterapi er en kompliceret affære. Med inspiration i en verdensberømt eventyrbog fra 1943 skæres mulighederne ind til det enkle.

Vignet nr. 2 ■ Af Ken Vagn Hansen

■ I Antoine de Saint-Exupérys eventyr om Den lille Prins, der forlader sin asteroide for at finde nogle venner på de andre planeter, møder han Ræven og spørger den spontant: "Vil du ikke lege med mig?"

I sin barnlige umiddelbarhed tror Den lille Prins, at han kan have et kreativt og levende forhold til ræven. Men Ræven svarer: "Jeg kan ikke lege med dig. Jeg er ikke gjort tam." "Åh, så må du undskylde", sagde Den lille Prins, men da han havde tænkt sig lidt om, tilføjede han: "Hvad er det at blive gjort tam?"

"Det betyder at knytte bånd. (...) Endnu betyder du ikke andet for mig end en lille dreng, mage til hundrede tusinde andre små drenge. Jeg har ikke brug for dig, og du har ikke brug for mig."

"Jeg vil gerne gøre dig tam, men jeg har ikke ret meget tid", svarer Den lille Prins.

"Man lærer kun det at kende, som man gør tamt", forklarer ræven. "Menneskene har ikke mere tid til at lære noget at kende. De køber alting færdigt hos de handlende. Men der findes ingen butikker, hvor man handler med venner. Menneskene har ikke mere nogen venner. Hvis du ønsker en ven, så gør mig tam."

"Hvordan bærer man sig ad?", spørger Den lille Prins.

"Man skal være meget tålmodig", svarer Ræven. "Først

skal du sætte dig et stykke fra mig, således, i græsset. Jeg skæver til dig, og du siger ingenting. Ordene er misforståelsens kilde. Men for hver dag ville du kunne rykke lidt nærmere."

Næste dag kom Den lille Prins igen. Ræven siger: "Det er bedst, at du kommer på samme tid, for så har jeg mulighed for at begynde at glæde mig allerede en time før, og jo nærmere vi er på tiden, du kommer, des gladere vil jeg være, og klokken fire vil jeg blive rastløs og urolig, og derved lære jeg at lykken har en pris. Men hvis du kommer på et vilkårligt tidspunkt, vil jeg aldrig vide, hvornår jeg skal klæde mit hjerte i festdragt. Så et ritual må der til."

Så gjorde Den lille Prins Ræven tam, og da afrejsens stund nærmede sig, sagde Ræven: "Åh, hvor vil jeg komme til at græde." "Det er din egen skyld", siger Den lille Prins. "Det var dig selv, der ville have, at jeg gjorde dig tam." "Naturligvis", sagde Ræven. "Jamen så har du ikke fået noget ud af det!" "Jo, jeg har", svarede Ræven (...), "og nu skal jeg betro dig min hemmelighed. Den er ganske ligetil: Kun med hjertet kan man rigtigt se. Det væsentlige er usynligt for øjet."

Om ikke at kunne lege

Den lille Prins tror i sin barnlige umiddelbare tilgang til livet, at han kan lege med Ræven, altså være i et spontant

kreativt samspil med den. Men Rævens grundlæggende mistillid til mennesket gør, at den ikke kan indgå i et sådant livsbekræftende samspil. Den kan ikke lege. At kunne lege i winnicottsk forstand er at kunne udnytte det potentielle rums udviklingsmuligheder. Forudsætningen for, at Ræven kan lege er, at den bliver ”gjort tam”.

Psykoterapi foregår i potentielle rum, men klienter, som ikke kan være i og udnytte sådanne rum, må lære det. Kan klienten ikke lege, må klienten lære det ved at blive gjort ”tam”.

Ræven har det som terapiklienten, der er vokset op med følelsesmæssige ustabile eller ikke nærværende primærfor- sørgere. Den har en mistillid til andre, som ikke kan afhjæl- pes med anvisninger og aktive interventionsformer.

Ordene er misforståelsens kilde

Grundlæggende følelsesmæssige relationer skabes ikke gen- nem ord, selv om ordene er nok så velmenende.

Reparation af relationel utryghed forudsætter en stabil og forudsigelig terapeutisk ramme (ritualet), som tålmodigt gentages over tid, hvor klienten og terapeuten forsigtigt kig- ger på hinanden. Når de siger noget, er det mest for at re- ducere den utryghed, som deres møde indebærer.

For hver terapisesession rykker de lidt tættere på hinanden ved, at klienten og terapeuten gradvist åbner op for de tan- ker og følelser, som de har, når de mødes. De skaber et bånd. Hvis terapeuten bliver ivrig og gerne vil have, at det skal gå hurtigt, vil klienten ligesom ræven trække sig, og de må be- gynde forfra og reetablere den sikre afstand.

Terapeuten bliver på den måde nødt til hele tiden at etab- lere en optimal følelsesmæssig afstand til klienten. En af- stand, som er individuel og specifik for den enkelte klient.

Spildt tid – men ikke spildtid

Som Ræven til sidst forklarer Den lille Prins: ”Det er den tid, som vi har spildt sammen, der betyder noget” – dvs. den tid, hvor vi ikke skal nå noget specielt ud over at være sammen. Den tid, hvor vi tålmodigt har mødtes, uden at vi nødvendigvis vidste, hvad vi skulle sige til hinanden.

I en række små, vignetagtige artikler søger Ken Vagn Han- sen at indkredse nogle af psykoterapiens centrale aspekter. Artiklerne er tilstræbt at være lettilgængelige uden at være overfladiske i deres beskrivelse af komplicerede psykotera- peutiske emner. Referencer og litteraturhenvisninger vil stort set være udeladt, ligesom artiklerne primært vil foku- sere på praksis.

Nærværende artikel er nr. 2 i serien. Den første, ”På sporet af den terapeutiske grundform”, blev bragt i Psykolog Nyt 14/2009.

På samme måde har den tid, som klienten og terapeuten i løbet af terapien har ”spildt” sammen, skabt en relationel erfaring og et følelsesmæssigt bånd, der er blevet internali- seret og derfor er en erfaring, som vi kan have med os.

Ligesom Ræven har mennesket brug for at blive gjort ”tam”, fordi det at skabe bånd er en forudsætning for men- neskelig udvikling og trivsel. Manglende tidlige bånd er baggrunden for følelsesmæssig mistrivsel og vanskelighe- der med at indgå i modne relationer senere i livet.

Klienter, som har været udsat for tidlig relationelle mistriv- sel, vil hele livet forsøge at skabe bånd, som kan reparere på de indre mangler. Derfor har de brug for at møde et men- neske, som vil gøre dem ”tam”.

Terapeuter, som arbejder målrettet i et forsøg på at kom- me hurtigt frem, og som ikke tør ”spilde” tiden med klie- nten, vil ikke kunne imødekomme disse klienters søgen. De vil opnå, at klienten forlader terapien fysisk eller mentalt. Mentalt ved for en periode at tilpasse sig terapeutenes me- tode, indtil ”det går meget bedre”.

Kun med hjertet kan man rigtigt se. Det væsentlige er usynligt for øjet!

I en søgen efter den terapeutiske grundform har histori- en om Den lille Prins og Ræven understreget, at terapeu- tens evne til at skabe et stabilt rum og en forudsigelig ram- me – og her over tid tålmodigt at møde klienten med en optimal følelsesmæssig afstand – er en central forudsætning for, at klienten kan knytte bånd og dermed opnå evnen at være i et spontant, kreativt forhold til andre mennesker.

Ken Vagn Hansen, klinisk psykolog

Kari Dyregrov og Atle Dyregrov (red.):

Krisepsykologi i praksis.

Viser spændet i krisepsykologisk arbejde. Her beskrives opbygning af kommunalt kriseberedskab og ledelse under organisatoriske kriser, social netværksstøtte og kollektivt arbejde efter katastrofer. Bogen handler også om at miste et barn, om børn og familievold, om psykologisk støtte ved testning for genetisk sygdom og om at formidle et dødsbudskab, og hvordan fagfolk påvirkes af at arbejde med kriser og katastrofer over tid.

Dansk psykologisk Forlag, 2009, 304 sider, 348 kr.

Myrna M. Weissman, John C. Markowitz, Gerald Klerman:

Interpersonel psykoterapi. Praksisvejledning.

En beskrivelse af, hvordan man i praksis arbejder med patienter, hvordan man målretter behandlingen, og hvordan man håndterer terapeutiske udfordringer. Der gives kliniske eksempler og uddrag fra terapeutiske samtaler hele bogen igennem. Bogen opdaterer desuden forskningsresultater om IPT og ser på, hvordan fremgangsmåden kan tilpasses forskellige kulturer.

Dansk psykologisk Forlag, 2009, 289 sider, 328 kr.

Leif Strandberg:

Vygotskij i praksis.

Handler om børn og unges læring, og om de pædagogiske aktiviteter, der fremmer deres læring. Bogen giver en præcis og tilgængelig indføring i Vygotskij's teori, samtidig med at den kommer med inspirerende og konkrete bud på, hvordan Vygotskij's teori kan praktiseres i daginstitutioner og skoler. De praktiske eksempler er hentet fra forfatterens mere end tredive års erfaring som skolepsykolog

Akademisk Forlag, 2009, 224 sider, 269 kr.

Liv Mette Gulbrandsen:

Opvækst og psykisk udvikling.

Grundbog til studerende på pædagoguddannelsen, læreruddannelsen m.fl. Der indføres centrale psykologiske teorier, modeller og begreber, som giver faglig indsigt i børn og unges opvækst og psykiske udvikling. Ligeledes er den et godt fundament til at forstå og analysere det, vi konkret oplever i arbejdet med børn og unge.

Akademisk Forlag, 2009, 384 sider, 399 kr.

Ole Mors. Per Kragh-Sørensen. Josef Parnas:

Klinisk psykiatri, 3. udg.

Gennemgribende revideret med nye kapitler om fx vidsthed, filosofi og psykiatri, epidemiologi, genetik, somatoforme tilstande og psykiatriens teoretiske fundament. Kapitlet om retspsykiatri er ført ajour med den nyeste lovgivning. Det centrale fra øvrige kapitler er bevaret og ajourført i forhold til den nyeste forskning. Bogen er ICD-10-kompatibel på alle områder.

Munksgaard Danmark, 2009, 700 sider, 698 kr. indb.

Hans Kornerup (red.):

"Milieu-therapy" with children.

Sætter fokus på behandlingen af det tidligt relationsforstyrrede barn. Det udviklingspsykologiske teoretiske grundlag hviler på en psykodynamisk forståelse, baseret på såvel driftsteori, objekt-relationsteori, tilknytningsteori, selvpsykologi som god gammel københavnerfænomenologi. Bogen består af tidligere ajourførte publicerede artikler og en række nye, der samlet beskriver den miljøterapeutiske praksis, proces og procedure. Bogen er engelsksproget.

Forlaget Perikon, 2009, 369 sider, 300 kr. indb., inkl. forsendelse (forlaget.perikon@mail.tele.dk)

"BØGER" præsenterer løbende de nye bogudgivelser primært inden for det psykologiske område. Det redaktionelle princip er at søge inspiration til omtalen fx i forlagenes pressemeddelelser. En omtale er en omtale – ikke redaktionens anbefaling af bogen. Prisangivelserne er vejledende.

Få bedre råd

Tegner du en Studieforsikring, donerer RUNA 100 kr.* til Julemærkefonden, der driver Julemærkehjemmene

Med en Studieforsikring i RUNA er du sikret til lav pris

Studieforsikringen omfatter

- Indboforsikring
- Rejseforsikring Verden inkl. afbestillingsforsikring
- Ulykkesforsikring

Prisen for Studieforsikringen er 328-424 kr. pr. kvartal (indeks 2009) alt efter, hvor du bor. Spar 8 % ved at betale én gang om året.

Har du en Studieforsikring i RUNA, kan du få 25 % studierabat på Bil-, Motorcykel- og Knallertforsikring

RUNA FORSIKRING A/S

www.runa.dk - Tlf.: 3332 2200

* RUNA donerer i perioden 1. august 2009 til og med 31. december 2009, 100 kr. for hver Studieforsikring, der bliver tegnet i RUNA

INGENMANDSLAND

En bog om at leve med og i sorgen – om at leve med det sværeste, man kan komme ud for her i livet: at miste sit barn. Budskabet retter sig i høj grad mod psykologer.

Anmeldelse ■ Af Rita Poulsen

■ ”Heldigvis sker det kun højst et par gange om ugen nu, men turen i nat var en af de gange, hvor lynet var ekstra slemt. Røntgenlynet, der helt nådesløst viser virkeligheden, som den er. HUN ER DØD! Så fat det dog!”

Så fat det dog, siger Anna Kløvedal til sig selv. Men hvordan fatte det ufattelige? Det handler hendes bog ”Ingemandslan-land” om. ”Om afmagt og kærlighed” er undertitlen. Den handler mest om kærligheden – en mors kærlighed til sit eneste og helt specielle barn – og hendes fortvivlelse over ikke at have magt til at beskytte sit barn, når alvor sygdom har ramt, afmagten.

Bogen er skrevet (udgivet) fire år efter datterens død af leukæmi og er – ifølge forfatteren selv – et vidnesbyrd om den tilstand, som hun både fysisk og psykisk kom i og på sin vis stadig befinder sig i, efter at den kun 15-årige Emilie døde.

En klagesang er til for at høres, ikke en stil, der skal rettes i, skrev Benny Andersen engang. Efter mange års arbejde med mennesker i sorg er jeg enig i det udsagn. Det er mig derfor magtpåliggende at præsentere denne bog netop sådan: som et personligt vidnesbyrd, ingen kan tillade sig at korrigere eller redigere i.

At gøre sig klog på andres smerte

Det er forfatterens ønske at videregive sine dyrekøbte erfaringer til det professionelle personale på hospitaler og til de psykologer og terapeuter, hun har mødt på sin vej. Der er blandt andet konkrete forslag til, hvordan den travle læge kan håndtere situationer med den syge anderledes, uden at det koster ekstra tid.

Om nærvær – en mangelvare, hedder det:

”Vi bliver nødt til at insistere på, at den behandling, vi får på hospitalerne ikke kun indebærer diagnosticering, medicin og anden behandling, men også i væsentlig grad handler om at opretholde det enkelte menneskes værdighed. Og i den slags sygdom er angsten den uundgåelige medspiller.” (...) ”Et helt banalt pædagogisk fif kunne have været guld værd: Hvis lægen eller sygeplejersken starter med at sige, at hun ikke har ret meget tid, men at hun gerne lige vil høre, hvordan patienten har det, så har hun sat rammen for samtalen, og hun kan tillade sig at gå videre efter ganske kort tid. MEN hun har nået at se patienten i øjnene, vist sin deltagelse og givet patienten mulighed for at udtrykke sin bekymring eller angst.”

Anna Kløvedal har haft megen glæde af samtaler med hospitalspræsten, men har ikke mange roser til de psykologer og terapeuter, hun har mødt i forbindelse med datterens sygdom.

Om at sørge, hedder det:

”Jeg har i løbet af de sidste fire år været enten i forløb eller i dialog med elleve sjælehjælpere” (...) ”Ud fra mit lille statistiske materiale kan jeg konkludere, at den bedste sjælehjælper har været den, der som grundindstilling viste mig, at han/hun kendte sin egen begrænsning, fordi vedkommende ikke selv til fulde vidste, hvad det vil sige at miste, eftersom de ikke selv havde prøvet det. Der er ikke noget mere ensomt end at stå over for et menneske, der gør sig klog på så stor en smerte, uden selv at have været der.”

Mange psykologer og terapeuter arbejder naturligvis med problemstillinger hos klienterne, de ikke nødvendigvis selv

har oplevet, og de kan alligevel være dygtige terapeuter. Jeg tror, Anna Kløvedal kunne have oplevet den samme ensomhed hos en psykolog, der selv havde mistet et barn, hvis denne gjorde sig klog på Anna Kløvedals sorg. Pointen er, at hun vil mødes som den hun er, dér hvor hun er. Hun vil lyttes til og rummes – og ikke lytte til nogen som helst, der gør sig klog på hendes tab og hendes smerte. Det må vi tage til efterretning, hvad enten vi er fx psykologer eller præster.

Sorg er et pendul –

Bogen er en gave til pårørende. De gode, velmenende mennesker omkring den sørgende, som så ofte træder i spindelen ved at tro, at de ved, hvad der skal til. Det er nemlig som oftest meget mindre, end de tror:

”Og hvad vil det så sige, at være der for én? Det vil sige i helt konkret, pragmatisk forstand at være der *på patientens og de nærmestes præmisser*. Du kan umuligt vide, hvad vi har brug for, så spørg og lyt. Oftest handler det om bare at være der. Kom og vis dit nærvær. Hellere bare fem minutter end slet ikke. Spørg, om vi har brug for hjælp til indkøb af cremer, frugt, spil eller bøger ... Spørg, om ...”

Sorg er et pendul, siger forfatteren og føler sig genkendt i, hvad hun kalder ”den nye sorgteori”. Anna Kløvedal tager afstand fra Marianne Davidsen-Nielsens sorgteori, skriver hun. Det er et prisværdigt forsøg på, tror jeg, at få os professionelle til at forstå, at vi ikke skal trække en ”giv-slip-teori” ned over hovedet på en sørgende. Det er jeg enig i. Men lige så forkert tror jeg, det ville være at trække en ”pendul-teori” ned over hovedet på den kvinde, som efter tabet af sin mand, har brug for at skrive et afskedsbrev til ham og på den måde få hjælp til at nyorientere sig.

Usentimental, stærk, medrivende

Et af bogens væsentlige budskaber er, at vi som professionelle må bevæge os på listefodder i ledsagelsen af den tabsramte, den sørgende. Vi skal primært lytte og rumme – og spørge. ”Ingenmandsland” giver os endda konkrete eksempler på hvordan.

Til forfatteren vil jeg gerne sige, at for at kunne det, må

vi naturligvis have et fagligt sprog for sorgen, så vi kan stille de gode spørgsmål og ledsage den sørgende på vejen til selv at rumme, forstå og cope med de svære følelser. Dertil har vi brug for både William Worden og Marianne Davidsen-Nielsens bidrag til sorgforståelse, Michael Whites, Tony Walters, Irwin Yaloms, Alice Millers og fx Bent Falks m.fl. Hele tiden må vi være i bevægelse både med at søge faglige og personlige beskrivelser. Ihukommende, at ingen sørgende ønsker at møde en teori – alle ønsker et levende menneske, som – forhåbentlig – gennem blandt andet en stor teoretisk viden kan være en god ledsager et stykke af vejen.

Anna Kløvedals bog er usentimental, stærk og medrivende. Jeg vil anbefale både kolleger og hospitalspersonale at læse den. Den er velskrevet, vel disponeret. Man bliver klogere af at læse den!

Jeg ville tøve med at lægge den i hånden på et menneske, der selv står midt i sin sorg – af frygt for, at det ”jerngreb” som man holdes i gennem hele bogen, kan føles som et overgreb. En sørgende er klog på sin egen sorg, men ikke nødvendigvis på en andens. Sorg er jo et liv, der skal leves, ikke et problem, der kan løses.

Men bogen lever op til forfatterens ønske om at kunne vise andre sørgende, at de ikke er alene.

Rita Poulsen

BOGDATA ■

Anna Kløvedal: ”Ingenmandsland. Om afmagt og kærlighed”. Tiderne Skifter, 2009. 176 sider, 249 kroner.

Kan vi se, hvem der føler sig tiltrukket?

Når en single forsøger at kontakte en anden person i romantisk hensigt, er det naturligvis vigtigt for vedkommende at kunne afgøre forholdsvis hurtigt, om denne anden person er interesseret i en nærmere kontakt eller ej. Vi ved fx – af særlig erfaring – at mange mænd overvurderer en kvindes grad af interesse og modtagelighed for hans tilnærmelser, så der kan opstå konflikter, frustrationer og eventuelt ligefrem voldelige overgreb. Omvendt ved vi ikke, hvor mange personer der undervurderer den interesse, de vækker hos en mulig romantisk partner og dermed måske går glip af et godt parforhold.

Det ville være bedst, hvis vi alle havde en så god intuition, at vi præcist kunne afgøre, hvor interesseret en anden person er i os selv. Men nu viser en tysk-amerikansk undersøgelse, at vi næppe er særlig gode til at bedømme andres interesser for en nærmere romantisk kontakt.

Undersøgelsen benyttede en række optagelser fra en speeddating-sammenkomst, der foregik i Berlin, og som omfattede 382 unge mænd og kvinder, der var interesseret i at møde en ny romantisk partner. Ved denne speeddating mødte hver person på skift en række personer af det modsatte køn i et mindre lokale, hvor de blot fik tre minutter til at præsentere sig selv og tale lidt sammen. Efter de tre minutter skulle kvinden og manden blot angive på en seddel, om de var interesseret i at indlede et nærmere bekendtskab med samtalepartneren eller ej. Alle disse korte møder blev optaget på video, så man tydeligt kunne se begge samtalepartnere. Ud af de mange videooptagelser udvalgte forskere 24 optagelser, således at der ikke var nogen gengangere af hverken mænd eller kvinder på de 24 små film. Herefter blev filmene fløjet til USA og fremvist for 54 yngre mænd og kvinder, der ikke forstod tysk. Ideen var altså at se, om de unge amerikanere kunne spore graden af interesse for en nærmere kontakt med samtalepartneren hos hver af de 48 mænd og kvinder på de 24 videooptagelser – uden at kunne forstå, hvad de talte om.

For at teste de amerikanske forsøgspersoner med hensyn til, om deres intuition var god nok til at vurdere den romantiske interesse mellem de to, blev disse forsøgspersoner bedt om efter hver videofilm at angive med et ja eller nej, om de mente, at henholdsvis manden og kvinden på filmen var romantisk interesseret i sin samtalepartner ved slutningen af de tre minutters samtale.

Herefter kunne forskerne sammenholde de amerikanske bedømmers gæt på den indbyrdes interesse med den faktiske interesse, som den fremgik af de tyske speeddaters oplysninger lige efter hver af de tre minutter lange samtaler.

Man skulle måske på forhånd vente, at det ville være let nok for de unge amerikanere at se på de tyske speeddatere, om de var interesseret i hinanden eller ej – selv uden at kunne forstå, hvad de talte om – men det var langt fra tilfældet.

Det mest slående resultat af denne undersøgelse var måske, at det viste sig at være noget lettere at vurdere mændenes interesse end interessen hos deres kvindelige samtalepartnere. De amerikanske bedømmere gættede nemlig rigtigt på, om mændene var interesseret i deres samtalepartner i 60 % af alle tilfælde, hvilket var ca. 10 % bedre, end hvis de havde gættet i blinde. Det var altså ikke overvældende tydeligt for de amerikanske iagttagere, om mændene havde været interesseret i deres samtalepartnere – men dog tydeligt nok til, at de amerikanske forsøgspersoner noget oftere gættede rigtigt end forkert. Når det kom til bedømmelsen af de tyske kvinders interesse for deres mandlige samtalepartnere, gættede de amerikanske forsøgspersoner til gengæld næsten helt hen i vejret, idet de kun havde 2 % flere rigtige gæt, end hvis de havde gættet helt tilfældigt!

Heraf kan man altså slutte, at det var meget sværere, grænsende til det umulige, for de amerikanske tilskuere at afgøre, om kvinderne var interesseret i deres mandlige samtalepartnere.

Det viste sig dog også, at nogle af de amerikanske tilskuerne havde væsentlig flere rigtige gæt end de fleste andre. Der er altså nogen, der har en ganske god intuition på dette område, mens andre tilsyneladende er næsten helt uden fornemmelse for disse ting.

Svaret på spørgsmålet om, hvorvidt vi kan se på to samtalepartnere, om de er interesseret i den anden efter et kort møde, er altså, at det nogenlunde kan ses (især af dem med god intuition) hos mænd, men at det næsten er umuligt at se hos kvinder. Og der er vist ingen grund til at tro, at unge tyske kvinder på dette punkt adskiller sig fra deres medsøstre i Danmark.

Til sidst kan vi lige nævne, at heller ikke den indbyrdes interesse blandt de tyske speeddatere matchede særlig godt. Mændene havde i 40 % af alle tilfældene ytret interesse for en nærmere kontakt med den kvinde, de havde talt med, mens kvinderne havde været lidt mere kræsne og kun ytret interesse i 33 % af de mænd, de havde truffet. Man kunne så tro, at der var næsten 33 % tilfælde med ”gensidigt valg”, hvis

Forskningsnyt:

- Redaktionsgruppen: Ask Elklit, Thomas Nielsen (redaktør), Dion Sommer og Peter Krøjgaard, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.
- Sekretariat: Ingrid Graversen (træffes man-fr. kl. 9-15 på tlf. 89 42 49 00, direkte: 89 42 49 21)

kvinderne havde valgt mænd, der også havde valgt dem – men faktisk var der kun i 15 % af tilfældene tale om gensidigt valg (hvilket speeddaterne så fik oplyst). Det tyder på, at kvinderne lige så ofte havde valgt en mand, der ikke var interesseret i dem, som en, der var.

tn

Kilde: Place, S.S., Todd, P.M., Penke, L. & Assendorpf, J.B. (2009). The Ability to Judge the Romantic Interest of Others. *Psychological Science*, 20(1). 22-26.

Er skilsmisse værre for sundheden end rygning?

Der er for nylig gjort forsøg i Danmark med at hjælpe skilsmisstruede par til at overvinde deres vanskeligheder ved psykologisk hjælp. Forsøget var en overvældende succes, idet langt færre af de par, der fik hjælp til at bearbejde deres indbyrdes problemer, blev skilt i den følgende tid, end hvad man rent statistisk ville forvente af skilsmisser i samme periode.

Dette er virkelig gode nyheder, ikke blot for de skilsmisseramte selv, men også for deres børn.

Selv om der dog forekommer børn, der kommer helskindet gennem forældrenes skilsmisse, psykologisk set, så gælder det ifølge adskillige undersøgelser, at skilsmisseramte børn gennemsnitlig får flere psykiske problemer med angst, depression og uregerlig adfærd, ligesom de gennemsnitlig får mindre uddannelse og mindre succes i arbejdslivet. Endelig får de selv flere skilsmisser senere hen, som om de kommer til at efterligne forældrenes adfærd i parforhold.

Men også hos de skilsmisseramte voksne kan man finde hyppigere forekomst af psykisk vantrivsel, og nu viser en ny amerikansk undersøgelse, at skilsmisser også kan medføre en øget fysisk vantrivsel, endda i en sådan grad, at man kan tale om en vis overdødelighed i kølevandet på skilsmisser – dog kun hvis de skilsmisseramte ikke bliver gift igen i en længere årrække.

De amerikanske forskere bag den nye undersøgelse, har studeret forekomsten af dødsfald hos 1.200 personer i årene 1960-2000, hvor de pågældende i gennemsnit var henholdsvis 40 og 80 år gamle (hvis de stadig levede).

Det viste sig, at de, der var blevet skilt allerede ved undersøgelsens start, og som ikke blev gift igen i hele eller næsten hele perioden, havde en overdødelighed, der var lige så stor som den, man finder hos storrygere – også selv om de skilte personer ikke røg. Sagt med andre ord bidrog en vedvarende skilsmissetilstand lige så meget til overdødelighed som det at være storryger (så de, der både var skilte og storrygere, havde meget stor overdødelighed!).

Forskerne kunne yderligere konstatere, at det ikke blot var det at være enlig, der var årsag til den betydelige overdødelighed hos de (vedvarende) skilte. Der var nemlig ikke nogen tilsvarende overdødelighed hos dem der enten var ugifte og vedblev med at være ugifte i hele perioden, eller hos dem, der var blevet enker eller enkemænd og ikke var blevet gifte igen.

Det kunne også konstateres, at det ikke var selve den begivenhed at blive skilt, der var årsag til den høje dødelighed, for de, der blev skilt og gift igen (og forblev gifte), havde heller ikke nogen overdødelighed af betydning.

De amerikanske forskere mener ikke, at den bemærkelsesværdige overdødelighed hos de ”kronisk skilte” beror på deres livsstil (fx rygning, kostvaner og motion), som man også havde undersøgt. Forskerne tror snarere, at det har noget med deres personlighed at gøre, og nævner den mulighed, at det i nogle tilfælde kan dreje sig om en særlig høj vredladsen, der blandt andet kan skabe vedvarende konflikter i forholdet til den tidligere ægtefælle, så den skilte ikke selv kommer videre i tilværelsen. Meget høj vredladsen er i flere undersøgelser sat i forbindelse med øget dødsrisiko. Der kan også være tale om mennesker, som efter en skilsmisse glider ud i en vedvarende tilstand af håbløshed og depression, som også er tilstande, der kan være skadelig for den kropslige sundhed.

At finde ud af, nøjagtig hvad det er, der gør det farligt at være kronisk skilt, vil dog ifølge forskerne kræve yderligere undersøgelser.

tn

Kilde: Sbarra, D.A. & Nietert, P.J. (2009). Divorce and Death – Forty Years of the Charleston Heart Study. *Psychological Science*, 20(1). 107-113.

Mobning kan føre til selvmord

En ny undersøgelse har vist, at antallet af danske skoleelever, der udsættes for mobning, er faldet lidt i de senere år, men tallet er dog næsten dobbelt så stort som antallet af svenske skoleelever, der udsættes for mobning, så der er stadig god plads til yderligere tiltag mod mobning i danske skoler.

Tidligere forskning har vist, at mobning ikke alene kan pine og plage børn, mens den står på. Der kan også være lange, i nogle tilfælde livslange eftervirkninger i form af tab af selvværd og tendens til at udvikle depressive lidelser senere i livet. Som om det ikke var nok, viser to nye undersøgelser fra henholdsvis Sydkorea og Østrig, at mobning også kan føre til øget selvmordstendens senere i livet.

Da psykologiske tegn på selvmordstendens enten i form af selvmordsforsøg eller i form af stærke tanker om selvmord

giver øget risiko for senere fuldbyrdet selvmord, er det altså næppe for meget sagt, at ”mobning kan føre til selvmord”.

I den koreanske undersøgelse fulgte man 1.700 14-15-årige skoleelever i løbet af ti måneder. I begyndelsen af denne periode udfyldte alle eleverne udførlige spørgeskemaer om, hvorvidt de dels havde været udsat for mobning, dels om de selv havde deltaget i mobning af andre elever.

Efter ti måneder udfyldte eleverne nye spørgeskemaer, denne gang om fx deres selvmordstendens ud fra eventuelle selvmordsforsøg og ud fra deres ønsker eller tanker om at begå selvmord. Hvis en elev scorede over et bestemt på forhånd fastlagt mål i denne spørgeskemabesvarelse, blev han betragtet som selvmordstruet.

Det viste sig, at drenge, der ved starten af undersøgelsen havde været eller stadig var udsat for mobning, havde en forekomst af selvmordstendens, der var fire en halv gang større end i gruppen af drenge, der ikke var blevet mobbet. Endnu værre stod det til hos pigerne; her var forekomsten af selvmordstendens hele ti gange højere hos de mobbede piger end hos gruppen af piger, der havde været forskånet for mobning.

Undersøgelsen viste dog også, at det at mobbe andre, kunne give en forhøjet tendens til selvmordstanker senere hen, måske som følge af dårlig samvittighed, eller fordi aggression mod andre i nogle tilfælde kan ramme én selv. Stigningen i selvmordsrisiko som følge af at mobbe andre var dog ikke nær så stor som den omtalte stigning som følge af at have været et mobbeoffer.

I den østrigske undersøgelse gik man så at sige den modsatte vej, idet man så på selvmordstendensen hos unge voksne mennesker og herefter spurgte dem, om de havde været udsat for mobning som børn. Det har man gjort i tidligere undersøgelser, men det specielle ved denne østrigske undersøgelse var, at man særlig fokuserede på den mobning, der var knyttet til afvigelse i kønsrolleadfærd – altså når drenge bliver mobbet, fordi de leger pigelege, og piger bliver mobbet, fordi de opfører sig som drenge.

Da man ved, at mange voksne homoseksuelle mennesker som børn har udvist afvigende kønsrolleadfærd, studerede de østrigske forskere dels en gruppe med 142 homoseksuelle voksne, dels en gruppe med 148 heteroseksuelle på samme alder. Alle de 290 voksne udfyldte tre spørgeskemaer: Et, der målte deres oplevelse af selvmordstendens. Et, der målte, hvor meget mobning de havde været udsat for som børn. Endelig et spørgeskema, der specielt målte, hvor meget de som børn var blevet mobbet på grund af afvigende kønsrolleadfærd.

Som i tidligere undersøgelser fandt man, at de homoseksuelle personer, trods nedgang i fordomme imod homoseksualitet i de senere år, stadig udviste en noget højere forekomst af selvmordstendens end heteroseksuelle. Men som noget helt ny viser undersøgelsen også, at størstedelen af forklaringen på denne højere selvmordstendens hos homoseksuelle kunne hentes i deres barndomsoplevelser. Ikke alene det at have været mobbet i almindelighed, men specielt det

at være blevet mobbet for afvigende kønsrolleadfærd i barndommen spillede tilsyneladende en afgørende rolle for den forhøjede forekomst af selvmordstendens i voksenalderen – en tendens, som altså næppe så meget skyldes de resterende fordomme mod homoseksuelle.

Til sidst kan vi kort omtale en tredje ny undersøgelse over mobning, denne gang fra USA. I denne undersøgelse fulgte man i to et halvt år 165 større børn, som man på forhånd vidste havde øget risiko for depression. I undersøgelsesperioden besvarede børnene med jævne mellemrum spørgeskemaer om deres eventuelle oplevelse af depression. I starten af undersøgelsen havde man, som i de foregående undersøgelser, benyttet spørgeskemaer til måling af mobning fra jævnaldrende, men som noget helt nyt målte man også ”mobning” fra forældrenes side. Det drejede sig bl.a. om ydmygende og hånlige bemærkninger og om at blive udelukket og forsømt følelsesmæssigt.

Det viste sig, at mobning fra jævnaldrende i væsentlig grad bidrog til en stigning i depressionshyppigheden i løbet af de to et halvt år, men som noget ganske nyt viste det sig også, at ”mobning” fra forældrenes side i endnu højere grad kunne øge de unges risiko for at glide ud i alvorlige depressioner.

tn

Kilder: Kim, Y.S., Leventhal, B.L., Koh, Y.-J. & Boyce, W.T. (2009). Bullying Increased Suicide Risk: Prospective Study of Korean Adolescents. *Archives of Suicide Research*, 13. 15-30.

Plöderl, M. & Fartacek, R. (2009). Childhood Gender nonconformity and Harassment as Predictors of Suicidality among Gay, Lesbian, Bisexual, and Heterosexual Austrians.

Liu, R.T., Alloy, L.B., Abramson, L.Y., Iacoviello, B.M. & Whitehouse, W.G. (2009). Emotional maltreatment and depression: prospective prediction of depressive episodes. *Depression and Anxiety*, 26(2). 174-181.

Om at bevare sit parforhold

Ifølge den måske mest kendte ”kærlighedsforsker” Robert Sternberg fra USA består kærligheden i et parforhold især af tre komponenter: 1) Intimitet og fortrolighed svarende til et særligt godt, varmt og dybt venskab. 2) Indbyrdes erotisk og seksuel tiltrækning. 3) ”Forpligtelse”.

Mens den venskabelige og den erotiske komponent i den indbyrdes tiltrækning hos to partnere i et parforhold vel nok er ganske velkendte, er det tredje punkt ”forpligtelsen” (engelsk: commitment) nok en mere uklar størrelse. Det drejer sig om den holdning, at man ønsker at fastholde sit parforhold, og dette ønske kan bero på meget mere end blot den venskabelige og den erotiske tiltrækning. Følelsen af forpligtelse i et parforhold kan fx bero på, at man har børn, som

man ikke ønsker at gøre til skilsmissebørn, eller den kan bero på religiøse forskrifter, der fordømmer skilsmisse. Endelig kan den bero på frygt for ensomhed, økonomiske problemer samt rent praktiske forhold, hvis de to i parforholdet for eksempel er fælles om at drive en virksomhed eller andet.

Uanset hvad forpligtelsen hos den enkelte i parforholdet bygger på, kan den naturligvis variere fra stærk til svag, helt uafhængig af styrken af de to andre komponenter, det stærke venskab og den seksuelle tiltrækning. Faktisk viser tidligere forskning, at styrken af forpligtelse i et parforhold tilsyneladende spiller en større rolle for parforholdets bestandighed end styrken af den erotiske tiltrækning. Det er dog styrken af det intime venskab mellem de to partnere, der spiller den allerstørste rolle for parforholdets langtidsholdbarhed.

Man kan måle styrken af de tre komponenter i Sternbergs kærlighedsteori, venskab, erotik og forpligtelse, ved hjælp af en spørgeskemaundersøgelse, der handler om, hvor meget de to partnere oplever hver af disse tre ting i deres eget forhold til partneren. Et af de spørgsmål, der optræder i den del af spørgeskemaet, der handler om ”forpligtelse”, er spørgsmålet, om hvorvidt man i dagliglivet – som følge af sit ønske at bevare parforholdet – undlader at kigge efter andre mulige partnere. De, der svarer ja til andre spørgsmål om forpligtelse (fx ”Ønsker du, at dit parforhold skal vedvare trods eventuelle vanskeligheder?”) siger som regel, at de ikke går og kigger efter andre mulige partnere.

Men kan man nu være sikker på, at folk er ærlige, når de siger, at de ikke kigger efter andre tiltrækkende personer, fordi de ønsker at opretholde deres nuværende parforhold? Det spørgsmål har tre amerikanske forskere fra et universitet i Florida nu underkastet en særlig test. De tre forskere undersøgte en gruppe unge ægtepar eller kærestepar ud fra deres egne forsikringer om en høj grad af forpligtelse til at bevare parforholdet. Desuden fandt forskerne frem til en lige så stor gruppe jævnaldrende singler, der måtte formodes at være på udflugt efter en partner.

Disse to grupper blev nu testet for, hvor meget de – helt uvilkårligt – holdt øje med tiltrækkende mennesker af det modsatte køn. Det foregik på følgende måde: Hver forsøgsperson sad foran en stor tv-skærm, som – uden at det kunne ses – var inddelt i fire lige store felter. Forsøgspersonens opgave var blot så hurtigt som muligt at trykke på én knap, når der kom en firkant til syne, og på en anden knap, når der kom en cirkel til syne på skærmen. Herudover kom der undertiden et mandligt eller kvindeligt ansigt til syne på skærmen, men det skulle forsøgspersonerne ”ikke tage sig af”. Disse ansigter var på forhånd inddelt i særlig smukke ansigter og almindelige (ikke så smukke) ansigter.

Under forsøget var tv-skærmen det meste af tiden sort (uden billeder). En gang imellem kom der et X til syne lige midt på skærmen, og forsøgspersonerne var instruerede i at rette blikket mod dette X, mens det stod på skærmen i et sekund. Da det ene sekund var gået, kom der et ansigt til syne i et af de fire

felter på skærmen (fx i øverst venstre felt), også i et sekund, lige derefter kom en af de to figurer til syne i enten samme felt eller et af de andre felter. Ideen med denne procedure var, at forsøgspersoner, der lod sig fange af det fremviste ansigt, ville reagere hurtigere på den efterfølgende figur, hvis den optrådte i samme felt, (fordi de i forvejen havde blikket rettet mod dette felt), men langsommere, hvis den optrådte i et af de andre felter, så forsøgspersonen måtte løsrive sig fra det fremviste ansigt og rette øjnene et andet sted hen.

Ved at regne på forskellen mellem de to reaktionstider kunne forskerne efter deres egen mening få et mål for, hvor meget den enkelte forsøgsperson havde ladet sig fange af hvert af de fremviste ansigter. En særlig kort reaktionstid, når figuren kom samme sted som ansigtet, og en særlig langsom reaktionstid, når figuren dukkede op et andet sted på skærmen, gav tilsammen udtryk for den ufrivillige optagethed af det fremviste ansigt.

Til støtte for denne antagelse viste det sig, at forsøgspersoner, der var singler, var blevet væsentlig mere fanget af det fremviste ansigt, når det var et smukt i stedet for et almindeligt ansigt. Men nok så interessant var det, at de forsøgspersoner, der var i et parforhold, som de følte sig forpligtet i, reagerede lige modsat! Disse forsøgspersoner lod sig meget mindre fange af de smukke end af de almindelige ansigter, formodentlig som udtryk for, at de ubevidst forsøgte at beskytte deres parforhold ved ikke at kigge efter tiltrækkende mennesker.

Det ser altså ud til at være rigtigt, når mennesker, der føler sig forpligtet i deres parforhold, hævder at de ikke kigger efter tiltrækkende fremmede. Som det fremgik af dette eksperiment, gælder det ikke bare på det bevidste og vilkårlige plan, men også på det mere ubevidste og uvilkårlige plan!

tn

Kilde: Maner, J.K., Gaillio, M.T. & Miller, S.L. (2009). The implicit cognition of relationship maintenance: Inattention to attractive alternatives. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45. 174-179.

Kønsforskelle i effekten af blikkontakt

Blikkontakt mellem to mennesker – hvor vi foreløbig ser bort fra den naturlige blikkontakt under en samtale – kan betyde vidt forskellige ting. Hvis nogen ser os ind i øjnene, kan der især være tale om tre helt forskellige fortolkninger af denne blikkontakt:

Den anden person kan måske opfattes som en, der ser på os af ren interesse eller nysgerrighed uden nogen følelsesmæssig baggrund. Det kan fx være, at den anden person spekulerer på, om han eller hun har set os før, eller undrer sig over vores påklædning eller frisure.

Der kan være en positiv følelsesmæssig komponent bag længere blikkontakt. Da man jo er tilbøjelig til at kigge efter en person, man finder stærkt tiltrækkende, kan man selvfølgelig også opfatte en andens vedvarende blik mod én selv som udtryk for en positiv følelsesmæssig interesse. (To forelskede kan som bekendt sidde og stirre længe og lykkeligt ind i hinandens øjne).

Desværre kan den følelsesmæssige baggrund for en blikkontakt også være den stik modsatte af positive og kærlige følelser, nemlig vrede eller ligefrem had. Mange dyrearter, hvor især hannerne kæmper mod hinanden om territorier eller andre goder, udviser ofte en slags "symbolsk kamp" med stirrende blikke mod hinanden, hvor den, der føler sig stærkest, er i stand til at udholde den stirrende modstander længst, mens den, der føler sig svagest til mode, til sidst slår blikket ned og lusker væk. Denne instinktive kamp på truende blikke er selvfølgelig vældig nyttig i naturens verden, hvor den kan spare voldelige kampe, der kunne medføre fysiske skader eller ligefrem tab af liv. Der er næppe tvivl om, at vi mennesker ligeledes har en medfødt tendens til at stirre vredt på en, der har forulempet eller irriteret os, og at to, der er vrede på hinanden således kan udkæmpe symbolske 'kampe' på vrede blikke.

Hvis nogen, eventuelt en helt fremmed person, med et uudgrundeligt udtryk stirrer os længe ind i øjnene, kan det derfor undertiden være svært at afgøre, om personen er os særlig positivt eller negativt stemt – eller blot stærkt forundret over et eller andet ved vores person. I langt de fleste tilfælde vil det dog være let ud fra vor eventuelle viden om personen og vor iagttagelser af personens øvrige adfærd at finde ud af, om en besynderlig lang blikkontakt var præget af positive eller negative følelser eller blot af nøgtern interesse.

Men den omstændighed, at en blikkontakt kan have så forskellige følelsesmæssige baggrunde, spiller tilsyneladende en vis rolle i de situationer, hvor vi har blikkontakt af indlysende nyttige grunde, nemlig når vi taler med en anden person. Flere undersøgelser over blikkontakt under samtale viser, at den, der lytter, som regel kigger på den person, der taler, det meste af tiden, formodentlig fordi talerens nonverbale kommunikation, kropssprog og mimiske udtryk giver yderligere besked om det, der tales om, ud over de talte ord. Men når man selv taler til den anden, ser man som regel meget mindre ind i vedkommendes øjne, måske for ikke at blive distraheret, når man skal samle tanker om det, man vil sige. Af disse grunde opstår der således normalt kun gensidig blikkontakt i omkring 20-30 % af den tid, to mennesker taler sammen. Det afhænger dog af blandt andet køn og følelser: Kvinder ser længere på hinanden end mænd, og forelskede ser meget længere på hinanden end andre. Vrede eller dominerende mennesker kigger også længere på den, de taler til, end mennesker, der føler sig nervøse eller underlegne i samtalen. Og dominerende mennesker vender ofte den tidligere omtalte regel på hovedet: De kigger længere på den anden, mens de selv taler, måske for at se, om de bliver rigtigt for-

stået, og de kigger mindre, mens den anden taler, måske for at signalere, at det ikke interesserer dem alverden.

Generelt ser det ud til, at kvinder er mere positivt kontaktsøgende end mænd, og dette kan tænkes at være grunden til, at de har mere blikkontakt under samtaler, mens mænd ofte er mere magt- eller dominansorienterede og derfor har mindre og mindre jævnbyrdig blikkontakt under en samtale.

Denne lovmæssighed kan forklare resultaterne af en tidligere undersøgelse, der viste, at kvinder, der talte ansigt til ansigt, var bedre til at opnå en forståelse af hinanden end kvinder, der ikke kunne se hinanden i øjnene under en samtale, mens det forholdt sig stik modsat med mænd. At mænd var dårligere til at forstå andre mænd, når de havde blikkontakt, beroede måske på, at deres tilbøjelighed til at opleve en dominanskonflikt under samtalen kunne komme i vejen for den indbyrdes forståelse.

På den baggrund har en fransk og en hollandsk forsker stillet sig dette spørgsmål: Er der også en kønsforskel i to menneskers evne til at forhandle sig frem til et fornuftigt resultat afhængig af, om de kan se hinanden i øjnene?

Undersøgelsen foregik som en videokonference mellem to personer, der enten begge var kvinder eller mænd. Samtalen mellem de to i hvert par var arrangeret således, at den ene halvdel af parrene – når de på tv-skærmen så på deres modpart – oplevede at se vedkommende ind i øjnene. For den anden halvdel vedkommende var kameraerne anbragt lidt over hovederne på forhandlingspersonerne, således at den enkelte forsøgsperson nok kunne se sin forhandlingspartner, men ikke kunne se vedkommendes øjne og derved ikke opnåede en oplevelse af blikkontakt.

Hvert par skulle under videokonferencen forhandle om et samarbejde mellem to reklamefirmaer, hvor der kunne findes gode løsninger, som kunne komme begge to til gode, og mindre gode løsninger, hvor den stærkeste i forhandlingen nok fik lidt mere ud af det end den anden, men hvor begge fik et dårligere resultat end ved de gode løsninger.

Denne hollandsk-franske undersøgelse viste faktisk, at der var en slående kønsforskel i kvaliteten af disse forhandlinger, afhængig af om de to personer oplevede at kunne se hinanden i øjnene eller ej. For kvindernes vedkommende lykkedes det klart at opnå flere af de gode løsninger, når de kunne se hinanden i øjnene, mens løsningerne ikke var helt så gode, når de måtte undvære oplevelsen af blikkontakt. For mændenes vedkommende var det lige omvendt: Her blev løsningerne gennemgående ikke nær så gode, når mændene kunne se hinanden i øjnene under forhandlingen, mens det gik meget bedre, når de to mænd så hinanden lidt foroven og ikke kunne få blikkontakt!

tn

Kilde: Swaab, R.I. & Swaab, D.F. (2009). Sex differences in the effects of visual contact and eye contact in negotiations. *Journal of Experimental Social Psychology*, 45. 129-136.

Janne Graff død

Mindeord ■ Af Annette Mortensen og Ane Wermer

■ Cand.psych. Janne Graff døde 14. juli 2009 efter næsten et års sej kamp imod en alvorlig sygdom. Med hendes død har vi mistet en dygtig, klog, varm og nær kollega – og vores partner i inpraxis.

Janne blev bare 62 år.

Janne Graff blev psykolog i 1983. I sin studietid var hun optaget af kritisk psykologi og bevarede kontakten til den gruppe af psykologer, som hun havde haft nær kontakt med i sin studietid. Under sit studium var hun desuden i en årrække tilknyttet kvinderådgivningen "Joan-søstre" som frivillig medarbejder.

Janne blev efter sin kandidateksamen ansat i Lyngby-Tårnbæk Kommune, først som psykologisk konsulent og senere som leder af børne- og familieafsnittet, en ansættelse, som gav Janne mange erfaringer til hendes senere undervisning og supervision i forhold til mange forskellige faggrupper.

I denne periode var hun blandt de første i Danmark, som blev efteruddannet af Peter Lang og Martin Little fra KCC inden for systemisk teori og metode.

Jannes store interesse og forståelse for systemisk

tænkning førte senere til ansættelse i undervisnings- og konsulentfirmaet Dispuk i årene 1994-2002. Under sin ansættelse her var Janne sammen med kollegerne engageret i at omsætte systemisk tænkning og metode til brug i forhold til ledelse, konsulentarbejde, undervisning etc., blandt andet var hun med til at etablere den systemisk-terapeutiske efteruddannelse for psykologer.

Janne engagerede sig også i denne periode i den systemiske forening STOK, hvis næstformand hun var i 1997-2001. Hendes engagement førte til kontakt med mange nordiske psykologkolleger og førte senere til hendes store arbejde som dansk redaktionsmedlem for det nordiske tidsskrift "Fokus på Familien". Dette var til stor glæde for Janne, som tit begejstret fortalte om sine rejser til Norge og Sverige og om sit gode og fagligt inspirerende samvær med de nordiske kolleger.

I 2002 etablerede Janne sammen med en mangeårig kollega. Siden blev partnerskabet udvidet med yderligere en psykolog, og det kom til at betyde meget for Janne. Hun udbrød ofte spontant, hvor glad hun var for fællesskabet og de muligheder, dette gav hende i de godt seks år, dette varede.

Samtidig med sit engagement her varetog Janne i nogle år fra 2002 tillige en deltidsstilling ved Den Sociale Højskole i København som studieleder for deres diplomuddannelse i systemisk familierapi.

En af Jannes specielle interesser i de sidste år var undervisning af professionelle, der arbejdede med det Marlborough-inspirerede Familieklassearbejde.

Janne var meget aktiv og engageret i sit psykologarbejde og havde mange faglige berøringsflader. Hun var en anerkendt og efterspurgt formidler. Hun vil være dybt savnet af kolleger og samarbejdspartnere. Janne brændte for sit virke, var arbejdsom og disciplineret og blev kendt som grundig, skarp og imødekommende. Hun prægede samtidig arbejdet med sin uhøjtidelighed, som gav sig udtryk i hendes motto: "Op i hytten", når hun stødte på noget, hun ikke syntes, det var værd at spille tid og kræfter på.

Annette Mortensen og Ane Wermer, inpraxis

Overgreb og berufsverbot?

■ Lennart Holm oplyser i sit debatindlæg "Vi er rigtig glæde" (Psykolog Nyt 14/2009), at (1) overgreb mod både klienter og terapeuter for kun 30-35 år siden var en integreret bestanddel af vore mere psykoanalytisk orienterede kollegers praksis, samt at (2) fagfæller, der som han hylkede en anden opfattelse, blev udsat for berufsverbot.

Der findes vist ikke nogen entydig denotation for ordet "overgreb," men konnotationerne smager af hensynsløshed (voldtægt, incest, begrænsning af frihedsrettigheder, psykopati og lignende). Som læser lades man derfor tilbage med en tvivl: Nøjagtig hvilke typer overgreb var der tale om? Og i hvor mange tilfælde blev dissidenter forhindret i at opnå offentlig ansættelse eller i at udøve deres fag i liberalt erhverv?

Man må være enig med Lennart Holm i, at evidens (eller på godt dansk: belæg) for synspunkter er ønskværdig, hvor den overhovedet lader sig fremskaffe. Men denne

norm har jo bred gyldighed, og omfatter ikke kun diverse terapiers effekt. Det kunne derfor være nyttigt, dersom Lennart Holm ville give et par konkrete eksempler på dels de overgreb, dels de erhvervsforbud, han selv og andre har været udsat for. Og, som salig Mette Kofoed Bjørnsen altid sagde, når hun eksaminerede: Helst mindst tre på hver – thi da er generaliseringsværdien om ikke påvist, så dog sandsynliggjort.

Jeg efterlyser disse, fordi jeg, skønt udtrådt af den psykoanalytiske kirke, har haft glæde af dens indsigter. Primært som patient, men i nogen grad også som udøver af vores fælles fag:

Mine egne virkefelter er ganske vist ikke længere terapi, men organisation og ledelse, samt intelligensforskning og psykometri. Men intelligens er jo ikke uden videre det samme som fx klogskab og dømmekraft – to begreber, jeg finder uundværlige, skønt jeg måske bedre end nogen ved, hvor vanskelige de på nuværende tidspunkt endnu er at måle.

Og netop operativ klogskab finder man uafviseligt i mange bøger af psykoanalytisk orienterede forfattere (side om side med helt uholdbare antagelser). Fx har jeg intetsteds set så sensitive og nuancerede analyser af, hvordan to menneskers indre dynamik påvirker det ydre samspil mellem dem og vice versa, som i Helmut Thomäs og Horst Kächeles kommentarer til de båndoptagne terapeutiske dialoger i Lehrbuch der psychoanalytischen Therapie I-II (1988).

Hvad jeg i sin tid lærte af disse to bid, kommer mig endnu 20 år efter til nytte hver eneste dag – på et helt andet område end forfatterens eget. Der var derfor opmuntrende i Signe Holm Pedersens og Hannah Katznelsons artikel "Psykodynamisk terapi – og evidens!" i samme nummer af Psykolog Nyt at læse, at dette begavede værk endnu ikke helt er gået i glemmebogen.

Nikolaj Lunøe

An die Freude

■ "Vi er glade for, at de overgreb på klienter og terapeuter, som psykoanalysen/dynamikken stod for i 1970'erne og 1980'erne, er der sat bom for." Sådan skriver Lennart Holm i en kommentar om evidensbaseret terapi i Psykolog Nyt 14/2009.

Det ligger lige for at bede om evidens og kammertonen.

Mette Bauer

Også en af de glade

■ Det er altid trist, når man må konstatere, at dialog ikke fører nogen steder hen. Men denne krig imellem tilhængere af henholdsvis psykoanalyse/psykodynamisk terapi og kognitiv terapi er temmelig håbløs, for man har så forskellige begreber om og kriterier for videnskabelighed, årsager, terapeutisk fremgang og helbredelse, at man for mig at se ikke kan nå hinanden.

I midt-1990'erne havde jeg efterhånden selv fået nok (af de første) på grund af såvel rædsomt forsømte kliniske tilfælde (fejldiagnostik: for-

veksling af schizofreni og retardering med borderlineforstyrrelser; psykodynamisk behandling af hundredårige angstpatienter), som at jeg som pårørende nærmest var "pinlig" på grund af min sikkert dybe andel i min søns psykiske sygdom.

Da jeg dengang måtte se i øjnene, at dialog var håbløs, ræsonnerede jeg, at den eneste vej frem måtte være at stille politiske krav til, hvad man skal finde sig i som skatteborger i Danmark. Jeg blev derfor pårørendelobbyist, og som næstformand i Landsforeningen Bedre Psykiatri for-

mulerede jeg krav til Sundhedsstyrelsen, som snublende nært ligner de retningslinjer, der nu er gældende. Foreningens daværende jurist hjalp endvidere Sundhedsstyrelsen med at formulere nye retningslinjer for psykiatriens kontakt til pårørende.

Man kan sige meget dårligt om evidensbølgen, men lige i denne sammenhæng byder den på en tiltrængt oprydning og en mere ligeværdig relation imellem behandlere, patienter og pårørende. Så jeg er også glad!

Karen Munk

DEBATindlæg

– må højst fylde en A4-side med enkelt linjeafstand. Indlæg, der forholder sig til navngivne personer eller grupper, vil blive forelagt den/de pågældende til eventuel kommentar. Sådanne indlæg kan altså ikke altid optages i det førstkommande nummer.

Debatten overser klienten

Der har i de sidste numre af Psykolog Nyt været en række indlæg i debatten om evidensbaseret psykologisk behandling. Den igangværende debat minder meget om en lignende debat, som har kørt i den amerikanske psykologforening American Psychological Association (APA).

Efter en del år med heftig debat og noget, der mere og mere lignede en skyttegravskrig, nedsatte APA en såkaldt "Presidential Task Force on Evidence-Based Practice", som i 2005 udgav en rapport om anbefalinger for evidensbaseret praksis (Levant, 2005). I panelet, som udarbejdede rapporten, forsøgte man at samle en række fremtrædende klinikere og forskere, som repræsenterede de forskellige poler i debatten, med det formål at arbejde frem mod at finde et fælles grundlag, man kunne enes om, på trods af forskellighederne.

Dette arbejde udmøntede sig en

fælles definition af evidensbaseret praksis, som lyder: "Evidence-based practice in psychology (EBPP) is the integration of the best available research with clinical expertise in the context of patient characteristics, culture, and preferences." Når jeg, i konteksten af den igangværende debat i Danmark, læser denne definition, er det ikke den første del vedrørende forskning og klinisk ekspertise, som jeg hæfter mig ved. Det er tværtimod den allersidste del, som omhandler klientens præferencer, som jeg mener er overset i den nuværende debat.

Som psykologer kommer vi ofte til at tro, at vi er i kognitiv, psykodynamisk, psykoloanalytisk, systemisk eller 'retning-X' terapi-branchen. Vi kommer til at antage, at vores klienter eller "kunder" (for nu at bruge et lidt frækt ord i denne sammenhæng) er interesserede i kognitiv, psykody-

namisk eller en tredje form for terapi. Det tror jeg ikke flertallet af vores klienter er, men de er oftest svært interesserede i at få hjælp til det problem, de har.

Hvis vores klienter fik valget, hvilken form for terapi ville de så vælge? Jeg kender ikke selv til nogen undersøgelser af dette, men vil være interesseret i at høre om dem, hvis andre gør. Og gad vide – hvis vi nu antager, at det er klientens præference og ikke behandlingens teoretiske orientering, vi grupperer efter i vores effektundersøgelse – om størrelsen af behandlingsudbyttet følger patientens præference?

Morten Vejs Willert

Reference:

Levant, R.F. (2005). *Report of the 2005 presidential task force on evidence-based practice*. Technical report, American Psychological Association: Washington, DC.

Vi finder os i skævhederne

Psykolog Nyt 14/2009 bragte Signe Holm Pedersen og Hannah Katznelsons artikel "Psykodynamisk Terapi – og evidens!" fra en tysk konference om effektforskning i dynamisk

psykoterapi. Forfatterne var chokeret over at erfare, hvor discountpræget det psykoterapeutisk felt kvalitetsmæssigt er i Danmark. Hvordan vi, dvs. psykologstanden og foreningen,

accepterer ekstremt dårlige tidsmæssige og økonomiske vilkår for at udøve den terapeutiske profession.

Jeg har tidligere gjort opmærksom på, at der i Psykolog Nyt burde brin-

ges en artikel om psykoterapiens forskellige vilkår inden for EU, og det er med glæde, jeg konstaterer, at problematikken nu tages op.

Artiklen bringer desværre ikke konkrete tal om forskelle landene imellem. Disse tal må på bordet for at anskueliggøre, at psykologer i Danmark stadig accepterer positionen som en lavstatus professionsgruppe – og endnu værre: at vi groft sagt svigter vores terapeutiske kunder ved at finde os i vilkår, som ikke omfangsmæssigt bare nogenlunde står i forhold til de ydelser, de har brug for, for at få ordentlig hjælp til at løse deres psykiske problemer og forebygge, at disse vender tilbage.

Følgende tal stammer fra en kollega, der i næsten 30 år har praktiseret som psykoanalytiker i Frankfurt Tyskland. Her er det muligt at få betalt: a) 300 timers psykoanalytisk terapeutisk bistand (3 til 5 gange ugentligt). Timerne er delt op i posi-

tioner af 160 – 80 – 60, og der skal hver gang søges om begrundet forlængelse. b) 100 timers dybdepsykologisk psykoterapi – udført af psykologer. c) 80 timers kognitiv adfærdsterapi – der betegnes som korttids-terapi. Terapitilbuddet er gratis for klienterne, og der skelnes ikke mellem psykiatrisk lidelse og livsproblemer.

Disse tal skal sammenlignes med Danmark: a) Psykiatrisk hjælp – 15 timer – ydelse gratis. b) Sygesikringspsykolog – 12 timer – ca. halvdelen af klientbetalingen er selvfinansieret. Afgrænsede ”livstraumehændelser” – minus psykiatriske lidelser. Lægen foretager visitation.

Når vi sammenligner forholdene, virker det absurd, at vi som psykologstand accepterer disse vilkår og vel nærmest stadig er taknemmelige over, at vi fik vores sygesikringsordning for snart 20 år siden, samt at der nu er udsigt til, at vi får udvidet klientkvoten med ”milde depressioner”

– med kognitive maskestørrelser. Det er jo udelukkende symptomlindringen, vi kan praktisere inden for i disse rammer, og så tror da pokker, at den terapeutiske pukkel tilsyneladende bare bliver ved med at vokse uhæmmet – når vi bare sætter sjæleplastre på.

Den nuværende kamp i terapidomænet Danmark om markedsandele mellem kognitive terapeuter i den evidensbaserede førertrøje og de andre terapiretninger i alle mulige forsvarspositioner virker absurd, i forhold til at tallene så klart afdækker, at det er kagen, der er grotesk lille – og at det er klienterne, der er taberne.

Foreningen må op på dupperne og få disse forskelle frem i offentligheden og begynde kampen for langt bedre kvalitative forhold for mennesker, der har psykiske problemer. Det symptompjask, vi er nødt til at lave nu, er ikke standen værdigt.

Niels Peter Agger

Genvej til psykologtitlen?

■ Er det kun mig, der ikke forstår, hvad formandens ærinde er med lederen i Psykolog Nyt 14/2009? Jeg kan ikke lade være med at koble denne til notatet med overskriften ”Cand.pæd.psych.-uddannelsen opgivet” i Psykolog Nyt 12/2009. Søger Roal Ulrichsen nu igen på egne eller andres vegne efter andre muligheder for at skyde genvej til psykologtitlen end en hel psykologuddannelse på universitetet?

Jeg har tidligere erfaret, at det kan være overordentligt svært at få konkrete svar fra formanden på konkrete spørgsmål, men det skal ikke forhindre mig i at prøve igen.

Vil formanden venligst svare på følgende:

Efterspørges der igen fra Danmarks Lærerforening og de pædago-

giske psykologers formand Bjarne Nielsen en mulighed for, at kandidater i pædagogisk psykologi kan erhverve den beskyttede titel ”psykolog” og dermed muligheden for autorisation? Jeg vil i den forbindelse erindre formanden om, at han på et svar til Jens Berthelsen på GF-2008 om netop denne uddannelse sagde: ”De er ikke og kan aldrig blive psykologer.”

Hvad mener formanden helt konkret med den sidste sætning i lederen: ”Vi må ændre lidt på den adgangskode”?

Turid Hansen

■ *Kommentar*

Den adgangskode, der skal åbne døren til et psykologstudium på vore

universiteter, er et karaktergennemsnit på minimum 10,5. Det handler lederen om, og mit vist nok temmelig artige ønske var at pege på ubalancen mellem det beskedne optag af kandidater i år og det væld af uløste opgaver, der venter psykologerne, efter at de er blevet cand.psych. Mere ærinde var der mig bekendt ikke.

Cand.pæd.psych.-uddannelsen findes ikke længere, og foreningen har erfaret, at genoplivningsforsøgene er skrinlagt, jf. notitsen i Psykolog Nyt 12/2009. Som nævnt rigtig mange gange – og nu én gang mere – har foreningen ikke været part i den sag. Jeg forstår derfor ikke, hvorfra Turid Hansen henter inspiration til koblingen.

Roal Ulrichsen

■ Offentlig ansættelse

Cand.psych.
Anne Catrine Christensen
PPR, Hjørring Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Pusjka H.L. Cohn
Ungdomshjemmet
Holmstruggård
Region Midtjylland
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Karina Damsgaard
PPR, Frederikssund Kommune
Pr. 1.6.2009

Cand.psych.
Pernille Dollerup
PPR, Give
Vejle Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Lotte Gad Dragsted
Afd. For Regionsfunk.
Psykiatrien
Region Sjælland
Pr. 1.5.2009

Cand.psych.
Annette Elkjær Ellermann
Psykiatrisk Afdeling
Odense Universitets Hospital
Region Syddanmark
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Johanne Feldbo
PPR, Skive Kommune
Pr. 3.8.2009

Cand.psych.
Louise Frandsgaard
Klinik for Selvmordstruede
Børn og Unge
Region Syddanmark
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Anne Gliemann
Job- og Kompetencehuset
Middelfart Kommune
Pr. 1.6.2009

Cand.psych.
Maja Gregersen
Børne- og Familieteamet
Allerød Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
René Hald
PPR, Vejle Kommune
Pr. 1.9.2009

Cand.psych.
Nicoline Marie Hall
Fogedvænget Bo- og
Rehabiliteringscenter
Region Midtjylland
Pr. 1.6.2009

Cand.psych.
Anne Hechmann Hansen
Heimdal, Århus Kommune
Pr. 1.5.2009

Cand.psych.
Rasmus Herold
Børne- og Ungdomspsykiatrisk
Center, Afd. B
Region Midtjylland
Pr.1.3.2009

Cand.psych.
Winnie Ronn Hvas
Arbejdsmarkedscenter Midt
Århus Kommune
Pr. 1.6.2009

Cand.psych.
Rasmus Jensen
PPR, Odsherred Kommune
Pr. 1.3.2009

Cand.pæd.psych.
Tove Stjernholm Jensen
Børne- og Ungdomspsyk.
Afdeling
Region Sjælland
Pr. 1.2.2009

Cand.psych.
Troels Jensen
Hammel Neurocenter
Hospitalsenheden Silkeborg
Region Midtjylland
Pr. 1.5.2009

Cand.psych.
Annelise Johansen
PPR, Gentofte Kommune
Pr. 1.5.2009

Cand.psych.
Louise Kjærsgaard Junge
PPR, Svendborg Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Kurt Dauer Keller
Institut For Økonomi,
Politik & Forvaltning,
Aalborg Universitet
Pr. 1.5.2009

Cand.pæd.psych.
Johannes Klint
PPR, Ikast-Brande Kommune
Pr. 1.5.2009

Cand.psych.
Grethe Mary Kristensen
Psykiatrisk Afd.
Kolding Sygehus
Region Syddanmark
Pr. 1.7.2009

Cand.psych.
Martin H. Laursen
Det Palliative Team
Vejle Sygehus
Region Syddanmark
Pr. 1.4.2009

Stud.psych.
Anne Brøndum Lorfors
Godthåbskolen
Aalborg Kommune
Pr. 2.6.2009

Cand.psych.
Mia Lind
Center for Voldtægts ofre
Juliane Marie Centret
Rigshospitalet
Region Hovedstaden
Pr. 1.7.2009

Cand.psych.
Merete E.H. Lund
Plejens Administration
Fredericia Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Christian Madsen
Nærumgård
Københavns Kommune
Pr. 1.4.2009

Cand.psych.
Marie Friis Malver
PPR, Frederiksberg Kommune
Pr. 10.8.2009

Cand.psych.
Marianne B. Mogensen
Psykiatrisk Afdeling
Slagelse Sygehus
Region Sjælland
Pr. 1.7.2009

Cand.psych.
Martin Morsing
Distriktspsykiatrisk Center,
Rødovre
Region Hovedstaden
Pr. 15.1.2009

Cand.psych.
Lars Morså
Center for Psykiatrisk
Forskning
Århus Universitetshospital
Region Midtjylland
Pr. 1.4.2009

Cand.psych.
Mette Mosegaard
Psykiatrisk Center
Hvidovre
Region Hovedstaden
Pr. 1.9.2009

Cand.pæd.psych.
Malene Lillethorup Nielsen
PPR Viborg, Viborg Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Kristina Holm Nørgaard
Børne- og Familieteamet
Allerød Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Linda Levin Pedersen
Børn og Ungeklinikken
Holstebro Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Christian Pedersen-Bønding
OPUS – Psykiatrisk Center
Hvidovre, Region Hovedstaden
Pr. 1.7.2009

Cand.psych.
Signe Maria Karnov Pedersen
Børne- og Ungdomspsykiatrisk
Afd. Kolding,
Region Syddanmark
Pr. 1.5.2009

Cand.pæd.psych.
Lise Lotte Rasmussen
Krisecenter Odense
Odense Kommune
Pr. 1.3.2009

Cand.psych.
Astrid Helene Riber
Klinik for Traumatiserede
Flygtninge, Århus
Region Midtjylland
Pr. 8.6.2009

Cand.psych.
Klara Scheuer
Familie- og Børneteamet
Allerød Kommune
Pr. 1.9.2009

Cand.psych.
Sanna Schliewe
Center for Rusmiddelforskning
Københavns Universitet
Pr. 22.6.2009

Cand.psych.
Ulla Sommer
Hedeboctretet
Herning Kommune
Pr. 1.9.2009

Cand.psych.
Janus Borup Staffe
PPR, Vejle Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Lone Majlund Steenberg
Skiftesporet
Herning Kommune
Pr. 1.8.2009

Cand.psych.
Mette Stylsvig
Klinisk Psykologisk Afd.
Odense Universitets Hospital
Pr. 1.1.2009

Cand.psych.
Mie Thomsen
Erhvervscenter Espelunden,
Gladsaxe Kommune
Pr. 10.8.2009

Cand.psych.
Mette Holleufer Torp
PPR, Aalborg Kommune
Pr. 10.8.2009

Cand.psych.
Mette Boe Wille
Team for spiseforstyrrelser,
Psykoteraapeutisk Afsnit P,
Odense Universitets Hospital
Region Syddanmark
Pr. 1.6.2009

BESTYRELSEN

Referat af bestyrelsesmøde

18. juni 2009

■ Til stede: Roal Ulrichsen, Rie Rasmussen, Kirsten Bjerregaard, Arne Grønberg Johansen, Jør-gen Kofoed, Elise Nielsen, Ditte Söderhamn, Anne Thrane, Rebecca Savery Trojaborg, Maja Nohr Christensen og Peter Salby Olsen. Afbud: Vibeke Søndergaard. Fra sekretariatet deltog: Marie Zeland (referat), Lis Ethelberg, Ib Andersen og Mette Holsøe. Charlotte Fornø deltog under punkt 7 b. og 10. Desuden deltog som gæster under punkt 10 formanden for Selvstændige Psykologers Sektion Vibeke Lunding Gregersen og medlemmer af sektionens styrelse Dorthe Djernis og Tue Toft samt Connie Ploug.

1. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen blev godkendt.

2. Godkendelse af referat.

Referatet af bestyrelsesmødet 5. maj 2009 blev godkendt.

3. Orientering om referat.

Referatet af møde i forretningsudvalget 9. juni 2009 blev taget til efterretning.

4. Vision for Dansk Psykolog Forening.

Bestyrelsen drøftede, hvordan en foreningsvision kunne formuleres ud fra en række forslag. Det aftaltes, at sekretariatet fremlægger et nyt oplæg til næste bestyrelsesmøde.

5. Målstrategi for Dansk Psykolog Forening.

Bestyrelsen drøftede formuleringen af de overordnede mål for foreningen og de understøttende indsatser, samt hvordan de kan sættes i spil i forbindelse med det kommende handlingsprogram. Der fremkom under drøftelsen en række retningspile, og bestyrelsen bad på den baggrund sekretariatet om at udarbejde et oplæg til, hvordan et handlingsprogram kan udvikles. Punktet tages op igen på bestyrelsesmødet i august. Vigtigheden af at involvere formandskollegiet aktivt i ar-

bejdet med handlingsprogrammet i løbet af efteråret blev understreget.

6. Opstilling til bestyrelse mv.

Bestyrelsen drøftede igangsættelse af aktiviteter, der inspirer og opfordrer medlemmer til at opstille til bestyrelsesarbejdet, herunder formandsposten. Målet er at skabe større åbenhed om, hvad bestyrelsesarbejdet indebærer og få flere kandidater til at stille op. Som et startskud er bragt en mindre 'annonce' i Psykolog Nyt, hvor der gøres opmærksom på valgene til bestyrelse og formandspost ved GF 2010.

Bestyrelsen oplyste en række aktiviteter, der bør prioriteres. Sekretariatet sammenskriver disse, og punktet tages op igen på næste bestyrelsesmøde.

7. Midtvejsstatus for faste udvalg og arbejdsgrupper.

a) Løn- og Stillingsstrukturudvalget.

Punktet blev udsat til bestyrelsesmødet i august.

b) Liberalt Forhandlingsudvalg.

Charlotte Fornø fra sekretariatet deltog under dette punkt.

Bestyrelsen havde en drøftelse om rammerne for ydernummersystemet og om nogle af de hovedparametre, der regulerer vilkårene. I debatten indgik følgende hovedsynspunkter:

Der kan ligge et dilemma i, at Dansk Psykolog Forening på den ene side arbejder for at udvide ydernummerordningen med henblik på, at borgerne får adgang til flere tilbud om psykologhjælp med offentligt tilskud, og at dette på den anden side kan gå ud over nogle af medlemmernes indtjening, da flere ydelser så kommer ind under de overenskomstfastsatte takster, som ofte ligger på et lavere niveau end på det frie marked.

Sekretariatet oplyste, at der ikke er dokumentation for, at indtjeningen falder, da antallet af klienter, der får depressionsbehandling inden for sygesikringsordningen, godt kan være steget, fordi det er blevet billigere. Omkostningsundersøgelsen, som gennemføres til næste år, vil kunne afdække dette.

Det er vigtigt, at inddrage kvalifikationskravene i diskussionen om ydernumre til alle kvalificerede psykologer. Det er vigtigere at konkurrere på kvalitet end på pris. Derfor skal der også sættes på de selvstændige psykologers videreuddannelse.

Der er nogle væsentlige forskelle mellem de vilkår, der gælder på henholdsvis det frie marked og det marked, der er omfattet af praksisoverenskomsten. Hvert af systemerne har deres fordele og ulemper. Vilkaerne på overenskomstdækkede marked er mere regulerede, hvilket indebærer mere sikre rammer end på det frie marked. Til gengæld er prisen på ydelserne noget lavere. På det frie marked er der mindre sikkerhed. Til gengæld er der mulighed for højere indtjening her.

Midtvejsstatus for udvalgets arbejde blev taget til efterretning.

c) Arbejdsmiljøudvalget.

Punktet blev udsat til bestyrelsesmødet i august.

d) Lovgivningsudvalget.

Bestyrelsen drøftede arbejdet i Lovgivningsudvalget og efterlyste oplysninger om status for arbejdet med at afdække forholdet mellem Etiknævnets, Psykolognævnets og Patientklagenævnets funktioner og arbejdsopgaver. Endvidere blev der gjort opmærksom på en henvendelse fra Arbejdsmiljøudvalget til Lovgivningsudvalget om anmeldelsespligt ved psykiske arbejdsskader. Begge sager undersøges.

Midtvejsstatus for udvalgets arbejde blev taget til efterretning.

8. SOS-udvalgets sammensætning.

Bestyrelsen tilsluttede sig, at Sundhedspsykologisk Selskabs henvendelse med ønske om at få en plads i SOS-udvalget besvares i overensstemmelse med det svar, som SOS-udvalget har udarbejdet. SOS-udvalget er denne gang sammensat som et noget mindre fast udvalg med mulighed for at supplere med andre deltagere, når der behov for det. Ønsket om en fast plads i udvalget kan derfor ikke imødekommes, men SOS-udvalget vil gerne invitere

en repræsentant for Sundhedspsykologisk Selskab, efter behov.

8.a. SOS-spørgsmål.

Der blev omdelt en projektbeskrivelse vedrørende kortlægning af tilbud om psykologisk undersøgelse og behandling til børn, unge og deres familier i kommunerne.

Bestyrelsen drøftede forslaget og var enige i, at der er et klart behov for en kortlægning som den, SOS foreslår. Bestyrelsen fandt samtidig, at der er tale om en meget stor opgave, som Dansk Psykolog Forening ikke nødvendigvis kan eller bør løfte alene.

Sekretariatet forhører sig i første omgang hos Socialministeriet/Sundhedsstyrelsen om, hvilke data man har eller kan indhente på området. På baggrund heraf vurderer SOS forslaget på ny og vender tilbage til bestyrelsen med en projektbeskrivelse indeholdende overslag over økonomi og tidshorisont.

9. Forebyggelse af forråelse.

Sekretariatet oplyste, at man har rettet henvendelse til en række relevante organisationer og forespurgt, om de har interesse i at samarbejde med Dansk Psykolog Forening om at sætte fokus på forråelse som begreb (jf. handlingsprogrammet). Flere havde udtrykt interesse, og nogle ville gerne høre mere og derefter overveje, om det er noget, de vil gå ind i.

Ditte Söderhamn tilkendegav, at SOS-udvalget ikke mener, at det er en opgave der hører hjemme i dette udvalg.

Bestyrelsen besluttede i første omgang at bede sekretariatet tage kontakt til de to forslagsstillere fra GF-2008 og med dem drøfte forskellige muligheder og ideer til, hvordan dette punkt i handlingsprogrammet kan udmøntes konkret. Herefter tages sagen op i bestyrelsen igen med henblik på en stillingtagen til placering i udvalg.

10. Selvstændige Psykologers Sektion.

Under dette punkt deltog repræsentanter fra sektionen, som redegjorde for deres synspunkter vedrørende tre

emner: a), b) og c). Endvidere deltog Charlotte Fornø fra sekretariatet.

a) *www.psykologeridanmark.dk.*

Sektionen ønsker, at beslutningen om også at profilere ikke-autoriserede praktiserende psykologer på 'psykologeridanmark' sættes i bero, indtil sektionen har haft en grundig drøftelse af problemstillingen på sin generalforsamling i november 2009. Der blev også udtrykt ønske om at fjerne de deltidspaktiserende psykologer fra hjemmesiden. Baggrunden er et ønske om tid til en ordentlig politisk afklaring i sektionen.

b) *Angst og OCD.*

Repræsentanterne tilkendegav, at sektionen har som overordnet politisk mål at sikre ydernumre til alle kvalificerede selvstændige psykologer, og at sektionen ikke kan støtte en eventuel udvidelse af praksisoverenskomsten med angst og OCD.

Sekretariatet redegjorde for, at en eventuel udvidelse af kategorierne under sygesikringsordningen kræver, at der udstedes en bekendtgørelse, og at der forhandles en ændring af overenskomsten med Dansk Psykolog Forening.

c) *Driftstabsforsikringen hos Codan.*

Repræsentanterne fra sektionen redegjorde for, at der er forskellige problemer med forsikringsordningen. Det drejer sig dels om aldersgrænserne og dels om beregningen af grundlaget for et omsætningstab. De opfordrede til at hele driftstabsordningen bliver underlagt et serviceeftersyn.

Roal Ulrichsen takkede repræsentanterne fra Selvstændige Psykologers Sektion for besøget.

Hele punktet sættes på dagsordenen for bestyrelsesmødet i august med henblik på, at bestyrelsen tager stilling til de enkelte emner.

11. Samarbejdsaftalen med profdoc.

Bestyrelsen tilsluttede sig indstillingen fra Liberalt Forhandlingsudvalg og besluttede at opsigte samarbejdsaftalen med profdoc med 6 måneders varsel til udgangen af 2009.

Baggrunden er, at markedet er blevet så uhomogent og uigennemsigtigt, at det er umuligt at udpege ét produkt som værende det bedste. Endvidere har markedet har fået en bæredygtig størrelse, som gør, at det må antages, at der altid vil være mindst én leverandør af software til psykologpraksis.

12. Det Social-psykologiske Samarbejde.

Bestyrelsen besluttede at følge indstillingerne fra Liberalt Forhandlingsudvalg om at arbejde for en forbedring af honorarerne og om ikke at støtte ideen om et klageorgan i Det Social-psykologisk Samarbejde.

13. Rådgivning af selvstændige organisationspsykologer.

Bestyrelsen kunne tilslutte sig, at der fremadrettet i sekretariatet indføres generel rådgivning til organisationspsykologer om opgavekontrakter. Samarbejdet med Organisationspsykologisk Selskab skal dermed styrkes. Herudover skal sekretariatet kompetenceudvikles, og der skal udarbejdes et paradigme for den eller de typiske opgavekontrakter, som kan lægges på hjemmesiden.

Bestyrelsen fandt, at det desuden bør undersøges, om der kan samarbejdes med andre AC-organisationer. Når der foreligger en endelig afklaring af økonomien, forelægges sagen for bestyrelsen på ny.

14. Tilbud til psykologistuderende.

Punktet blev udsat til bestyrelsesmødet i august.

15. Kursus vedr. lønforhandlinger for TR'er og ledere.

Bestyrelsen besluttede at henvise sagen om pilotprojekt om fælles kursus om lønforhandlinger for TR'er og ledere til behandling og stillingtagen i forretningsudvalget.

16. MP Pension.

a) *Kendelse fra Finanstilsynet, orientering.*

Arne Grønborg Johansen orienterede om en kendelse fra Finanstilsynet om måden MP Pension havde underrettet medlemmerne om omvalget af pensionsordning.

Bestyrelsen tog redegørelsen til efterretning.

b) Organisationsrepræsentanter i MP Pensions bestyrelse, orientering.

Arne Grønborg Johansen orienterede om, at MP Pension i lighed med andre pensionskasser er blevet pålagt, at der skal indsættes en ekstern ekspert i pensionskassens bestyrelse. En sådan er nu ved at blive fundet. Det er ikke hensigten, at dette får konsekvenser for organisationsrepræsentanternes indflydelse i bestyrelsen.

Bestyrelsen tog redegørelsen til efterretning.

c) Medarbejderordning for ansatte i Dansk Psykolog Forenings sekretariat.

Bestyrelsen behandlede en henvendelse fra medarbejderne i Dansk Psykolog Forenings sekretariat om at få bestyrelsens godkendelse til, at de kan blive tilbudt en pensionsaftale med MP Pension.

Arne Grønborg Johansen oplyste, at forslaget ud over en godkendelse i foreningens bestyrelse også vil kræve en ændring af MP Pensions vedtægter for at kunne gennemføres.

Bestyrelsen fandt det vigtigt, at medarbejderne i sekretariatet har gode pensionsvilkår, men et flertal i bestyrelsen kunne ikke tilslutte sig forslaget om, at alle ansatte i sekretariatet tilbydes en pensionsaftale med MP Pension, da man ikke mener, at der er et entydigt naturligt tilhørsforhold.

Jørgen Kofoed var ikke enig i flertallets beslutning.

d) Ændringer i MP Pensions vedtægter.

Bestyrelsen godkendte ændringerne i MP Pensions vedtægter og indførelse af nyt pensions-regulativ til afløsning af statut 1 og 2, vedtaget på generalforsamlingen i MP Pension 16. april 2009.

17. Klage over kursus.

Bestyrelsen behandlede en henvendelse fra tre medlemmer, der har deltaget i et kursus arrangeret af Selskab for Evidensbaseret Coaching (SEBC), afholdt i Dansk Psykolog Forenings lokaler i marts 2009.

Medlemmerne udtaler utilfredshed med kurset og opfordrer bestyrelsen til at tage stilling til, hvilke kurser der bør annonceres i Psykolog Nyt, og hvilke kurser der kan afholdes i Dansk Psykolog Forenings regi. De oplyser, at de også har henvendt sig direkte til kursusarrangøren med et krav om at få deres kursusgebyr tilbagebetalt. De tilkendegiver, at hvis bestyrelsen har mulighed for også at gå ind i den del af sagen, vil det være meget ønskeligt.

Bestyrelsen forholdt sig under behandlingen af sagen alene til problemstillingen om, hvilke kurser der kan afholdes i Dansk psykolog Forenings regi.

Bestyrelsen fandt, at der på baggrund af den konkrete sag er anledning til at præcisere, at formålet med at faglige selskaber og andre decentrale enheder kan annoncere gratis i Psykolog Nyt og afholde kurser og andre arrangementer i foreningens lokaler uden beregning, er at understøtte medlemsrettede aktiviteter, dvs. aktiviteter, der primært retter sig til psykologer og eventuelt i et mindre omfang til andre akademikere.

Med hensyn til den del af sagen, der vedrører kursets konkrete indhold og eventuelt tilbagebetaling af kursusgebyr, fandt bestyrelsen, at dette er et medlemværende mellem kursusdeltagerne og kursusarrangøren, som bestyrelsen ikke gik ind i.

18. Årsmøde 2009, evaluering.

Udsat til bestyrelsesmødet i august.

19. Etik-sag.

Punktet blev udsat til bestyrelsesmødet i august.

20. Tvangsudviste irakere.

Bestyrelsen udtrykte stor tilfredshed med lederen om de afviste irakiske asylansøgere i Psykolog Nyt 11/2009 og fandt, at den bør udsendes som en pressemeddelelse.

21. Høring om ny psykologuddannelse.

Bestyrelsen drøftede UFU's udkast til høringssvar. Bestyrelsen fandt, at Dansk Psykolog Forening i høringssvaret bør udtale sig positivt omkring

oprettelsen af en ny psykologuddannelse på Syddansk Universitet, blandt andet fordi det med den stigende efterspørgsel efter psykologer ud fra en arbejdsmarkedsmæssig synsvinkel er fornuftigt at udvide uddannelseskapa-citeten. Udkastet til høringssvar rettes til langs disse linjer.

22. Temaplan 2008-2010.

Ingen bemærkninger.

23. Etiknævnsformandens orlov.

Orientering fra Etiknævnets formand Jørn Nielsen om, at han holder orlov fra dette hverv i perioden juli 2009-januar 2010, og at næstformand i nævnet Lisbeth Steen Jensen i samme periode fungerer som formand for Etiknævnet. Orienteringen blev taget til efterretning.

24. Nyt fra formanden.

Ingen bemærkninger.

25. Nyt fra sekretariatet.

Ingen bemærkninger.

26. Evaluering af mødet.

Ingen bemærkninger.

27. Eventuelt.

Intet til punktet.

Referat af

forretningsudvalgsmøde

9. juni 2009

■ Til stede: Roal Ulrichsen, Rie Rasmussen, Elise Johanne Nielsen og Arne Grønborg Johansen. Fra sekretariatet: Marie Zelander (referat).

1. Godkendelse af dagsorden.

Dagsordenen blev godkendt.

2. Godkendelse af referat.

Der var ingen bemærkninger til referatet af 8. møde i forretningsudvalget 22. april 2009, som blev godkendt.

3. Forberedelse af bestyrelsesseminar.

Det aftaltes, at Roal Ulrichsen og Marie Zelander forbereder bestyrelsesseminaret 25.-26. juni 2009 i samarbejde med konsulent Jan Helmer.

4. Den kommunale undersøgelse.

Der forelå en ansøgning fra arbejdsgruppen vedrørende undersøgelse på det kommunale område om en for-

øgelse af budgettet for undersøgelsen, sådan at der, hvis det bliver relevant, kan gennemføres flere fokusgruppeinterview end de oprindeligt planlagte to.

Forretningsudvalget besluttede, at der først tages stilling til, om der er behov for flere fokusgruppeinterview, når undersøgelsens data foreligger efter 17. juni. Hvis der viser sig et relevant behov herfor, tager FU stilling til omfang og økonomi.

5. Økonomien i Kreds Nordjylland.

Der forelå en ansøgning fra Kreds Nordjylland om et ekstraordinært tilskud på godt 30.000 kr. til dækning af det aktuelle underskud i kredsens.

Forretningsudvalget besluttede, at kredsens underskud må dækkes ind ved at reducere i tilskuddet fra Dansk Psykolog Forening over en periode, og imødekom således ikke ansøgningen om et ekstraordinært tilskud. FU lagde samtidig vægt på, at kredsens fortsat kan arrangere medlemsaktiviteter og fandt det derfor rimeligt, at merforbruget "afdrages" over en længere, men overskuelig periode. Det blev foreslået, at det fx kunne ske over de næste tre år, ved at reducere tilskuddet med 10.000 kr. pr. år. Den konkrete afdragsmodel aftales direkte med kredsens under hensyntagen til deres forhold.

FU pegede endvidere på kredsens mulighed for ved at indføre/forhøje deltagerbetaling(en) for at forøge indtægterne.

6. Rådgivningssag.

Sagen er endnu ikke tilstrækkelig oplyst, og punktet blev derfor udsat.

7. Pædagogisk Psykologisk fagnævn

Forretningsudvalget godkendte at Pædagogisk Psykologisk fagnævn har følgende sammensætning: Bjarne Nielsen, formand. Karin Kehlet. Bente Støvring. Tine Schaarup. Mogens Klitgaard.

8. Strukturarbejdet.

Der forelå en anmodning fra strukturarbejdsgruppen om accept af, at der gennemføres en spørgeskemaundersøgelse blandt cirka 1.000 tilfældigt valgte medlemmer om deres erfaringer med at deltage i foreningsarbejdet, deres syn på medlemsdemokrati og deres lyst til at deltage i forskellige fora.

Formålet med undersøgelsen er at skærpe opmærksomheden på strukturspørgsmål og få en fornemmelse af, hvilke perspektiver der fylder blandt medlemmerne. Undersøgelsen tænkes gennemført i sidste halvdel af august og resultaterne vil blive omtalt i Psykolog Nyt og på hjemmesiden samt brugt i strukturarbejdsgruppens videre arbejde.

FU tilsluttede sig at undersøgelsen gennemføres, idet man fandt, at opgaven lå inden for strukturarbejdsgruppens kommissorium.

9 Dagsorden for 9. møde i bestyrelsen.

Udkastet til dagsorden for bestyrelsesmødet 18. juni 2009 (jf. ovenstående referat) blev gennemgået og rettet til.

10. Eventuelt.

Intet til punktet.

KREDESE

Kreds København-Frederiksberg

■ Fyraftensmøde med foredrag

Som lovet i foråret afholder kredsens et fyraftens-diskussionsmøde med klinisk psykolog Hanne Just, som igennem en årrække har arbejdet med australske veteraner fra krigen i Korea, Vietnam, Timor m.m.

Foredrag og diskussion vil omhandle emnet "Importance of knowing the concept of guilt – and dealing with it".

Mødet foregår i Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø., fredag 25. september 2009 kl. 16-18. Der vil være kaffe, te, sodavand og frugt samt brød og pålæg.

Arno Norske

Kreds Nordjylland

■ Fyraftensmøde

Kredsens afholder fyraftensmøde ved psykolog Lise Gullestrup over temaet "Fødselsdepression".

At få et barn er en af de mest lykkelige og skelsættende begivenheder i menneskers liv. Tilværelsen, familiemønstret og livsperspektivet ændres. Men trods alt det gode ved at få sit eget barn er der en del mødre (og fædre), der udvikler psykiske vanskeligheder i forbindelse med det at blive forældre. Op til 10 % af alle danske nybagte mødre udvikler en fødselsdepression.

Tid og sted: Magisterforeningens lokaler, Øster Ågade 19, 3., Aalborg (over Danske Bank), tirsdag 22. september 2009 kl. 17.00-19.30. Ingen tilmelding. Spørgsmål rettes til Gitte Olsen, gitte.tandal@hotmail.com.

Gitte Olsen

Kreds Frederiksborg

■ Generalforsamling

Kredsens indkalder hermed til ordinær generalforsamling fredag 27. november 2009 kl. 16.

Beretninger fra formand og kasserer, valg af ny styrelse og planer for det næste år.

Generalforsamlingen afholdes i forlængelse af kredsens kursus samme dag (se annonce side 45) i Psykologgården i Annisse, Lyngen 6, Helsingø.

Alle kredsens medlemmer er velkomne!

Karen Bering

Kreds Roskilde

■ Generalforsamling

Kredsen afholder generalforsamling tirsdag 17. november 2009. Dagsorden ifølge gældende vedtægter. Generalforsamlingen starter kl. 17 med et fagligt oplæg. Herefter er der generalforsamling med efterfølgende spisning.

Nærmere oplysninger om sted, oplæg mv. vil følge i et senere nummer af Psykolog Nyt. Hvis du har punkter/forslag til generalforsamlingen, som ønskes på dagsordenen, bedes du sende en mail til: hilde.theil@koege.dk

Hilde Theil

SEKTIONER

Selvstændige Psykologers Sektion

■ Generalforsamling og temadage

Sektionen indkalder til generalforsamling lørdag 14. november 2009 kl. 10-17.

Generalforsamlingen afholdes i forbindelse med sektionens temadage fredag-lørdag 13.-14. november 2009. Se annonce side 46.

Sted: Radisson SAS Hotel, Amager Boulevard 70, København S.

Foreløbig dagsorden: 1. Valg af dirigent og referent. 2. Fastsættelse af forretningsorden. 3. Beretning om sektionens virksomhed. 4. Aflæggelse af regnskab. 5. Indkomne forslag. 6. Fastlæggelse af handlingsprogram. 7. Fastlæggelse af forslag til driftsbudget. 8. Valg af sektionstyrelse. 9. Valg af regionskontaktpersoner. 10. Indsamling og diskussion af forslag til kandidater til Dansk Psykolog forenings bestyrelse og nævn. 11. Eventuelt.

Forslag, der ønskes til afstemning,

skal være formanden i hænde senest 8 uger før generalforsamlingen på e-mail: vibeke@lundinggeregens.dk. Endelig dagsorden med bilag vil kunne ses på www.dp.dk > Sektioner > Selvstændige Psykologers Sektion > Generalforsamling 2009 senest 3 uger før. Materialet vil kunne rekvireres i papirform ved henvendelse til Anne Mette Marker på e-mail amm@dp.dk eller telefon 35 26 99 55.

Nuværende styrelse består af følgende medlemmer: Vibeke Lunding-Gregersen, formand, Pia Callesen, næstformand, Dorthe Djernis og Tue Toft, kasserer, Vibeke Møller, Gert Barslund og Connie Ploug. Suppleanter er Karen Fonseca og Svend Birkedal. Der skal vælges fire nye styrelsesmedlemmer. Følgende er på valg: Pia Callesen, Vibeke Møller, Dorthe Djernis, Connie Ploug, Karen Fonseca og Svend Birkedal.

Vibeke Lunding Gregersen

Selvstændige Psykologers Sektion

■ Er du medlem af sektionen?

Alle selvstændige psykologer, der er autoriseret og har maksimalt 15 timers ansættelse, kan blive medlemmer af Selvstændige Psykologers Sektion. Hvis du opfylder disse krav og ønsker at blive optaget i sektionen, skal du blot informere Dansk Psykolog Forening herom. Dette kan gøres ved at udfylde en ændringsblanket og sende den til foreningen.

*Vibeke Lunding-Gregersen,
formand*

Hospitalssektionen

■ Generalforsamling og temadag

Sektionen afholder ordinær generalforsamling i henhold til vedtægterne mandag 23. november 2009 kl. 15-16 i Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø.

Generalforsamlingen afholdes i forlængelse af sektionens temadag, se annonce side 43.

Jan Rode Pedersen

SELSKABER

Selskabet Interkulturel Psykologi

■ Konstituering

Selskabets nye styrelse har konstitueret sig som følger: Inger Birk, formand. Rashmi Singla, næstformand. Enlisa Khanna, kasserer. Gyda Seibæk, suppleant. Lisa Sørensen, kommunikation.

Lisa Sørensen

Selskabet Interkulturel Psykologi

■ 15 års jubilæum

Reserver 30. november 2009 klokken 14! Selskabet for Interkulturel Psykologi fejrer 15 års jubilæum i Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø.

Tema: Etniske minoriteters trivsel i Danmark: Status og inspiration. Program vil senere kunne ses på selskabets hjemmeside: www.dp.dk > Selskaber > Interkulturel psykologi.

Lisa Sørensen

Psykologfagligt Selskab for Klinisk

Hypnose

■ Generalforsamling

Selskabet afholder ordinær generalforsamling tirsdag 24. november 2009 kl. 18.00-ca. 19.30 i Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, 2. sal, København Ø. med dagsorden i henhold til vedtægterne. Ønsker man at deltage i den efterfølgende spisning, bedes dette meddelt til selskabets formand Kaare Claudewitz, hypnose@webhuset.dk.

Kaare Claudewitz

Gerontopsykologisk Selskab

■ Generalforsamling og årsmøde 2009

Som annonceret i Juni-Nyhedsbrevet afholder vi årsmøde og generalforsamling 29. og 30. oktober 2009. Sted: Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø.

Årsmødets tema: Almen gerontopsykologi; et tværfagligt perspektiv på aldring (nærmere program følger i næ-

ste Nyhedsbrev). Deltagelse godskrives på specialistuddannelsen i gerontopsykologi. Underviser: Professor Boo Johansson, Göteborgs Universitet.

Dagsorden for generalforsamling (afholdes 29. oktober kl. 17.15-19.00): 1. Valg af dirigent og referent. 2. Godkendelse af dagsordenen. 3. Beretning om selskabets virksomhed i det forløbne år. 4. Fremlæggelse af regnskab. 5. Indkomne forslag. 6. Kommende opgaver. 7. Fastlæggelse af budget og kontingent. 8. Valg af bestyrelse (formand og kasserer på valg). 9. Eventuelt.

Forslag til generalforsamlingen bedes sendt til formanden senest 8 dage før mødet. Efter generalforsamlingen er der middag på en restaurant nær kursusstedet.

Pris: 1.750 kr. (halv pris, hvis man deltager én dag). Tilmelding senest 21. september til formand Lars Larsen, larsl@psy.au.dk, eller tlf. 89 42 49 62 eller 60 82 12 27.

Lars Larsen

MM I ØVRIGT

Det Danske Sigmund Freud Selskab

■ Foredrag

Det Danske Sigmund Freud Selskab indleder sin efterårssæson 22. september 2009 med forfatteren og filminstruktøren Christian Braad Thomsens analyse af Lars von Triers produktion, specielt af filmen *Antichrist*, som Kvindefo-direktøren Elisabeth Møller Jensen tager afstand fra ud fra et feministisk synspunkt, se: www.kvinfo.dk/side/562/article/892/. Braad Thomsen mener, at feminismen er for alvorlig en sag til, at man kan overlade den til kvinderne, og vil omvendt argumentere for, at *Antichrist* er en stærkt feministisk film.

Tid og sted: Kl. 19:30-21:30. Løngangstræde 37 B, 4. th., København K (elevatør). Entré 70 kr., studerende 40 kr. Se mere på www.freudselskabet.dk Tilmelding er nødvendig til freudselskabet@gmail.com.

Bente Petersen

Med i mødregruppe?

■ Psykologer søges til mødregruppe i Storkøbenhavn

Jeg har tidligere deltaget i en psykologmødregruppe og kunne tænke mig at etablere en, nu hvor jeg skal have barn nr. 2. Er du interesseret, da kontakt mig på tlf. 30 29 63 14 eller på anette@pilegaard.org.

*Anette M. Pilegaard,
ungdomspsykolog, Glostrup*

Selskab for Kristne Psykologer i Danmark

■ Foredrags-/debataften

Selskabet inviterer til en foredrags-/debataften om samspelet mellem psykologien og teologien i sorgarbejde og behandling af sygdomme – Hvordan komplementerer de to tilgange hinanden her?

Psykolog Elin Andersen fra Selskab for Kristne Psykologer i Danmark og sogne- og sygehuspræst Preben Kok fra Vejle indleder aftenen med hvert deres perspektiv. Mange vil sikkert huske Preben Kok fra tv-udsendelsen "Skriftestolen".

Mødet holdes i Sct. Andreas Kirke, Gothersgade 148, København K., festsalen. Fri entré.

Elin Andersen

Sex & Samfund

og Dansk Forening for Klinisk Sexologi

■ Hertofteftermiddag

Torsdag 24. september 2009 afholdes Hertofteftermiddag med Nicolas Barbano: "Et stykke med bart – 40 år med pornografi". Denne sommer er det 40 år siden, Danmark som det første land i verden ophævede voksencensuren og frigav pornografien. Nicolas Barbano, der har skrevet bogen "Verdens 25 hotteste pornostjerner" og produceret filmen "All About Anna", fortæller i den anledning om pornoens historie, fra den sanselige del af vores åndsliv blev gemt væk bag låste døre omkring år 1800 til legaliseringen sidst i 1960'erne. Det bliver en ubluferdig og infor-

mativ hyldest til elskovslegens billedkunst, ledsaget af saftige illustrationer og filmklip og kulminerende med vor egen tids dobbeltmoraliske nypuritanisme side om side med internettets orgastiske eksplosion af udbud og variation.

Sted: Psykiatrisk auditorium, Rigshospitalet, Henrik Harpestrengs Vej (opgang 61a), København. Tid: Kl. 16.00-18.00. Alle interesserede velkomne, gratis adgang. Se mere: www.sexogsamfund.dk & www.klinisksexologi.dk.

Christian Graugaard

Joan-Søstrene

■ Temadag

Lørdag 24. oktober 2009 kl. 10-16 inviterer Joan-Søstrene til temadag over temaet "Vold og voldtægt mod kvinder". Sted: Århus Sygehus, Auditorium I, Bygning 4, Tage-Hansens Gade 2, Århus C.

Programmet indeholder bl.a.: Behandling af mænd, der udøver partnervold ved cand.psych. Lone Algot Jeppesen, Dialog mod Vold. Behovet for kvindekrisecentre, hvordan hjælper vi kvinder og børn? Traumehealing i kropsorienteret psykoterapi.

Bemærk, at kantinen på Århus Sygehus er lukket lørdage, men du/I kan forudbestille: kaffe/te (oplys formiddag og/eller eftermiddag) 20 kr., en halv sandwich og en vand (oplys antal) 50 kr.

Tilmelding og forudbestilling (foretages samlet) senest onsdag 30. september på joan8000@hotmail.com eller tlf. 40 30 42 12. Kontant betaling til Joan-Søstrene på dagen.

Anna Kounadi

Dansk Psykolog Forenings Kurser

Godkendelserne på gammel ordning kan ses på www.dp.dk
– Uddannelse, kurser, kursusprogram 2009 – på de enkelte kurser.

■ 3.99. Fedme hos børn og voksne: Psykologiske faktorer

Tid og varighed

Mandag 14. september - tirsdag 15. september 2009.
1. dag kl. 10.00-17.00 og 2. dag kl. 9.00-16.00.
Varighed: 12 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

4.800,- ekskl. moms.

Tilmelding

31. juli 2009.

Undervisere

Ask Elklit, professor cand.psych., specialist og supervisor i psykoterapi og psykotraumatologi, Psykologisk Institut, Aarhus Universitet.
Annette Ilfeldt, cand.psych., specialist og supervisor i psykoterapi, privatpraktiserende psykolog, Århus.
Stine Rønholdt, cand.psych.

Ny ordning

Specialistuddannelserne i klinisk børne-neuropsykologi, klinisk børnepsykologi, gerontopsykologi, psykoterapi, psykopatologi, pædagogisk psykologi og sundhedspsykologi: 3.99., 12 timer.

KURSUSNR.: 903993

■ Ny brug af TAT Kursustype II

Tid og varighed

Tirsdag 22. september, onsdag 21. oktober og onsdag 18. november 2009.
Alle dagene kl. 10.00-17.00.
Varighed: 18 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

5.100,- ekskl. moms.

Tilmeldingsfrist

1. august 2009.

Undervisere

Kim Gabriel Hansen, cand.psych. et art., specialist og supervisor i psykoterapi. Privatpraktiserende psykolog.

Ny ordning

Specialistuddannelse i klinisk børnepsykologi: 6.4.4.2.2., 18 timer.
Specialistuddannelse i psykoterapi: 12.4.4.2.1, 18 timer.
Specialistuddannelse i psykopatologi: 13.4.4.2.2, 18 timer.

KURSUSNR.: 9803

■ Neuropsykologiske tilstande, voksne

Tid og varighed

Mandag 26. oktober - tirsdag 27. oktober 2009.
1. dag kl. 10.00 - 17.00 og 2. dag kl. 9.00 - 16.00.
Varighed: 12 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

3.450,- ekskl. moms.

Tilmeldingsfrist

14. september 2009.

Undervisere

Hysse Forchhammer, cand.psych., specialist og supervisor i neuropsykologi.

Ny ordning

Specialistuddannelserne i arbejds- og organisationspsykologi, gerontopsykologi, klinisk neuropsykologi, psykopatologi og sundhedspsykologi: 3.7., 12 timer.

KURSUSNR.: 903071

■ Psykofarmakologi, voksen

Tid og varighed

Torsdag 29. oktober - fredag 30. oktober 2009.
1. dag kl. 10.00 - 17.00 og 2. dag kl. 9.00 - 16.00.
Varighed: 12 timer.

Sted

Dansk Psykolog Forening, København. Eksternat.

Pris

3.450,- ekskl. moms.

Tilmeldingsfrist

16. september 2009.

Undervisere

Anders Fink-Jensen, klinikchef, dr.med., lektor. Psykiatrisk Center Rigshospitalet.
Martin Balslev Jørgensen, overlæge, dr.med., lektor. Psykiatrisk Center Rigshospitalet.

Ny ordning

Specialistuddannelserne i klinisk neuropsykologi, psykopatologi, psykoterapi, psykotraumatologi og sundhedspsykologi: 3.10., 12 timer.

KURSUSNR.: 903101

OM KURSERNE

Yderligere oplysninger om kurserne og tilmelding: Se Dansk Psykolog Forenings publikation "Kurser 2009" udsendt med Psykolog Nyt 23/2008. Selv om tilmeldingsfristen er overskredet ved flere kurser, modtages nye tilmeldinger, idet der stadig kan være et begrænset antal pladser.

Se også www.dp.dk > Uddannelse > Kurser.

Intensiv træning og seminarer i Imagoterapi

Dansk Institut for Imagoterapi tilbyder et certificeringsprogram til Imagoterapeut.

Underviser:

Jette Sinkjær Simon, senior klinisk instruktør; Institut for Imago Relationships International. Klinisk psykolog. Specialist i psykoterapi og supervision. Kurserne er godkendt af Dansk Psykolog Forening.

For certificerede Imagoterapeuter tilbyder vi efteruddannelse i:
Imagoterapi i gruppe
Supervision
Workshop Presenter (parseminar i Imago).

Vi har også weekendseminarer for par.

Weekendseminar for par:

26. og 27. september 2009 i København
03. og 04. oktober 2009 i Odense (på engelsk)
06. og 07. februar 2010 i København
18. og 19. september 2010 i Holstebro

Efteruddannelsesprogram til Imago parrelationsterapeut (hold 24)

1. modul 17. sept. - 20. sept. 2009
2. modul 03. dec. - 06. dec. 2009
3. modul 25. feb. - 28. feb. 2010
Sted: Hadsund

Efteruddannelsesprogram til Imago parrelationsterapeut (hold 25)

1. modul 21. jan. - 24. jan. 2010
2. modul 19. maj - 22. maj 2010
3. modul 25. aug. - 28. aug. 2010
Sted: København

Efteruddannelsesprogram til Imago parrelationsterapeut (hold 26)

1. modul 30. aug. - 2. sept. 2010
2. modul 1. dec. - 4. dec. 2010
3. modul 2. marts - 5. marts 2011
Sted: Hadsund

Efteruddannelsesprogram til Imago Parrelationsterapeut (hold 27)

1. modul 23. sep. - 26. sept. 2010
2. modul 6. jan. - 9. jan. 2011
3. modul 31. marts - 3. april 2011
Sted: Holstebro

For Imagoterapeuter:

Singels træning og karakterstruktur:
13. maj - 16. maj 2010 i Slovenien (på engelsk)
25. jan. - 28. jan 2010
Sted: København

Workshop Presenter:

1. modul 07. jan. - 10. jan. 2010
2. modul 06. maj - 08. maj 2010
3. modul 09. sept. - 11. sept. 2010
Sted: København

For certificerede workshop presenters:

Workshop Presenter i weekend seminar for Individuelle;
11. jan. - 13. Jan. 2010 i København (International gr. på engelsk)

Efteruddannelse i supervision (international gruppe):

29. sept. - 1. okt. 2009
11. dec. - 13. dec. 2009
4. mar. - 6 mar. 2010
Sted: København

Nyt program - 4. Modul i klinisk træning:

15. feb. - 17. feb. 2010 i København (på engelsk)

Nyt program - Dialog First - Imago og organisationer:

08. sep. - 09. sep. 2009 i København
08. dec. - 09. dec. 2009 i København

Nyt program - Imago og familier:

05. okt. - 06. okt. 2009 i København

Tilmelding:

jane@jettesimon.com eller tlf. 40 28 19 98, man. - tors. kl. 8.00 - 9.00
Oplysninger om kursernes indhold: www.jettesimon.com

Hospitalssektionen

Generalforsamling og Temadag med temaet: "Den gode psykolog" og det gode psykologarbejde belyst ud fra både faglige og fagpolitiske vinkler

Der inviteres til temadag og generalforsamling i Hospitalssektionen mandag 23. november 2009 kl. 10-16.00 i Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, København Ø.

Arrangementet er for psykologer ansat inden for hospitals- og/eller Regionsområdet. Arrangementet er gratis men kræver tilmelding af hensyn til lokaler og frokost.

Det overordnede tema for dagen er "den gode psykolog" og det gode psykologarbejde belyst ud fra både faglige og fagpolitiske vinkler.

PROGRAM:

- Kl. 10.00-11.15: Psykolog Mimi Strange om: "Den gode psykolog" i arbejdet med børn/unge, der har begået seksuelle overgreb mod andre børn.
- Kl. 11.30-12.30: DP's formand Roal Ulrichsen om: Hvilke mulige implikationer har samfundet og arbejdsmarkedets ændrede krav og betingelser for det gode psykologarbejde?
- Kl. 12.30-13.30: Frokost
- Kl. 13.30-15.00: Psykolog Birgitte Brun om: Den gode psykologiske undersøgelse - krav til undersøgelse og undersøger.
- Kl. 15.00-16.00: Generalforsamling i henhold til vedtægterne.

Tilmelding til: Jan Rode Pedersen, tlf. 99 12 56 30 eller mail: pjrp@ringamt.dk

Lokale til leje på Østerbro

Praktiserende læge udlejer 15 m², lyst, venligt lokale i 178 m² ny-istandsat praksis (Neo Feng Shui) 2-3 dage ugentligt eller fuldtids. Rolig beliggenhed.

Der udlejes i forvejen lokaler til andre psykologer. Fuld adgang til venteværelse, køkken- og toiletfaciliteter. Rimelig husleje, inkl. rengøring.

Kontakt: Læge Marian Flink-Olsen

Odensegade 5,1, 2100 Kbh.Ø, tlf. 40 20 38 77

www.doktorflink.dk ■ marianfo@dadlnet.dk

inpraxis 2009/10

TILBYDER FØLGENDE UDDANNELSESFORLØB

- Systemisk og narrativ psykoterapi for psykologer I
- Systemisk og narrativ psykoterapi for psykologer II
- Systemisk konsulentuddannelse for psykologer og andre akademikere I
- Systemisk konsulentuddannelse I
- Systemisk og narrativ konsulentuddannelse II
- Supervisoruddannelse for psykologer:
 - systemisk - narrativ - eksistentiel (i samarbejde med cand. psych. Vibe Strøier).
- Supervisionsgrupper for psykologer med henblik på autorisation.
 - start oktober 2009, januar 2010 og september 2010.

inpraxis, Langesvej 37, 3400 Hillerød

TILMELDING

Rekvirer tilmeldingsblanket via vores hjemmeside:
www.inpraxis.dk hvor du også kan læse mere om uddannelser og øvrige aktiviteter hos inpraxis.

Cand. psych. **Annette Mortensen**, am@inpraxis.dk, 28 89 81 30

Cand. psych. **Ane Wermer**, aw@inpraxis.dk, 22 62 02 51

Cand. pæd. psych. **Dorte Nissen**, dn@inpraxis.dk, 22 99 25 60

■ organisationsudvikling ■ terapi ■ supervision og coaching ■ undervisning

Kliniklokale

i veletableret praksis i Odense syd udlejes

Fælles venteværelse og køkken, 1100 kr./en hverdag/uge.

Berit Zankel, 28 90 64 49

psykolog@beritzankel.dk

Interesseret i kontorlokale Odense C?

Vi har en dejlig lejlighed med et stort lokale ledigt til leje nogle dage og aftener om ugen.

Vi er 7 privat praktiserende psykologer og psykoterapeut MPF'er.

Det er også muligt at have grupper og kurser på stedet.

Kontakt Gitte og hør nærmere på tlf. 51321049 - mail@gittesander.dk

Læs mere på www.gittesander.dk

Klinik for Psykoterapi og Parterapi

Vestergade38, 2.th. • 5000 Odense C

Supervisionsgruppe i Hillerød

for psykologer mhp. autorisation

Løbende supervisionsgruppe starter primo oktober 2009.

Metode: Tilpasses problematikkerne, mulighed for emneundervisning fx assessment, den terapeutiske alliance, etik, tilrettelæggelse af forløb m.m.

Deltagerantal: 3-8. **Pris:** 5000 kr. for 5 gange (20 timer), mulighed for fortsættelse (60 timer).

Nina Hestbech (aut.cand.psych.)

Psykologerne på Torvet - tlf. 28 25 42 05

Torvet 3, gården, 2.sal, 3400 Hillerød

www.psykologernepaatorvet.dk

Kurstilbud fra

Dansk Selskab for Klinisk Hypnose

- Introduktionskursus i klinisk hypnose 13. og 14. november 2009.
- Diplomuddannelse i klinisk hypnose
Nyt 1-årigt forløb starter 23. april 2010. Uddannelsen kvalificerer til erhvervelse af European Certificate of Hypnosis.

Yderligere oplysninger på www.hypnoterapi.com eller ved henvendelse til selskabet på tlf. 41 53 53 41.

Kreds Frederiksborg

afholder kursus

**KOST OG ERNÆRING
– Hvad en psykolog
har brug for at vide**

Som psykologer har vi brug for at have opmærksomhed på kost og ernæringsvaner i forbindelse med udredning, rådgivning og behandling af en række problemstillinger, vi møder i praksis, både som ansatte og som privatpraktiserende. Dagen vil favne bredt: livsstilssygdomme, overvægt, diabetes type 1-2, spiseforstyrrelse, anoreksi, bulimi, ortoreksi, stress, angst, depression mv.

Kursusdagen:

Underviseren holder oplæg og lægger op til dialog og gruppedrøftelser med udgangspunkt i cases.

Underviser:

Maiken Beck, klinisk diætist med mangeårig erfaring fra sundhedsvæsenet og fra privat praksis med undervisning og rådgivning af virksomheder og enkeltpersoner.
Se www.maiken-beck.dk

Tid: 23. oktober 2009 kl. 9.00-15.30.

Sted: Kedelhuset, Fredensvej 12B, 3400 Hillerød.

Kursusgebyr: 550,00 inkl. en sandwich, frugt, kaffe og te.

Deltagerkreds: Medlemmer af DP, med arbejdsplads i kredsen. Øvrige medlemmer skal spørge kassereren om stand-by plads, efter først-til-mølle-princippet.

Tilmelding: Senest d. 6. oktober 2009 til kasserer Britta Hartmeyer, Hostrupvej 17, 3400 Hillerød. Mail: hmeypsych@gmail.com med angivelse af **fulde navn, medlemsnummer og adresse**.
Tilmeldingen gælder først fra indbetaling af gebyr på konto nr: 0400 4012353931, Lån og Spar Bank.

Margit Sidelmann, styrelsen

Kreds Frederiksborg

afholder kursus i

**Psykologisk aldring – gamle
fordomme og nye perspektiver
v. Henning Kirk**

Kursusdagen:

Henning Kirk: "Udviklingspsykologien har længe haft tendens til at stoppe med yngre voksenalder. De sidste 10 år er der imidlertid sket en voldsom udvikling i udforskningen af hele livsforløbet, bl.a. gennem integrationen af neurobiologisk og psykologisk forskning.

Det har ikke blot givet nyt syn på alderens kognitive muligheder, men også spændende ny viden om mental modenhed og visdom.

Det er imidlertid et problem, at samfundet, herunder mange fagfolk, fortsat fastholder en kategorisering af "de ældre" ud fra en illusion om, at mennesker bliver mere ens med alderen – og på baggrund af kunstige aldersgrænser."

Underviseren holder oplæg og lægger op til debat om sine synspunkter.

Underviser:

Henning Kirk, samfundsmediciner og aldringsforsker, har beskæftiget sig med aldring i 30 år. Var 1989-98 leder af Gerontologisk Institut. Disputats fra 1995 om ældre billedernes historiske rødder. Derudover 3 bøger om hjernens vedligeholdelse.

Oktober 2009 udkommer hans foreløbig sidste bog: "Hjernen – dit livslange byggeprojekt. Viden, vækst og visdom."

Tid: 27. november 2009 kl. 9.00-15.30.

Sted: Psykologgården i Annisse, Lyngen 6, 3200 Helsingør. Bemærk indkørsel ad Lyngen KUN fra Præstevejen. Kørselsvejledning ligger på Kredens hjemmeside.

Kursusgebyr: 600,00 inkl. en sandwich, frugt, kaffe og te.

Deltagerkreds: Medlemmer af DP, med arbejdsplads i kredsen. Øvrige medlemmer skal spørge kassereren om stand-by plads, efter først-til-mølle-princip.

Tilmelding: Senest d. 9. november 2009 til kasserer Britta Hartmeyer, Hostrupvej 17, 3400 Hillerød. Mail: hmeypsych@gmail.com med angivelse af **fulde navn, medlemsnummer og adresse**.
Tilmeldingen gælder først fra indbetaling af gebyr på konto nr: 0400 4012353931, Lån og Spar Bank.

Kredsen afholder ordinær generalforsamling i forlængelse af kurset. Se under Møder og Meddelelser i bladet.

Karen Bering, formand for styrelsen

**Møblerede lokaler til leje
på dagsbasis**

30 m fra Nørreport Station, Kbh.K.
Velegnet til fx. samtale, coaching mv.

Se mere:

www.klinikudlejning.dk

**København
centrum**

Psykologerne
Vesterbrogade 62 (ca. 50
psykologer tilknyttet)
udlejer møblerede lokaler
til samtalerterapi.
Adgang til køkken/venterum.

Husleje (inkl. varme, lys og
rengøring) fra ca. 500 kr.
til 1100 kr. pr. md. for én
hverdag pr. uge.

H.C. Hansen
tlf. 23 60 84 83

København K
Lyse lokaler til leje
ved Nørreport St.
www.n41.dk

**Supervisionsgruppe
København**

Psykolog søges til supervisionsgruppe
på psykodynamisk og kognitivt
grundlag. 40 timer, kr. 25.000.

Klaus B. Sørensen
Tlf.: 61 37 61 21

Odense - Gågaden

2 indbydende møblerede
terapi lokaler udlejes en-
keltvis. Fælles reception,
køkken og toilet.

Kontakt: 40 43 61 91

Selskab for Evidensbaseret Coaching

Kursus: Hjernevidenskab og coaching

Målgruppe

Primært psykologer med interesse for at anvende hjernevidenskab og evidensbaseret coaching, sekundært andre akademikere. Deltagelse kræver ingen særlige forudsætninger herudover, men kendskab til og erfaring med coaching vil være en fordel.

Udbytte

Som deltager får du:

- Opdateret viden inden for hjernevidenskab – det område, der skaber de største fremskridt i viden om vores adfærd, tænkning og følelser
- Træning i, hvordan du bruger hjernevidenskab til at skabe bedre coachingstrategier på en videnskabelig og etisk forsvarlig måde
- Præsenteret dual-process modellen for beslutningstagning og hvordan denne påvirker arbejdet med målsætninger
- Kendskab til begrænsningerne i vores selvindsigt og hvordan det kan bruges til at udvikle bedre coachingsamtaler
- Personligt udbytte i forhold til større indsigt i egen beslutningstagning

Indhold

Kurset giver dig svar på spørgsmålene:

- Hvordan kan hjernevidenskab og coaching integreres?
- Hvordan kan hjernevidenskab bruges til at forbedre din coachingpraksis?
- Hvordan påvirker begrænset selvindsigt og systematiske fejl din og andres beslutningstagning?
- Hvordan coacher du for at bearbejde systematiske fejl i beslutningstagning? Hvordan kan du igangsætte processer for øget selvindsigt?
- Hvorfor er hjernevidenskab fremtiden for coaching?

Form

Kurset varer en dag og består af en vekselvirkning mellem oplæg, øvelser, videomateriale, spørgsmål og diskussion.

Oplægsholdere

Cand.psych., næstformand for SEBC, Anders Myszak. Anders er erhvervspsykolog på SHL og stiftende medlem af Special Group in Coaching Psychology hos British Psychological Society.

Cand.scient., Ph.d. Jon Wegener. Jon er hjerneforsker ved Copenhagen Business School, hvor han har specialiseret sig i at undersøge menneskets beslutningsprocesser i hjernen.

Pris

Kr. 3100,- ekskl. moms pr. deltager. Der gives 10% rabat til medlemmer og associerede medlemmer af Selskab for Evidensbaseret Coaching (SEBC). Prisen inkluderer kursusafgift, handouts, forplejning og kursusbevis. Deltager sørger selv for transport.

Praktiske oplysninger

Kurset er arrangeret af SEBC og afholdes hos Dansk Psykolog Forening, Stockholmsgade 27, 2100 København Ø.

Torsdag den 22. oktober 2009 kl. 9.00-16.30

Tilmelding til næstformand for SEBC, Anders Myszak på e-mail-adressen anders@cogency.dk. Der er et begrænset antal pladser. Bemærk, at tilmeldingen er bindende. Såfremt du bliver forhindret i at deltage, kan du overdrage din plads til en anden.

For yderligere oplysninger om kurset, se selskabets hjemmeside på www.sebc.dk

Selvstændige Psykologers Sektion

Generalforsamling og Temadag: Mindfulness i klinikken

**Fredag den 13. og lørdag den 14. november 2009
på Radisson SAS Scandinavia Hotel,
Amager Boulevard 70, København S.**

Fredag den 13. november 2009 kl. 10-17:

Mindfulness er en meditationsform, der udspringer af den buddhistiske meditationslære og har de sidste 20 år vundet indpas som en psykologisk behandlingsmetode, der har vist sig effektiv ved stress-, smerte-, og traumebehandling og ved angst og depression, og mange danske psykologer er nu begyndt at bruge mindfulness i deres praksis.

Vi har inviteret to fremragende danske kapaciteter inden for feltet til at holde oplæg.

Erik Risom, født 1951, har en bachelorgrad fra International College of Oriental Medicine i London og en videreuddannelse fra Academy of Traditional Chinese Medicine i Beijing.

Lakha Lama, født i Tibet i 1942 og fem år senere tronsat som den reinkarnerede Lama af Batang og dermed udvalgt som åndelig leder for over 100.000 mennesker i Øst Tibet.

Program:

- 10:00 Velkomst og præsentation
- 10:15 Jens-Erik Risom: Brug af mindfulness i psykologisk praksis: Hvad er mindfulness meditation? Er der videnskabeligt belæg for meditationsudøvelsens virkninger? Hvordan kan psykologer bruge mindfulness i forbindelse med behandling.
- 11.30 Kaffepause
- 11.45 Fortsat oplæg og debat
- 13:00 Frokost
- 14:00 Lakha Lama vil tale om Mindfulness ud fra et buddhistisk perspektiv og fortælle om, hvordan han personligt har anvendt og udviklet mindfulness i sit eget liv.
- 15:30 Kaffepause
- 16:00 Diskussion og debat om mindfulness og inddragelse af mindfulness i privat praksis.
- 17:00 Afslutning

Kurset søges godkendt til specialistuddannelsen.

Pris for deltagelse:

Temadag inkl. frokost	kr. 890,00
Temadag inkl. frokost og festmiddag	kr. 1.365,00
Temadag + GF inkl. 2 x frokost	kr. 1.265,00
Temadag + GF inkl. 2 x frokost og festmiddag fredag	kr. 1.740,00
Generalforsamling med frokost	kr. 375,00

Ønsker du at overnatte på Radisson SAS Scandinavia Hotel, skal du selv foretage reservationen hos hotellet på telefon: 38 15 65 00.

Vi har fået en specialaftale med hotellet: Enkeltværelser til kr. 995,- og dobbeltværelser til kr. 1.095,-. Når du henvender dig til hotellet, skal du blot henvise til arrangement med Dansk Psykolog Forening, referencenummer A121109DAN, når du booker. OBS! Tilbuddet her gælder kun til den 12. oktober 2009.

Tilmelding: Du tilmelder dig ved at sende en mail med navn, adresse og hvad du tilmelder dig til, til Vibeke Lunding-Gregersen på e-mail: vibeke@lundinggregersen.dk samt indbetale det beløb, der svarer til det, du ønsker at deltage i, på sektionens konto i Lån & Spar Bank: 0400 4012445631. Husk at angive navn i forbindelse med indbetaling.

Tilmeldingsfrist: Senest den 1. november 2009.

Transport: Busserne 5A og 250S kører fra Københavns Hovedbanegård til Artillerivej på ca. 10 minutter. Fra Artillerivej er der ca. 4 min. gang til hotellet. Fra Nørreport Station er det muligt at tage Metroen til Christianshavns St., hvorfra der er ca. et kvarters gang til hotellet.

NB: Sektionens generalforsamling afholdes lørdag den 14. november 2009 samme sted. Se under Møder og Meddelelser i bladet.

Vibeke Lunding-Gregersen, Formand, SPS.

OPSLAG

Inge Lehmann's Legat af 1983

Legatet skal fortrinsvis anvendes til forskningsophold eller videregående forskningsuddannelse i udlandet for forskere på ph.d.-niveau. Kun ph.d.-studerende med særlige omstændigheder omkring udlandsopholdet kan komme i betragtning.

Legatet tildeles forskere inden for eksperimentel/empirisk psykologi.

Ansøgning skal dreje sig om et forskningsprojekt, der specifikt kan udføres ved udlandsopholdet.

Der benyttes et ansøgningsskema, som kan hentes på www.royalacademy.dk. Ansøgningen, der må indeholde en generel beskrivelse af rejsens formål, en udførlig projektbeskrivelse med budgetoverslag og oplysninger om ansøgerens kvalifikationer evt. bilagt referencer, indsendes i 6 eksemplarer inden **1. oktober 2009** til

**Videnskabernes Selskab
Inge Lehmanns Legat
H.C. Andersens Boulevard 35
1553 København V**

Der ønskes en specifik redegørelse for ph.d.-projektets finansiering.

Yderligere oplysninger om legatet kan indhentes hos professor Rolf Kuschel, Institut for Psykologi, Københavns Universitet, tlf. 35 32 48 45 eller hos statsseismolog Søren Gregersen, Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse, tlf. 38 14 24 50.

Attraktivt lokale i nyetableret lægecenter

Nyetableret lægecenter i Valby (Roskildevej 162) ønsker samarbejde med psykolog og fremlejer derfor velegnet lokale, som kan indrettes efter eget ønske.

Eget venturum. Mange gode fællesfaciliteter, fagligt team bestående af praktiserende læger, uddannelseslæge, sygeplejersker, psykolog og sekretær med unikke sparringsmuligheder. Mulighed for samarbejde med andre faggrupper.

Pris 4500 kr./md. inkl. fællesfaciliteter og forbrug.

Send kortfattet ansøgning til:

Steffen Aas Simonsen
Valby Langgade 214, 1. sal, 2500 Valby
Tlf.: 3617 6305 - mobil 2372 5250

Psykiatrisk Center Sankt Hans Center for Kognitiv Terapi

Videregående 2 årig uddannelse i kognitiv adfærdsterapi 2010-2011

Programmet indeholder 10 workshops á 2 dage samt afsluttende workshop.

Desuden 80 timers supervision, herunder 20 timers feed-back på egen stil.

Planlagt start: Januar 2010

Uddannelsen omfatter:

Den kognitive model og metode, assessment og konceptualisering, affektive tilstande (angst og depression), supervision, selvværd og sociale færdigheder, personlighedsforstyrrelser, misbrug, kognitiv miljøterapi og psykotiske tilstande. Der veksles mellem teoretisk viden og praktisk træning og aktive øvelser samt demonstrationer.

Der er 24 pladser, optagelseskravet er grundlæggende 1 årig kognitiv uddannelse, aktiv terapeutisk virksomhed samt videoptagelse af egne terapisesioner til supervision. Uddannelse omfatter også skriftlig opgave.

Uddannelsen er godkendt af DPS og DP. Der bliver tale om såvel lokale som udenlandske undervisere og supervisorer med høj kompetence og mange års erfaring.

Ansøgningsskema samt yderligere information kan rekvireres hos Nette.El.Sammaa@shh.regionh.dk eller på tlf. 4633 4890.

REGION

NÅR DU SØGER JOB

Ved forhandling af løn i nyt job af sekretariatet bedes henvendelse foregå til forhandling@dp.dk. Henvendelse før ansættelse bør derimod foregå via telefon 35 26 99 55 eller på dp@dp.dk

Løn og ansættelsesvilkår er kun delvist bestemt ved overenskomst eller lov. Det er derfor vigtigt, at Dansk Psykolog Forening ved rådgivning eller forhandling kan varetage psykologernes fælles og individuelle interesser.

Stillinger i Psykolog Nyt

Under de enkelte stillingsannoncer i Psykolog Nyt kan sekretariatet have sat et mærke. Mærkerne har følgende betydning:

Der skal altid rettes henvendelse til sekretariatet/tillidsrepræsentanten, hvis du har fået tilbudt ansættelse i denne stilling. Du skal fortælle arbejdsgiveren, at lønnen skal forhandles af Dansk Psykolog Forening. Hvis du tiltræder stillingen uden at have kontaktet Dansk Psykolog Forening eller imod foreningens anbefaling, kan det medføre eksklusion af foreningen. Du må heller ikke opsigte din nuværende stilling, før Dansk Psykolog Forening's forhandling er afsluttet.

Hvis du er i besiddelse af særlige kvalifikationer, fx autorisation eller specialistuddannelse, eller har særlig lang eller relevant erfaring inden for stillingsområdet, skal du rette henvendelse til Dansk Psykolog Forening/tillidsrepræsentanten, så vi kan forhandle tillæg til stillingen. Du må altså ikke opsigte din nuværende stilling, før en forhandling er afsluttet.

Der er tale om en privat ansættelse, og du bør rådføre dig med Dansk Psykolog Forening om løn- og ansættelsesvilkår. Er stillingen dækket af en overenskomst, vil dette fremgå af annoncen, ellers skal løn- og ansættelsesvilkår forhandles individuelt. Du er i begge tilfælde velkommen til at indsende et kontraktudkast til os. Er der ikke overenskomst, skal du selv forhandle løn og øvrige ansættelsesvilkår. Du er i begge tilfælde velkommen til at søge rådgivning i Dansk Psykolog Forening's sekretariat, ligesom du kan få gennemgået et kontraktudkast.

Når DP/din tillidsrepræsentant forhandler

Når du har fået tilbudt en ny stilling og DP/tillidsrepræsentanten skal forhandle løn, vil vi bede dig indsende kopi af følgende til forhandling@dp.dk:

- Stillingsopslaget.
- Din ansøgning.
- Dit curriculum vitae (CV/dataliste).
- Seneste lønseddel.
- En beskrivelse af, hvad der i øvrigt har været relevant for valget af dig til stillingen.

Det er ALTID en god idé at kontakte sekretariatet/din tillidsrepræsentant forud for en ansættelse.

Der kan være behov for at søge rådgivning om jobsøgning, ansættelsesvilkår og lignende.

nordfyns
kommune

PSYKOLOG

17 minutters kørsel fra Odense Centrum, venter dit nye psykologjob på dig!

PPR på Nordfyn har gode kolleger, der venter på at samarbejde med dig. Vi prioriterer et godt samarbejds-klima og en stærk faglighed. Kom til Otterup og få en uforpligtende samtale. Naturligvis har vi travlt, men der er også tid til den gensidige omsorg og faglig sparring. Stillingen er til besættelse snarest muligt og er som udgangspunkt på 37 timer, men der er mulighed for nedsat tjenestetid, hvis dette ønskes.

Vi søger en psykolog til pædagogisk psykologisk arbejde, herunder psykologisk udredning og undersøgelse af børn i skoler og daginstitutioner primært i Bogense området. Arbejdet vil også omfatte konsultative ydelser, såsom rådgivning og vejledning med hensyn til pædagogik og undervisningsmetoder på både individ og organisatorisk plan. Endvidere deltagelse i tværfaglige distrikts teams i skoler og daginstitutioner. Vi har fokus på konsultative ydelser og tidligt forebyggende arbejde. Vi laver også fagligt kvalificerede og brede undersøgelser, når dette er behovet.

PPR en selvstændig afdeling under "Børn og Kultur", der også rummer Dagtilbudsafdeling, Undervisningsafdeling, og kommunens Børn- og Ungeafdeling.

PPR Nordfyn er en organisation i udvikling, hvor der sættes på høj faglig kvalitet, godt tværfagligt samarbejde og godt kollegialt samvær. Vi er gang med at tilrettelægge efteruddannelsesforløb for psykologer med henblik på specialist godkendelse. Der er mulighed for at være med til at præge dette forløb. Hvis du ikke er autoriseret, sørger vi for, at du bliver i løbet af to år.

Vi er en organisation med 7 psykologer, tale- hørekonsulenter, ergoterapeuter, en læsekonsulent og 2 sekretariatsmedarbejdere. Endvidere er 14 støttepædagoger ansat i PPR. PPR Nordfyn har til huse på Otterup Rådhus

Vi forventer at du:

- er cand. psych. eller cand. pæd. psych. Du må gerne være nyuddannet
- er interesseret i børnepsykologi /børne-neuropsykologi og/ eller pædagogisk psykologi
- vil være med til at udvikle en fagligt stærk PPR
- har interesse i eller erfaring med at arbejde som konsultativ
- har gode koordinations- og samarbejdssevner
- er udviklings- og handlingsorienteret
- er velformulerende i tale og på skrift

Vi tilbyder vores nye psykolog:

- godt kollegialt samarbejde i psykologgruppe bestående af 7 psykologer
- mulighed for videreuddannelse
- psykologfaglig ledelse
- selvstændigt job med stor personlig frihed
- supervision med henblik på autorisation, hvis du endnu ikke er autoriseret
- et fagligt inspirerende arbejdsmiljø, med mulighed for deltagelse i supervisionsgruppe med eksternt supervisor.

Løn- og ansættelsesvilkår i henhold til gældende overenskomst og ny løn

Yderligere oplysninger om stillingen kan fås ved henvendelse til ledende psykolog Karen Byrial Jensen, tlf. 64 82 82 01 mobil 21 64 70 61 eller stedfortræder cand. psych. Mai-Britt Gantzhorn tlf. 64 82 82 17.

Ansøgning med relevante bilag **mærk jobnr. 118** skal sendes til Nordfyns Kommune, Økonomi og Løn, Østergade 23, 5400 Bogense eller elektronisk til loen@nordfynskommune.dk og skal være i hænde **senest den 21. september 2009 kl. 12.00**.

Ansættelsessamtaler forventes afholdt i uge 40.

ØKONOMI- OG LØNAFDELINGEN
ØSTERGADE 23
5400 BOGENSE
TELEFON 64 82 82 82
WWW.NORDFYNSKOMMUNE.DK

 forhandling@dp.dk

PH.D.-STIPENDIER

DET SAMFUNDSDVIDENSKABELIGE FAKULTET

Ved Det Samfundsvidenskabelige Fakultets Ph.d.-skole er et antal ph.d.-stipendier inden for økonomi og ledelse, jura, statskundskab, psykologi og samfundsvidenskab ledige til besættelse pr. 1. februar 2010 eller snarest derefter.

Yderligere informationer kan ses på adressen:
www.samfundsvidenskab.au.dk/phd

Ansøgningsfrist: **15. oktober 2009 kl. 12.00.**

En komplet oversigt over aktuelle opslag samt opslagernes fulde ordlyd kan ses på
www.samfundsvidenskab.au.dk/aktuelt/ledige-stillinger

Aarhus Universitet tilbyder et godt og inspirerende uddannelses- og forskningsmiljø for 35.000 studerende og 8.500 medarbejdere, der præsterer videnskabelige resultater af høj international standard. Den budgetterede omsætning i 2009 udgør 5,3 mia. kr. Universitetets strategi og udviklingskontrakt kan ses på www.au.dk

AC-TR: Lars Larsen, tlf. 89 42 49 00/62

► FIND JOBBET PÅ VEJLE.DK/JOB

Spændende lederjob i Vejle Kommune

► Ansøgningsfrist: 21. september

Bliv leder af Vejle Kommunes Børne- og Familiecenter; et behandlingssted for børn, unge og familie.

Du er fagligt kompetent og vil vise vejen frem. Se mere på www.vejle.dk/job eller kontakt leder af Dagbehandlingen, psykolog Søren Damm, tlf. 7681 7273

forhandling@dp.dk

Mød os på
www.ishoj.dk

Ishøj Kommune

PPR Center Ishøj søger barselvikariat

Der opslås et barselvikariat (37 timer) ved PPR Center Ishøj til besættelse hurtigst muligt. PPR Center Ishøj betjener Ishøj og Vallensbæk kommuner som led i det forpligtende samarbejde mellem de to kommuner.

Barselvikariatet indeholder dels opgaver i forhold til betjening af børn og deres familier, daginstitutioner og skoler m.m. Dels ligger der en større opgave i forhold til anbragte børn, som har behov for et særligt skoletilbud eller særlig daginstitutionstilbud. Opgaven består i at hjælpe med at finde og følge op på disse særlige tilbud. Opgaven er ny i PPR, så derfor vil der være gode muligheder for at præge udviklingen af dette område i samarbejde med familieplejekonsulenter i Familiecenteret.

Se hele opslaget på www.ishoj.dk. Yderligere oplysninger kan fås ved henvendelse til centerchef Annita Baggesen eller souschef René Juhl på telefon 43 57 74 10. Ansøgningsfrist er den 24. september 2009. Vi forventer at holde ansættelsessamtaler i uge 41.

"Det er en del af ansættelsespolitikken i Ishøj Kommune at fremme kønslig, etnisk og handicapligestilling"

TR: Sara Hedegaard Jensen, tlf. 29 49 87 93

Kognitivt Børnecenter Aps

I-ølbærgsgade 14, 4. sal, 1357 København C, tlf. 41 15 22 84

Konsulenter – med erfaring i kognitiv terapeutisk behandling af børn

Kognitivt Børnecenter er et nyåbnet privat psykologcenter for børn og unge i alderen og deres familier. Vi tilbyder behandling og udredning. Vores særlige kompetence er kognitiv behandling for børn og unge med angst, depression og lignende lidelser. Vi tilbyder enten individuel behandling eller behandling i grupper afhængigt af det enkelte barns behov. Behandlingen foretages af uddannede psykologer og psykoterapeuter.

Vi søger nu psykologkonsulenter på timebasis, som har erfaring med at arbejde terapeutisk med børn og unge på et kognitivt grundlag individuelt som i grupper.

Kognitivt Børnecenter tilbyder endvidere supervision og undervisning i relevante emner for sundhedspersonale, lærere og forældre omkring støtte til – og behandling af – børn og unge.

Yderligere information kan fås på vores hjemmeside www.kognitiv-boernecenter.dk eller ring til psykolog Lise Andersen på tlf. 41 15 22 84.

forhandling@dp.dk

Kolding Kommune

PPR i Kolding søger 3 psykologer på hhv. 37, 37 og 30 timer/uge

PPR Kolding består af ca. 45 medarbejdere inden for forskellige faggrupper og flytter 1. oktober 2009 til gode og nyindrettede kontorlokaler centralt i Kolding By. Psykologernes arbejde er organiseret i team med ugentlig intern supervision.

Vi søger personer med gode samarbejdsevner og med vilje og evner til fortsat personlig og faglig udvikling. PPR ser gerne nyuddannede ansøgere. Hvis ansøgeren ikke er autoriseret, lægger PPR sammen med ansøgeren en efteruddannelsesplan og betaler for efteruddannelsen frem til autorisation.

Løn: Uanset om ansøgeren er cand.psych. eller cand.pæd.psych., indplaceres stillingen med en grundløn svarende til løntrin 43.

Nærmere oplysninger: Chefpsykolog Bruno Nielsen, 79 79 71 10 eller hos souschef Ole Daugaard, 79 79 71 13.

Ansøgning med relevante bilag sendes til PPR Kolding, Idrætsvej 1, 6580 Vamdrup.

Ansøgningsfrist: 25. september 2009 kl. 12.00. Der vil blive afholdt ansættelsessamtaler primo uge 40.

Se nærmere under nye stillinger på www.kolding.dk/job

www.kolding.dk

forhandling@dp.dk

SOUSCHEF

JOB

For at tiltrække et større ansøgerfelt genopslås følgende:

Souschef til Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning (PPR)

Der er tale om en nyoprettet fuldtidsstilling med tiltrædelse 1. oktober 2009 eller snarest derefter.

PPR betjener børn og unge i alderen 0-18 år. Den samlede medarbejderstab består foruden souschefen af 1 ledende psykolog, 9 psykologer, 2 talehøre-konsulenter, 4 talehørelærere, 1 sprogpædagog, 2 læsekonsulenter samt 2 sekretærer.

Yderligere oplysninger fås hos ledende psykolog Ingrid Nicolajsen, tlf. 9966 7272, privat 9837 2274.

Skriftlig ansøgning fremsendes senest **torsdag den 24. september 2009 kl. 12.00** til Vesthimmerlands Kommune, Pædagogisk-Psykologisk Rådgivning, Aagade 25D, Postboks 5, 9620 Aalestrup.

Se hele stillingsopslaget på www.vesthimmerland.dk

VESTHIMMERLANDS
KOMMUNE

- lyst til at gøre en forskel

forhandling@dp.dk

Behandlingshjemmet Sølyst søger psykolog

Vi søger en psykolog pr. 1. oktober 2009 eller snarest derefter. Den ugentlige arbejdstid er på 37 timer.

Vi er normeret til 14 børn og er organiseret, så børnene er aldersopdelt med en afdeling for de mindre og en afdeling for de større børn.

Vi ser børnene som unikke, og der tilrettelægges individuelle behandlingstilbud. Der lægges stor vægt på omsorg, forudsigelighed og troværdighed i samværet med børnene.

Vi lægger vægt på, at familierne inddrages så meget som muligt, og at de føler sig imødekommet på de ting, de ønsker og får mulighed for at snakke om de ting, de synes er svære.

Du kan læse mere om Sølyst og vores behandlingstilbud på vores hjemmeside www.soelystbehandlingshjem.dk

Som psykolog:

- Refererer du til forstanderen
- Er du behandlingsansvarlig psykolog i samarbejde med afdelingslederne
- Skal du deltage i de ugentlige behandlingskonferencer og bruge den nødvendige tid på at være forberedt til disse
- Skal du kunne yde individuel psykoterapi til børn og have flere børn i terapiforløb samtidig
- Skal du kunne varetage terapeutiske gruppesamtaleforløb med en børnegruppe
- Skal du kunne lave diverse psykologiske test af børn (Primært Wish, TAT og Rorschach) og lave beskrivelser af disse til brug i statusrapporter og til statusmøder
- Indgår du som en del af et tværfagligt team omkring hvert barn og familie
- Skal du yde vejledning og supervision af personalet i dagligdagen
- Skal du kunne varetage familierapeutiske opgaver både alene og i samarbejde med andre faggrupper

Du er:

- Uddannet psykolog med autorisation
- Gerne i besiddelse af en relevant efteruddannelse
- Psykisk og fysisk robust og er i stand til at klare en til tider travl hverdag
- I stand til at bevare overblikket og tage selvstændige beslutninger inden for en teamorienteret struktur
- I stand til at reflektere både over egen praksis og over andres og er åben for dialog

Vi tilbyder:

- Dytige og engagerede kollegaer på tværs af institutionen.
- Tæt tværfagligt samarbejde omkring behandlingen og familierarbejdet
- En spændende og udfordrende hverdag, hvor vi støtter hinanden
- En organisation i udvikling

Hvis du har spørgsmål, kan du henvende dig til forstander Mette Rotborg Henriksen på tlf. 63 33 70 90.

Ansøgningsfrist: Torsdag d. 24. september 2009 kl. 12.00

Vi regner med at gennemføre samtaler mandag 28.09.09

Løn og ansættelsesforhold sker i henhold til overenskomsten med Dansk Psykolog Forening.

Ansøgningen og relevante papirer bedes sendt til:

Behandlingshjemmet Sølyst

Færgevej 3

5800 Nyborg

Mærk kuverten "psykolog"

Du kan også sende den på

soelyst@nyborg.dk

Nyborg
KOMMUNE

forhandling@dp.dk

PPR psykologer

Vil du være med i et udviklingsprojekt?

Da to af vores psykologer går på pension og en tredje skal være vores nye leder, ønsker sektoren Støttefunktioner for Børn i Lolland Kommune, PPR, at ansatte 3 cand.pæd.psyk.er, som er interesserede i at arbejde med pædagogisk psykologi.

PPR i Lolland Kommune er godt i gang med at udvikle fælles kultur og arbejdsgange for det daglige arbejde. På det faglige område har vi arbejdet med at udvikle sags-gange og metodikker i den forandringsproces, der foregår, når arbejdet går fra at være individcenteret og til i højere grad at ind tænke den kontekst, hvori barnet ind-går.

På skoleområdet er den samme proces i gang, hvorfor vi sammen med denne sektor står over for at skulle starte et fælles udviklingsprojekt vedr. Læringsmiljø og Pædagogisk analyse (LP-modellen) hvor en del af PPR's arbejdsopgaver bliver at arbejde processuelt i forhold til implementeringen af teori og metode i modellen. Udviklingsarbejdet bliver styret af University College Nordjylland.

Derudover skal du arbejde med:

- Rådgivning og vejledning til børn, unge og forældre i forbindelse med psykologiske problemstillinger.
- Rådgivning og vejledning / konsultativ virksomhed til skoler og daginstitutioner i forbindelse med børns mulighed for udvikling i miljøet.
- Pædagogisk-psykologisk undersøgelser af børn og unge.
- Formidling af psykologisk viden til eksterne og interne samarbejdspartnere.
- Arbejde i tværfaglig teams.

PPR er indstillet på evt. at tilrettelægge autorisationsforløb og hjælpe til i forbindelse med specialistuddannelse.

Læs det fulde stillingsopslag på lolland.dk/Job.

Ansøgningsfrist 20. september 2009.

▲ TR: Jan Christian Ipsen, tlf. 54 67 71 85

FREDERIKSSUND
KOMMUNE

2 PPR-psykologer søges

PPR Frederikssund søger 2 psykologer til at indgå i en godt etableret gruppe på 18 psykologer, der med initiativ, intern hjælp, supervision, vedvarende videreuddannelse både med henblik på autorisation, specialistuddannelse og generel psykologfaglig vidensopbygning samt en god portion humor, konstant arbejder på at yde det bedste i forhold til de mange opgaver, som PPR dækker.

Vi kan som udgangspunkt udbyde en 30 timers stilling i det smukke Horns Herred, nærmere betegnet Jægerspris, med både traditionelle PPR opgaver på skole og i daginstitutioner og en mindre særlig opgave på en døgninstitution, som vi betjener. Bil er klart en fordel må vi nok sige, men ingen betingelse. Samtidig har vi en 37 timers stilling i det centrale Frederikssund, også med traditionelle PPR opgaver på en skole og nogle daginstitutioner samt et antal timer på en specialskole for børn med generelle indlæringsvanskeligheder og i en række tilfælde multihandicaps. Der er evt. mulighed for anden opgavefordeling, hvis det kan indpasses i den samlede opgavefordeling i PPR.

Vi er ved at tage fat i dannelsen af teams i psykologgruppen, så vi med tiden ikke alene har en velfungerende stor-gruppe, men også muligheden for lidt tættere kollegahjælp og sparring. Vi ser frem til at dette bliver en ny udviklings-plattform i det psykologfaglige arbejde.

Vor arbejdsform har stadig systemisk tænkning som rygrad, men uden at vi er hellige omkring det, og vi inddrager i øvrigt det, der virker i forhold til den enkelte sag i tæt samarbejde med vore professionelle samarbejdspartnere, forældre og de børn, vi ønsker at hjælpe. Vi støtter i disse år vore skoler i at indføre LP modellen som et fælles redskab i forhold til at arbejde med problemperspektivering og løsning, og skal måske også til at indføre modellen på daginstitutionsområdet.

For at gøre det hele lidt nemmere for dig, er vi flyttet til Frederikssund by, og bor på Lundevej 11.B, 1. sal, 3600 Frederikssund. Den 7. og 8. september vil jeg være til stede mellem 9.30 og 14.00 på denne adresse, og du er velkommen til at komme forbi og få en snak om mulighederne og evt. efterlade din ansøgning. Hvis du har spørgsmål, så er du naturligvis også velkommen til at ringe til undertegnede, teamleder Bernt Jensen på tlf. 4735 1814 eller til fagchef Bjarne Nielsen, tlf. 4735 1630.

Hvis du har erfaring med eller blot lyst til PPR arbejde, har humor og ikke er bange for at tage fat og yde din del af arbejdet i en aktiv faggruppe af både unge og mindre unge kollegaer, så vil vi da meget gerne høre fra dig! Din ansøgning skal sendes til Frederikssund Kommune, PPR, att. fagchef Bjarne Nielsen, Torvet 2, 3600 Frederikssund, så vi har den senest tirsdag den 22. september 2009 kl.12.00.

Samtaler vil foregå mandag 28. september 2009 på PPR, Lundevej 11.B, 1.sal, 3600 Frederikssund.

▲ forhandling@dp.dk

Job i Region Midtjylland

En mangfoldig og rummelig arbejdsplads

Region Midtjylland ser menneskelig forskellighed som en ressource. Forskellighed giver grobund for nytænkning, kvalificeret opgaveløsning og et godt arbejdsmiljø. Derfor ansætter vi medarbejdere i alle aldre og med forskellig baggrund.

Klinisk psykolog

Århus Universitetshospital, Skejby

Klinisk psykolog til varetagelse af det akutte krise område 30 / uge søges til Børneafdelingen pr.1.11.2009

Krisebehandlingen omfatter det syge barn / og eller dets forældre under barnets indlæggelse på Børneafdelingen.

Ønsker du at høre nærmere om stillingen, er du velkommen til at kontakte psykolog Birgit Vestergaard Pedersen tlf.nr 8949 9060 eller oversygeplejeske Inge Pia Christensen tlf.nr. 8949 6701.

Du kan læse mere om stillingen og Børneafdelingen på vores hjemmeside www.skejby.dk / ledige stillinger / psykolog.

Ansøgningen sendes til oversygeplejeske Inge Pia Christensen, Børneafdelingen A, Skejby Sygehus, Brendstrupgårdsvej 100, 8200 Århus N **senest d. 19.10.2009**. Ansættelsessamtaler afholdes uge 44

Projektpsykolog

Århus Universitetshospital, Skejby

3 årig klinisk projektpsykolog 30 timer / uge søges til Børneafdelingen A, Århus Universitetshospital, Skejby pr. 1.11.2009.

Psykologen skal lave projektarbejde med kronisk syge børn / og eller deres forældre, hvor psykologisk smertebehandling er et særligt indsatsområde. Projektarbejdet skal udvikles, evalueres og formidles.

Ønsker du at høre nærmere om stillingen, er du velkommen til at kontakte psykolog Anne Hvarregaard Mose tlf.nr. 8949 67 67 eller oversygeplejerske Inge Pia Christensen tlf.nr. 8949 6701.

Du kan læse mere om stillingen og Børneafdelingen på vores hjemmeside www.skejby.dk / ledige stillinger / psykolog. Ansøgningsfrist **senest d. 19.10.2009**.

2 ph.d. - stipendiater

Arbejdsmedicinsk klinik, Hospitalsenheden Vest, Herning

To 3-årige ph.d.-stipendiater er ledig til besættelse ved Arbejdsmedicinsk klinik, Regionshospitalet Herning med virkning fra 1. november eller snarest derefter.

Emnerne for de to ph.d.-stipendiater er fastlagt på forhånd.

Den studerende vil få mulighed for at være medbestemmende omkring tilrettelæggelse af analysestrategier og udvælgelse af særlige fokusområder i forskningen.

Emnerne er:

- effekten af kognitiv terapi og arbejdspladsintervention overfor stress
- risikofaktorer for vold på arbejdspladsen.

De ph.d.-studerende indskrives ved et af universiteterne, og den daglige arbejdsplads er Arbejdsmedicinsk klinik, Regionshospitalet Herning.

Ansøgningsfrist. Mandag den 21. september 2009.

Vi samler boldene

Som sygeplejersker gør vi en forskel ved at vi er der for patienten og de pårørende. Vi samler alle de bolde som er i luften omkring patienten. Vi har meget en koordinerende og organiserende rolle.

Vi er til for at hjælpe og støtte patienter gennem både gode og dårlige tider.

Medarbejdere, som går efter et job, der giver mening – og som vil udvikle sig i takt med de nye udfordringer, de får.

"Når det hele går op i en stor helhed til sidst, så mener jeg vi har gjort en stor forskel for patienten og de pårørende. Og det gør mig en smule glad inden. Jeg vil gerne hjælpe andre og have et job med mange muligheder"

JACOB GØTZSCHE
INTENSIVSYGEPLEJERSKE,
ÅRHUS UNIVERSITETSHOSPITAL
ÅRHUS SYGEHUS

På www.regionmidtjylland.dk kan du se hele stillingsopslaget, finde alle ledige job, læse om regionen som arbejdsplads eller læse de seneste nyheder om regionen.

 forhandling@dp.dk

Struer Kommune

NYT SPECIALUNDERVISNINGSCENTER STRUER

Leder

Du er visionær og brænder for at deltage i arbejdet med etableringen af et specialundervisningscenter med henblik på at skabe sammenhæng og udvikling i tilbuddene til børn og unge med særlige behov.

Som leder prioriterer du tværfagligt samarbejde og er ansvarlig for udviklingen af de forskellige fagligheder.

Du er inspirerende og står i spidsen for at udvikle hele specialområdet i samarbejde med skoler, dagtilbud og området for udsatte børn og unge.

Læs mere på www.struer.dk

Der indhentes børneattest, og stillingen besættes på overenskomstvilkår med løn efter gældende overenskomst.

Yderligere informationer om stillingen

- Anette Holm, Børne-Familiechef
aho@struer.dk, 9684 8560
- Knud Bjerregaard, Skoleleder Struer Østre Skole,
kbh@struer.dk, 9785 0033
- Anne-Marie Steen Schrøder, Leder af PPR
ams@struer.dk, 9684 8570

Send din ansøgning til Udviklingskonsulent Anna-Marie K. D. Andersen, aka@struer.dk eller Struer Kommune, Østergade 13, 7600 Struer, att. Anna-Marie K. D. Andersen.

Ansøgningsfrist er den 28. september 2009 kl. 12.00.

Samtaler forventes afholdt den 19.-20. oktober, og der udarbejdes personprofiler i uge 41.

Læs mere på www.struer.dk

 forhandling@dp.dk

Sykehuset Innlandet HF
Divisjon Psykisk helsevern

Sykehuset Innlandet HF sine oppgaver er pasientbehandling, utdanning, forskning og opplæring av pasienter og pårørende. Vi har tilbud på 41 ulike steder i Hedmark og Oppland innen somatikk, psykisk helsevern og rusomsorg. Som ett av landets største helseforetak, med 8 500 ansatte, er vi den største kompetanseorganisasjonen i Innlandet.

Sykehuset Innlandet HF, Divisjon Psykisk helsevern har om lag 1 600 ansatte og behandler mer enn 16 000 mennesker pr. år. Divisjonen er inne i en prosess med særlig vektlegging av videreutvikling av desentraliserte tjenester i Hedmark og Oppland.

Distriktpsikiatrisk senter Hamar

DPS Hamar dekker kommunene Hamar, Ringsaker, Løten, Stange, Elverum, Åmot, Trysil og Våler, og virksomhet i Hamar og Elverum. DPS er midt i en spennende og omstillingsprosess – fra enkeltstående poliklinisk enhet til fullt utbygget DPS.

Enhet Hamar/Skolegata består av 2 inntaksteam, hvorav 1 med opptaksområde Elverum og omkringliggende kommuner.

Ruspoliklinikk og LAR og Rehabiliteringsenhet er integrert i avdelingen.

Våre fagfolk har spesiell kompetanse blant annet innen områder som intensiv psykoterapi, kognitiv terapi, gruppeanalyse, traumepsykologi, EMDR, mentalisering, affektbevissthet og systemiske tilnærminger.

Poliklinikk Hamar, med kontor i Elverum:

Psykologspesialist **Sak S 289/09**
100% fast

Psykolog **Sak S 290/09**
2 års vikariat med mulighet for fast tilsetning

Poliklinikk Hamar med kontor i Hamar:

Psykologspesialist **Sak S 292/09**
2x100%

Psykolog **Sak S 297/09**
2x100%

Poliklinikk Hamar Sentrum:

Psykolog **Sak S 299/09**
100% fast

Søkere med relevant høgskoleutdanning som gjennom erfaring og tilegnet realkompetanse gjør en særskilt egnet til selvstendig arbeid i allmennspsikiatrisk poliklinikk vil kunne komme i betraktning til denne stillingen.

Kontaktpersoner:

Enhetsleder Liv Jerven, tlf. +47 62 53 75 20/+47 414 33 607
Avd.sjef Elmer Sigmond, tlf. +47 62 58 18 00/ +47 480 73 120
Elisabeth Damerell, tlf. +47 62 53 75 10

Søknadsfrist: 25.09.2009

Se full utlysningstekst og søknadsadr. på:
www.sykehuset-innlandet.no

HELSE SØR-ØST

Jobbnorge.no

KILDEN TIL ET
MENINGSFULDT JOB

Psykolog til Roskilde Kommunes specialskole Fjordskolen

PPR-Roskilde søger en autoriseret psykolog 37 timer pr. uge til betjening af Fjordskolen, som bl.a. modtager børn med ADHD og autisme.

Ansøgningsfrist: 21. september 2009.

For yderligere oplysninger: Se stillingsopslaget under ledige stillinger på www.roskildekom.dk/job

www.roskilde.dk/meningsfuldtjob

▲ TR: Jytte Nøhr, tlf. 46 31 43 71

AKON – Arbejdsmiljøkonsulenterne AS

Søger Arbejdspsykolog

Vi søger en arbejdspsykolog til 37 timers stilling til snarlig tiltrædelse.

Det overordnede mål for vores konsulentarbejde er at skabe refleksiv handlingskompetence i de virksomheder, vi arbejder med – såvel hos ledere som hos medarbejdere. Vi sigter mod, at medarbejdere og ledere bliver i stand til at se problemstillinger i et relationsperspektiv, at kunne identificere det system man er en del af og at kunne se sammenhænge.

Eksempler på arbejdsopgaver:

- Samtaleforløb
- Håndtering af stress
- Supervision og ledercoaching
- Forandringsprocesser
- Konflikt håndtering og konfliktmægling
- Arbejdsrelateret krisehjælp

Ansøgningsfrist: Fredag den 25. september 2009, kl. 12.00.

Ansøgning sendes til:

AKON - Arbejdsmiljøkonsulenterne AS
Att. Direktør Carlo Christoffersen
Bjerregaardsvej 2, 7500 Holstebro

Hele stillingsannoncen kan ses på www.akon.dk

AKON – Arbejdsmiljøkonsulenterne AS er en konsulentvirksomhed i spændende udvikling, hvor vi med succes er gået fra at være en traditionel bedriftssundhedstjeneste til at være en selvstændig autoriseret arbejdsmiljørådgiver.

☐ forhandling@dp.dk

Vejle skal kunne
ses fra månen

BYEN SOM ATTRAKTION
Spændende hjemmiljøer, flot arkitektur,
interessante handelsmiljøer og
masser af oplevelser!

► FIND JOBBET PÅ VEJLE.DK/JOB

Psykolog til supervision på ældreområdet

► Ansøgningsfrist: 21. september

Er du psykolog og har du lyst til at arbejde med supervision af medarbejdere og ledere i Senior Service Drift, så har du muligheden nu, da den ene af vores to psykologer skal på barsel.

Senior Service har gennem de sidste 5 år brugt supervision af medarbejdere og ledere som en metode til at sikre et sundt arbejdsmiljø og sænke sygefraværet. Hovedparten af din arbejdstid vil gå med supervision af medarbejdere i ældreplejen, som berøres af vanskelige borgerrelationer. Supervision tilbydes både grupper og individuelt. Stillingen vil også indeholde undervisning af det udførende personale.

Stillingen er et barselsvikariat på 37 timer pr. uge og ønskes besat fra 1. oktober 2009. Læs mere på www.vejle.dk/job.

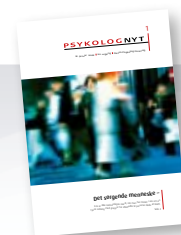
☐ forhandling@dp.dk

Psykolog søger nyt job –

Det sikre sted at søge er i Psykolog Nyt. I gennemsnit bliver der opslået 30 ledige psykologjob på bladets annoncesider. Serveret direkte i postkassen hveranden uge.

Lige så sikkert er Psykologjob.dk. Siden opdateres løbende, og har du ikke tid til at vente på næste Psykolog Nyt, kan du klikke dig ind her. Eller opret en jobagent – så får du en mail, når der er spændende nyt.

Næsten alle jobannoncer kan ses begge steder. Men selvfølgelig kan en arbejdsgiver vælge det ene frem for det andet. Som aktiv jobsøger bør du derfor holde øje med både blad og net.

Psykologjob.dk

Psykolog til PPR-Nord i Ilulissat

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning i Ilulissat søger ny psykolog. Der er tale om en fuldtidsstilling med tiltrædelse 1. januar 2010.

PPR-Nord i Ilulissat er en organisation under Grønlands Selvstyres Departement for Kultur, Uddannelse, Forskning og Kirke. Der er p.t. forhandlinger mellem kommunerne og Selvstyret om kommunernes overtagelse af PPR.

PPR-Nord har følgende medarbejdere: Ld. psykolog, 2 psykologer, 1 konsulent for specialundervisning og 1 kontorfuldmægtig.

PPR-Nord varetager opgaver i skoleområdet, men ved kommunernes overtagelse af området kommer også førskoleområdet ind under PPR.

PPR-Nord varetager opgaver i byerne Qaanaaq, Upernavik, Qertarsuaq, Ilulissat, Aasiaat, Qasigianguit og Kangaatsiaq.

Arbejdet indebærer en del rejsevirkomhed, idet det tilstræbes, at der er tjenesterejser til hver by 1-2 gange årligt.

Arbejdet omfatter primært psykologiske vurderinger og undersøgelser af elever med store indlæringsvanskeligheder, tilrettelæggelse af vidtgående specialundervisning, rådgivning og vejledning til forældre og lærere, samt udarbejdelse af skriftlige rapporter. Hertil kommer supervisionsopgaver, samtaleforløb og kriseintervention.

PPR's arbejde er krævende, alsidigt og spændende med store muligheder for personlig og faglig udvikling. Der er gode muligheder for efteruddannelse.

Vi søger en psykolog, der kan arbejde i et system, der bygger på grønlandsk sprog og kultur. Du skal gerne have erfaring fra pædagogisk psykologisk arbejde med børn og unge, kunne arbejde selvstændigt og være fleksibel i forhold til mangeartede opgaver.

Ansættelse sker efter overenskomst af 16. februar 2007 mellem Landsstyret og IMAK. Tiltrædelsesrejse og bohaveflytning i henhold til overenskomst mellem Grønlands Selvstyre og IMAK. Ansættelse vil evt. kunne ske på særlige åremålsvilkår.

Hvis du er ansat i en offentlige stilling i Danmark, kan der ydes orlov ved ansættelse i Grønland.

Der kan anvises personalebolig, for hvilken der betales husleje, depositum mv. efter de til enhver tid på stedet gældende regler.

Yderligere oplysninger kan fås hos: Ld. psykolog Anne-Margrethe Jessen, tlf. (002 99) 94 37 55 eller anjv@gh.gl

Er du interesseret i stillingen, så send en ansøgning med oplysning om uddannelse, tidligere beskæftigelse og relevante referencer til anjv@gh.gl

Vi ser gerne ansøgningen sendt elektronisk, men du er også velkommen til at sende den pr. post til: PPR-Nord, Box 230, 3952 Ilulissat.

Ansøgningen skal være PPR-Nord i hænde senest den 10. oktober 2009.

Ansættelsessamtaler vil finde sted i uge 44 på Grønlands Repræsentation, Strandgade, København.

TR: Annette Broberg, anro@nuuk.gl

Chat med udsatte børn

Anonym chatrådgivning får kontakt med de mest udsatte børn og unge. Det viser aktuel analyse af rådgivningen i Børns Vilkår.

side **3**

Står inde for projektet

Der er længe til nytår! Det er holdningen hos MP Pensions afgangende formand Jytte Freisleben, der stadig har fokus på opgaverne.

side **8**

Mathilde – en psykoanalyse

Hun var syv år, da hendes alkoholiserede mor døde. Psykologen hjalp siden de omsorgssvigtede barn evne til at mentalisere.

side **10**

Evidens – et etisk valg

Flere behandlingsmetoder er virksomme. Frem for at diskutere, hvad der er bedst, skal psykologerne forene sig bag evidensbegrebet.

side **16**

Faste rubrikker

Debat	side 32
Møder og meddelelser	side 36
Rubrikannoncer	side 42
Stillinger	side 48